

శ్రీరామ
శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య
శ్రీమద్ద్వైపింశ భృగవశ్వాచార్య
శ్రీవిష్ణుంకర భగవత్పాద
కరచిత్రము

22 FEB 1908

శ్రీ
❖ వివేక చూడామణి ❖

— అంశము —

ఇది
ప్రకృతము
కడపపుర నివాసీయగు
కోవూరు పట్టాభిరామయ్యచే
రచయింపబడిన
తెనుగు పద్యములతోడంజేర్చి
కడపపుర వాస్తవ్యులగు

191
- 1906

124

1906

మి. రా. రా.
పెండాల సుబ్బయ్యశెట్టిగారు
తంజావూరు గంగయ్యగారు.
ఆనువారి సహాయమున

నెల్లూరు
ఎంపరీ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపించి ప్రచురింపబడినది.
1906 సం ఫిబ్రవరి నెల 15
Registered Copyright.

సిని వె. మాత్రము

0-8-0

శ్రీరామ
ప్రమత్తగమహంస పరివ్రాజకాచార్య
శ్రీమద్గోవింద భగవత్పాదశిష్య
శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పాద
విరచితమగు

శ్రీ

❖ వివేక చూడామణి ❖

ఇది

ప్రకృతిము
కడపపురనివాసియుగు
కోపూరు పట్టాభిరామయ్యచే
రచియింపబడిన
తెలుగు పద్యములతోడంజేర్చి
కడపపుర వాస్తవ్యులగు

మ॥ రా॥ రా॥

పెండాల సుబ్బయ్యశెట్టిగారు
తంజావూరు గంగయ్యగారు.
అనువారి సహాయమున

నెల్లూరు

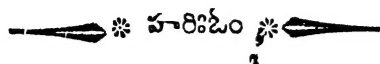
ఎంపరర్ ముద్రాక్షరశాలయందు
ముద్రింపించి ప్రచురింపబడియె.

1906 సం॥ ఫిబ్రవరి నెల 15

Registered Copyright.

శ్రీ గాథ

పీఠిక.

శ్రీమదాత్మా నాత్మవివేక చూడామణియను నీ గ్రంథరత్నము. శ్రీమహంస పరివ్రాజకా చార్య వయ్యలగు శ్రీమచ్చంకః ఖ గాచార్యుల స్వాములవారిచే రచింపబడినది. ఇది సకలవేదాన్తసారముగా యాచార్యులవారి స్వానుభవరూపమై మహారహస్యార్థ ప్రతిపాదకమై సంగ్రహరూపమయియున్నది.

ఇందలియర్థములు యోగులకును మునులకును అనుభవైక వేద్యములై అందఱికిని తెలియకపోవుటను గ్రంథముచిన్నదియగుటను ఇది పండితులకేని బాచురులకేని నాదరణీయముగాక యెఱుగబడని మహాపురుషునింబోలి యీకాలమున మూలబడియుండెఱుగిందీని నేజిదివి దీనియందల మహారహస్యములు జనులకెల్ల నెఱుకపడమకి వగచి దీనినిశుభశైలిని తెలిగించిన నందరకు నుపయోగించుంగదాయని కౌతుకంబాదని పరియెఁడ్లువాడె దీనింఁదెలిగింప నారంభించితఁగాని నాకప్పటికిగల యనుభవమందులకు జాలనదగుట నాఁని జరుగదయ్యె. నేనుంజింతబడి యిండితి నంతటనాపుర్య కృతపుణ్యవశమనః—

శ్లో॥ శ్రీకృష్ణ దేవంతచ్చిష్యముద్ధవంభగవత్పరం।

గోవిందస్వామినంవంజే నారాయణమునీశ్వరం।

తచ్చిష్యంవేంకటేశార్యం శేషాచలమకల్మషం।

గురుసింహం మహాప్రాజ్ఞమన్యనస్మద్గురూన్మహే॥

అను నీవరుసను శ్రీభగవద్గీతా పరిషదుపదేశముగా శ్రీకృష్ణదేవునిదే

సుపదేశింపబడిన సర్వోపనిషద్రహ స్యార్థమును సాంప్రదాయముగా నెఱింగిన శ్రీగురు సింహదాసుగారి యనుగ్రహమునకు నేనుచాత్రుడనై వాఙ్మూలమును వివేచి నా కీ గ్రంథమునందలి రహస్యములందెటగా గాన్పింపజేసినకతన నేను దీనిదెనిగించు నుద్యమము రెండుమాసముల క్రిందట గొనసాగించుకొని ధన్యుడనైతి. ఈగ్రంథార్థమునందలు నెఱింగి ధన్యులుగావలయుననుటయే నాసంకల్పము. ఈసంకల్పమీదేర్ప బరమేశ్వరుండు గరుణించుగాత.

మఱియు.

ఉ॥ శంకరహృత్స్పరోవరభిస ప్రసవంబులగూర్చుచారమై

శంకరవాక్సుధారసము సాపడగానినువైనపాత్రమై

శంకరనిర్మలానుభవ సాగరకన్యవసించుపీఠమై

శంకరుమెప్పునొందుత నిజంబుగనాకృతి నిర్మలాకృతి॥

కడప
3-2-06 }

కోపూరు పట్టాభిరామయ్య.

నోటిసు.

ఈ గ్రంథము వలయువారు నెల్లూరుపద్దయుండు కోస్తా
రు లో మ॥ రా॥ గ్రీ॥ కోస్తూరు అని శేషయ్యపేర వ్రాసి తెప్పించు
కొనెవచ్చును. దీనివెల టపాలఖర్చు గాక- అనాహ 0-8-0

ప్ర
వివేక చూడోమణి.
విషయ సూచిక.

విషయ సంఖ్య	సంస్కృతము.	తెలుగు.	సోక్ర. సంఖ్య
౧	మంగళాచరణమ్	మంగళాచరణము	౧
౨	పుణ్యైర్వివామక్తైరలభిః	పుణ్యములు చేయకున్నచో ఘృక్తివారకదనుట	౨
౩	మనుష్యత్వాదీనాం దౌర్లభ్యం	మనుష్యుడగుటే మొదలైనవి దుర్లభమనుట	౩
౪	మనుష్యజన్మ ప్రాప్త్యాపి స్వార్థేనైవయత మా	మనుష్యుడైపుట్టియు తనమేలునకైతానుప్రసూత్తు	౪
౫	నన్యతత్పహత్యం మాధత్యంబ.	ముచేయనివాడాత్య హంతయుచూడుడుననుట	౫
౬	అత్యహోభేన వినావితృదినాము క్తిర్నసిద్ధ్యతి	అత్యసుతేలుసుకొనుటచేగాక ద్రవ్యానులచే ముక్తిగాదనుట	౬
౭	ముక్తాయతోష్ఠపచేశః	ముక్తికైప్రయత్నము చేయవలయుననుట	౭
౮	విచారేణవస్తుసిద్ధిః	విమర్శచేయుటచే వస్తువేటుగనగుననుట	౮
౯	అధికారిలక్షణమ్	అధికారిలక్షణము	౯
౧౦	సాధననిరూపణమ్	సాధనముల వివరము	౧౦
౧౧	నిత్యానిత్యవినిత్యయలక్షణమ్	నిత్యమును- సనిత్యమును నిశ్చయించుట	౧౧

విషయ సంఖ్య	సంస్కృతము.	తెనుగు.	శ్లోక సంఖ్య
౧౧	వైరాగ్యలక్షణమ్	వైరాగ్యలక్షణము	౨౧
౧౨	శమదమోపరతీనాం లక్షణమ్	శమము-దమము-ఉపరతి- వీరిలక్షణము	౨౨
౧౩	విత్తిక్షో లక్షణమ్	విత్తిక్ష లక్షణము	౨౫
౧౪	శ్రద్ధాలక్షణమ్	శ్రద్ధలక్షణము	౨౬
౧౫	సమాధానలక్షణమ్	సమాధానలక్షణము	౨౭
౧౬	ముముక్షుతాలక్షణమ్	మోక్షేచ్ఛలక్షణము	౨౮
౧౭	తీవ్రవైరాగ్యము ముత్యుత్పత్త్యు శమాదీనాం ఫలవత్త్వమ్	వైరాగ్యమోక్షేచ్ఛలు తీవ్రములు గానున్నచో శమాదులు సఫలములగుననుట	౩౦
౧౮	వైరాగ్యము ముత్యుత్పయోగ్యంఽద మాదీనామభాసః	వైరాగ్యమోక్షేచ్ఛలు మందములైనచో శమాదులుండవనుట	౩౧
౧౯	మోక్షేచ్ఛకైరుత్తమసాధనశ్చంతస్యోరూపణ౮చ	ముక్తికిభక్తి యుత్తమసాధనమనుటయు దానిలక్ష్య	౩౨
౨౦	గురూపసత్త్విరు లక్షణంఽచ	గురుసన్నిధిజేరుటయు. గురులక్షణమును (మును	౩౩
౨౧	గురోరగ్రే ప్రవణతా పూర్వకః ప్రశ్నః	గురుసన్నిధిని సవిసయముగ ప్రశ్న సేయుట	౩౪
౨౨	శిష్యప్రతి అభయ వాసపూర్వకము త్తరమ్	శిష్యునకభయమిచ్చి గురువుప్రతిభుత్వ తరమిచ్చుట	౪౩
౨౩	శిష్యకర్తృకః పునః ప్రశ్నః	పూరిశిష్యుడు సేయు ప్రశ్న	౪౦
౨౪	శిష్యం ప్రతిభిన్నవాదః	శిష్యుని ధన్యుడవనుట	౪౨

౧౫	సంసారబంధమును విడిపించువాడు తానేనగుట	౫౩
౧౬	బ్రహ్మజ్ఞానము చేపమోక్షం	౫౪
౧౭	విద్యతాన మోక్షసాధికా	౫౫
౧౮	బ్రహ్మజ్ఞానే శాస్త్రవైఖ్యమ్	౬౦
౧౯	తత్త్వజ్ఞాతత్త్వంజ్ఞాతత్త్వమ్	౬౧
౨౦	అజ్ఞాననివరకం బ్రహ్మజ్ఞానమేవ	౬౩
౨౧	బ్రహ్మశబ్దజ్ఞానా దేవనముక్తిః	౬౪
౨౨	ప్రశస్తప్రశంసా	౬౫
౨౩	సావధానార్థం కథనమ్	౭౦
౨౪	మోక్షసాధనక్రమః	౭౧
౨౫	ఆత్మాసాత్మవివేచన ప్రసిద్ధా	౭౩
౨౬	సూలదేహ స్వరూపమ్	౭౪
౨౭	భృతానిరణాని	౭౫
౨౮	విషయాదౌ దోష కథనపూర్వకంత్యాజ్యత్వ కథనమ్	౭౭
౨౯	దేహపోషక ఆత్మఘాతీ	౮౫
౩౦	దేహపోషణే ఆత్మజ్ఞానం సభవతి	౮౬
౩౧	మోహజయముక్తిః	౮౭

౫౩	సంసారబంధమును విడిపించువాడు తానేనగుట	౫౩
౫౪	బ్రహ్మజ్ఞానము వలననే ముక్తిగలుగనగుట	౫౪
౫౫	విద్యాంసుడగుట మోక్షసాధనముకాదని	౫౫
౬౦	బ్రహ్మమునెఱుంగుటకు శాస్త్రముకొఱకాదగుట	౬౦
౬౧	నిజమెఱుగువానివలన నిజమెఱుగవలయునగుట	౬౧
౬౩	బ్రహ్మజ్ఞానమే అజ్ఞానమునుపోగొట్టునగుట	౬౩
౬౪	బ్రహ్మను శబ్దమునెఱిగినంతనే ముక్తికాదని	౬౪
౬౫	ప్రశస్తప్రశంస	౬౫
౭౦	చక్కగా వినుమనిచెప్పుట	౭౦
౭౧	మోక్షసాధనక్రమము	౭౧
౭౩	ఆత్మను- ఆనాత్మను విమర్శింతుమని ప్రతిజ్ఞా	౭౩
౭౪	సూలదేహ స్వరూపము	౭౪
౭౫	దానికారణములు	౭౫
౭౭	విషయములదోషములుచెప్పి వానివిడువతగిన దగుట	౭౭
౮౫	దేహపోషకుడాత్మహత్య చేయువాడగుట	౮౫
౮౬	దేహమునుపోషించుచున్నచో నాత్మజ్ఞానముకల్గుదగుట	౮౬
౮౭	మోహమును జయించినచో ముక్తియగునగుట	౮౭

సంఖ్య	సంస్కృతము	తెలుగు	కోడ్ సంఖ్య
౪౨	స్థూలదేహనిందా	స్థూలదేహనింద	౪౯
౪౩	స్థూలదేహస్య పూర్వకర్మజన్మత్వమ్	స్థూలదేహము పూర్వకర్మమువలన బుట్టునగుట	౫౦
౪౪	జాగరే స్థూలదేహప్రశస్తిః	జాగ్రదవస్థయందు స్థూలదేహము ప్రశస్తవగుట	౫౧
౪౫	జీవదేహయోగ్యేదః	జీవునకును దేహమునకును కలభేదము	౫౨
౪౬	జర్మాదయోధరాః స్థూలదేహస్య	పుట్టువు మొదలగునవి స్థూలదేహధర్మములగుట	౫౩
౪౭	జ్ఞానేంద్రియాణాం కర్మేంద్రియాణాం చ సతి గణమ్	జ్ఞానేంద్రియములయొక్కయు కర్మేంద్రియముల యొక్కయు విమర్శ	౫౪
౪౮	అంతఃకరణస్య చాతుర్విధ్యం చతుర్థామపిలక్షణానిచ	అంతఃకరణము నాలుగువిధములనియు- అనాల్పిం ట్టిలక్షణములును	౫౪
౪౯	ప్రాణస్యచంచవిధత్వమ్	ప్రాణమైదువిధములగుట	౫౬
౫౦	లింగదేహస్యరూపమ్. తస్యస్వకేష్టై ప్రతీతిస్త తాగర్హంచ	లింగదేహస్వరూపమును- దానికి స్వప్నావస్థయు, దుష్ప్రశస్తియును- దానిభేదమును	౫౭
౫౧	అంధత్వాదయోధరాశ్చక్షురౌరాచనాం నాశ్చనః	గ్రుడ్డితనము మొదలగు ధర్మములు కన్ను మొదలగు	౬౦౨
౫౨	ఉచ్ఛ్వాసాదయఃక్షుదాదయో ధర్మాశ్చ	వానివేకాని గూర్తవేకావగుట	౬౦౩
౫౩	ప్రాణస్య	జ్ఞాపిత్రిష్వకోనట మొదలగునవియు ఆకలియు న్మగునవియు ప్రాణముధర్మములగుట	౬౦౩

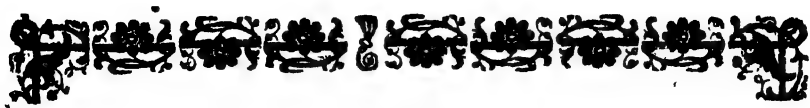
౧౩	సుఖదుఃఖాదయోధర్మా అహంకారస్య	సుఖదుఃఖాదు లహంకారధర్మములనట	౧౦౫
౧౪	సర్వేవిషయా ఆత్మాగంపియాః	విషయములన్నియు ఆత్మకొరకైప్రియములనట	౧౦౬
౧౫	సుషుప్తౌ ఆత్మానందానుభవః	నిద్రయందుఆత్మానందానుభవమగుననట	౧౦౭
౧౬	మాయాస్వరూపం	మాయాస్వరూపము	౧౦౮
౧౭	మాయాగుణగణనమ్	మాయాగుణవివరణము	౧౦౯
౧౮	విత్తేపమమూర్తిరజోగుణశక్తిః	విత్తేపమనునదిరజోగుణశక్తియనట	౧౧౦
౧౯	రజోగుణధర్మాస్తతాగర్భంబ	రజోగుణధర్మములునుదానిపరియును (యును	౧౧౧
౨౦	అవరణనామృతమోగుణశక్తిస్తతాగర్భంబ	అవరణమనునదితమోగుణశక్తియనియు దానిపని	౧౧౨
౨౧	తమోగుణధర్మాస్తతాగర్భంబ	తమోగుణధర్మములును-దానిపనియును	౧౧౩
౨౨	రజస్తమోదుశస్యసత్వగుణస్యకార్యం- తద్ధర్మాత్వ	రజస్తమోగుణములతోగలిసినసత్వగుణముయొ	౧౧౪
౨౩	శుద్ధసత్వగుణస్యధర్మాస్తతాగర్భంబ	శుద్ధసత్వగుణముయొక్కధర్మములునుదానినియు	౧౧౫
౨౪	కారణశరీరకథనం-తస్యనుషుప్తౌప్రతితికథనంబ	కారణశరీరవివరణమునుదానినిద్రయందుప్రశస్తినియు	౧౧౬
౨౫	అనాత్మపరిగణనమ్	అనాత్మవివరణము	౧౧౭
౨౬	అనాత్మనామసత్త్వకథనమ్	అనాత్మలుకల్లలనట	౧౧౮
౨౭	పరమాత్మవివేచనప్రతిష్ఠా	పరమాత్మయిట్టిదనియెఱింగింతువనిప్రతిష్ఠ	౧౧౯
౨౮	పరమాత్మస్వరూపమ్	పరమాత్మ స్వరూపము	౧౨౦
౨౯	బంధస్వరూపం-తతాగర్భంబ	బంధస్వరూపమును-దానిపనియు	౧౨౧

సంఖ్య	సంస్కృతిము.	తెనుగు.	కోశ సంఖ్య
౧౦	విశ్వేశ్వరవరణశక్తులవలనబంధము.	విశ్వేశ్వరవరణశక్తులవలనబంధము గలుగుననుట	౧౦౬
౧౧	సంసారముచేట్లునకువిత్తనముమొదలగువానిశబ్దము	సంసారముచేట్లునకువిత్తనముమొదలగువానిశబ్దము	౧౦౭
౧౨	జన్మాదిప్రవాహజలమునాశబంధము	అనాత్మబంధముజన్మాదిప్రవాహమునుపుట్టించుననుట	౧౦౮
౧౩	సంబంధములస్థానినిబట్టి	ఆబంధములస్థానినిబట్టితెలిగిననుట (నుట)	౧౦౯
౧౪	స్వధర్మముపూర్వకమనాత్మచేదనేన	తనధర్మమునుచేయుచుపరమాత్మనజేంగినచో	౧౧౦
౧౫	పంచకోశైరావృతతానభాతి	సంసారమునగుననుట	౧౧౧
౧౬	తేమానుపవాదేనశుద్ధతాభాతి	కోశముతైత్తితేకప్పబడియాత్మప్రకాశించుననుట	౧౧౨
౧౭	అన్నమయకోశవిచారము	వాటినికడద్రోచినచోస్వచ్ఛముగాఆత్మప్రకాశించుననుట	౧౧౩
౧౮	ప్రాణమయకోశవిచారము	అన్నమయకోశవిచారము	౧౧౪
౧౯	మనోమయకోశవిచారము	ప్రాణమయకోశవిచారము	౧౧౫
౨౦	విజ్ఞానమయకోశవిచారము	మనోమయకోశవిచారము	౧౧౬
౨౧	ఆనందమయకోశవిచారము	విజ్ఞానమయకోశవిచారము	౧౧౭
౨౨	విశ్వేశ్వరవరణశక్తులవలనబంధము	ఆనందమయకోశవిచారము	౨౦౮
౨౩	విశ్వేశ్వరవరణశక్తులవలనబంధము	తెలియదగినదికేమయాలేదేయనిపేర్	౨౦౯
౨౪	జగత్సర్వము	తెలియదగినదానిస్వరూపమునుతెలియనుట	౨౧౦

౧౫	బ్రహ్మస్వరూపమ్	౧౫౬	బ్రహ్మస్వరూపము
౧౬	మహావాక్యవివేకం	౧౫౭	మహావాక్యముల తెలివి
౧౭	బ్రహ్మభావనోపకేశం	౧౫౮	బ్రహ్మము సుధ్యునించుకొనిన పదేశించుట
౧౮	బ్రహ్మభావనాఫలమ్	౧౫౯	బ్రహ్మమును ధ్యానించుటవలన ఫలము
౧౯	అధ్యాయోపాపవాదప్రకరణమ్	౧౬౦	అధ్యాయోపాపవాద ప్రకరణము
౨౦	దేహభిమానత్యాగోపకేశం	౧౬౧	దేహభిమానమును విడువవలెనును పదేశము
౨౧	అత్యజ్ఞానేకాంకారస్య ప్రతిబంధకత్వం తన్నా శావశ్యకతా. తిత్థలం	౧౬౨	అహంకార మాత్రజ్ఞానమునకెడదనయు దానినణచుట
౨౨	వాసనాయానిసంసారకారణత్వమతన్నాశ్చఫలంబ	౧౬౩	ముఖ్యమనియు-అట్లుగాచుటవలన ఫలమును
౨౩	అత్యస్థిస్థాయీప్రమాదేమహాహనిః	౧౬౪	వాసనసంసారమునక కారణమనియు-దానిని శించు
౨౪	దేహత్యబుద్ధాసంసారదుఃఖాఃవృత్తిః	౧౬౫	పదేశయుటవలని ఫలమును
౨౫	నిర్వికల్పసమాధి నాసంసారదుఃఖనివృత్తి ద్వారా సర్వాత్మనీర్తి	౧౬౬	అత్యద్వైతమును అప్రగోప్య నవ్వమును గలిగించు
౨౬	వాఙ్మిరోధస్యావశ్యకత్వంతత్ఫలంబ	౧౬౭	దేహమే తాననుబుద్ధియున్నచో సుసారదుఃఖము
౨౭	విరక్తత్యాగవర్జనమ్	౧౬౮	విడువదను

పద్య సంఖ్య	సంస్కృతము.	తెలుగు.	శ్లోక సంఖ్య
౯౮	వైరాగ్యబోధయోరావశ్యకతా	వైరాగ్యబోధముఖ్యములనుట	౩౭౪
౯౯	వైరాగ్యచతోనిత్యసుఖానుభూతిః	వైరాగ్యముగలవాడు నిత్యసుఖమనుభవిండు	౩౭౫
౧౦౦	వైరాగ్యస్మరణేష్వత్సమ్	వైరాగ్యము శ్రేష్ఠమనుట	౩౭౬
౧౦౧	అతాదీనాంత్యాగోపదేశః	అతగున్యగునవివిధువలయుననుట	౩౭౭
౧౦౨	దేహత్యేత్యాగపూర్వకబ్రహ్మతోపదేశః	దేహముతాననుటను విడువించుటచే బ్రహ్మమే	౩౭౮
౧౦౩	భేదనిరాసః	భేదమునుపోగొట్టుట	౪౦౫
౧౦౪	త్వేతంత్రంమాయాజన్యం. అత్వైతంసత్యముకథనమ్	త్వైతముమాయవలనపుట్టిపడనియు. అత్వైతము సత్యమనియుచెప్పట	౪౦౬
౧౦౫	అహోవ్యస్థాధిపానాభిన్నత్వమ్	అహోచునదియుండు దానికన్నను వేరుగాదనుట	౪౦౭
౧౦౬	హృదయేపూర్ణబ్రహ్మకలనోపదేశః-	హృదయమందు నిండు బ్రహ్మము నెఱుంగునుపదేశ	౪౦౮
౧౦౭	త్యక్తదేహస్యచునరసంధానమేవ	దేహమును విడిచినవాడుతిరిగి దానిననుటదనట	౪౦౯
౧౦౮	జీవన్ముక్తస్యఫలకథనమ్	జీవన్ముక్తునక గుఱలమును జెలుపుట	౪౧౦
౧౦౯	వైరాగ్యాదీనాంఫలాని	వైరాగ్యాదులఫలములు	౪౧౧
౧౧౦	బోధతైరాగ్యయోఃపరమావధిః	బోధయొక్కయువైరాగ్యముయొక్కయుకడపల	౪౧౨
౧౧౧	జీవన్ముక్తలక్షణాని	జీవన్ముక్త లక్షణములు	౪౧౩

విషయ సంఖ్య	దంపతీతము.	తెనుగు.	కోక సంఖ్య
౧౧౨	జీవన్ముక్తస్థప్రపారబృకర్మవిచారః	జీవన్ముక్తస్థప్రపారబృకర్మవిచారము	౪౪౫
౧౧౩	అదైవతోపదేశః	అదైవతోపదేశము	౪౬౪
౧౧౪	బంధాదయఃస్వయమేవవేద్యాః	బంధము మొదలగునవియవిగలనారే మొఱుగదగిన	౪౭౫
౧౧౫	బ్రహ్మోపదేశోపసంహరః	బ్రహ్మోపదేశముముగించు	౪౭౮
౧౧౬	బ్రహ్మజ్ఞానానంతరంశిష్యకర్మకంసావపస్థా వర్ణనమ్	బ్రహ్మము నెఱింగినపిమ్మటపిష్యమకనస్థినివర్ణిం చుట	౪౮౧
౧౧౭	శిష్యకర్మక్రోగురుంపత్తిసమసాహరః	శిష్యుడగురువునకొనర్చునమసాహరము	౪౮౬
౧౧౮	గురుకృతఃపునఃశిష్యంప్రత్యుపదేశః	శిష్యునకుగురువునఱులచేయునుపదేశము	౫౨౦
౧౧౯	కృతార్థతయాశిష్యోగవనమ్	ధన్యుడైశిష్యుడగుట	౫౭౬
౨౦౧	గ్రంథోపసంహరః	గ్రంథముముగించు	౫౮౦

శ్రీరస్తు.

శ్రీమచ్చంకర గురు చరణారవిందాభ్యాంనమః.

వివేకచూడామణి.

ఆంధ్రపద్యసహితము.

మంగళాచరణము.

శా॥ శ్రీగౌరీసతితోడ రాజతగిరిక సింహాసనాసీనుడై |
యోగింద్రు ల్గాలువంగబూన్చి భువనంబుత్పన్న సాంకర్యమై |
లోకం గావుమటన్న నారదునిపలుకల్ చిత్తమందుంచి భూ |
భాగంబందుదయించు శంకరుడు నా స్వాంతంబున న్నిల్చుతె॥

ప్రతిజ్ఞాదికము.

తే-గీ॥ శంకరాచార్య కృతము సంసారబంధ । మోచనముదుఃఖజాలని
ర్హాలనంబు । నగు వివేకచూడామణి ననువుమీట । నాంధ్రమైన
రిండు లోకహితార్థినగుచు॥

ఉ॥ శంకరదేశికప్రవరు సతకృతులందిది బ్రహ్మతత్త్వము
న్మంకులకైన బోధపడుమాటికిని కమ్మని తేటమాటలకై ।
బొంకముగాగచెల్పుట చెనుంగొనరించెద దీనిప్రేమచే ।
శంకలువాయునిందుగల సత్పథముకొనిపోవు వానికి॥

. ఉ॥ కన్నులులేనిమానవుని గన్నులుగల్గినవాడు త్రోవవెం |
టన్నడిపించుకొంచు నట డాయగవచ్చెడు మిట్టుపల్లము |
ల్తున్నగువాని నాతనికి పోలగజెప్పచు వానిదావుచుకై ।
జన్నవిధానశంకరుడు సత్పథమజ్ఞుల కిందుబాపెడికై॥

—*) గ్రంథము. (—

—*) ఓంతత్వ త్ *)—

అథవివేకచూడామణిర్నిఖ్యతే ॥ శ్లో ॥ సర్వవేదాంతసిద్ధాంతగోచరంత మగోచరం । గోవిందం పరమానందం సద్గురుం ప్రణతోఽస్మహం ॥ ౧॥

తే ॥ గీ॥ సర్వవేదాంత సిద్ధాంత సత్యవాక్య । గోచరునింద్రియాదికా గోచరాత్తు । నిత్యపరమాద్వయానంద నిర్మలాత్మ । మూర్తి గోవింద సద్గురుజేర్తు మదిసి ॥ ౧॥

శ్లో॥ జంతునాంనరజన్మ దుర్లభమతః పుంస్త్యంతతోవిప్రతా । తస్మాద్వైదిక ధర్మమగ్గ పరతావిద్యత్వమస్మాత్పరం । ఆత్మానాత్మ వివేచనంస్వసుభవో బ్రహ్మాత్మనాసంస్థితి । యుక్తిర్వీశతజన్మకోటి సుకృతైఃపుణ్యైర్విద్యనాలభ్యతే ॥ ౨॥

ఉ ॥ జంతుపులందునిమ్మనుజ జన్మము దుర్లభమందు బుంస్త్యమా । నంతకువిప్రదౌట నిగమార్థపరత్వముబండితుందునా । టంతకునాత్మవేత్తయ్యి స్వాసుభవంబునుగల్గిబ్రహ్మమై । శాంతినిముక్తుడౌట బహుజన్మసుపుణ్యము లేక యబ్బునే ॥ ౨॥

శ్లో॥ దుర్లభంత్రయమేవైత ద్వేవానుగ్రహ హేతుకం । మనుష్యత్వం ముముక్షుత్వంమహాపురుషసంశ్రయః ॥ ౩॥

క ॥ మనుజుండైపుట్టుట ము । క్రినిగోరుట సద్గురున్విధింబొందుట నా । జనుమూడేదుర్లభములు । ఘనమగు దైవంబుతోడు గాకున్న యెడ ॥ ౩॥

శ్లో॥ లబ్ధ్యాకథం చిన్నరజన్మ దుర్లభం । తత్రాపిపుంస్త్యంత్రుతిపారదర్శనం ।

యస్తా వృత్త ముక్తానయతేతమూడధీః |
సహ్యత్సహస్వంవినిహంశ్యసద్గళితః || ౪ ||

ఉ॥ పొందనశక్యమా మనుజుపుట్టువు నందును వేదపారమిం |
పొందగ గాంచగల్గు బురుషోత్తమ జన్మమునొంది యొక్కఁడై |
మంది డెవండు ముక్తుడగుమార్గము బాచుకొనఁడతం డె యా |
త్మందనయజ్ఞతంగడపి తానగునాత్మనిహంత యిదరక్ష || ౪ ||

శ్లో॥ ఇతఃకోస్వస్తి మూఢాత్మా యస్తుస్వార్థేప్రిమాద్యతి |
దుర్లభంమానుషం దేహంప్రాప్యత తాపి పారుషమ్ || ౫ ||

క॥ బలుదుర్లభమగు మనుజుత | నలవురుషత్వంబు నొందినప్పుడుతానీ |
యిలనెట్టిమూఢుడైనను | వెలయునె తనమేలుపనుల విడిచిమఱ
పునక్ష || ౫ ||

శ్లో॥ వదంతుశాస్త్రాణి యజంతుదేవాః | కుర్వంతుకర్మాణిభజంతు
దేవతాః | ఆత్మైక్యబోధేనవినిపిముక్తి ర్నసిద్ధ్యతి బ్రహ్మశతాం
తదేపి || ౬ ||

తే॥గీ॥ చదివిననుశాస్త్రజాలముల్ జన్మములను | జేసిననుగర్భనిష్ఠరాజిలి
న దైవతములగొల్చిననెన్ని కల్పములకైనము క్తిగల్గు నెయ్యైక్య
బోధలేక || ౬ ||

శ్లో॥ అమృతత్వస్యనాశాస్తి విత్రేనేత్యేవహితుతిః |
బ్రహ్మికర్మణోముక్తే రహేతుత్వంస్ఫుటంయతః || ౭ ||

తే॥గీ॥ కలిమిచేనమృతత్వంబు కలుగునాశ | యైనలేదని శ్రుతిసెప్పునట్లు
గాన | కర్మమునము క్తిగలుగుట కాదటంచు | శ్లాఘ్యముగఁడెల్లు
టెల్ల తెల్లంబెకాడె || ౭ ||

శ్లో॥ అతోపముక్త్యైప్రయతేత విద్యాత్ । సంస్యస్తబాహ్యర్థసుఖస్య
హస్యత్ । సంతంమహాంతం సముపేత్యదేశికం । తేనోపదిష్టార్థ
సమాహితాత్మా॥౮॥

ఉ॥ కావున నింద్రియార్థ సుఖకాంతలుమాని మహాత్మునద్దురుత్ ।
గావుమటంచు జేరియలకారుణికుండు ప్రసన్నుడైతనుత్ ।
బోవగనాసతిచ్చు విధముల్ స్థిరచిత్తముతో గ్రహించుచుత్ ।
కేవలము క్షిక్తసుమతి కీలెఱుగంగుష్ఠిసేయగాదగుత్॥౮॥

శ్లో॥ ఉద్ధరేదాత్మనాత్మానం మగ్నంసంసార చారిధా ।
యోగారూఢత్వమాసాద్య సమ్యగ్దర్శన నిష్ఠయా॥౯॥

తే॥గీ॥ అఖిలసంకల్ప కర్మసన్యాసియై ప । రాత్మ నిశ్చలదృష్టియోగాధి
రూఢు । డై మహాసంస్కృతిసముద్రమందుమునుగు । నాత్మగడతేర్ప
దగు తగుయత్నమునను॥౯॥

శ్లో॥ సంస్యస్యసర్వకర్మాణి భవబంధ విముక్తయే ।
యత్యతాం పండితైర్ధీరై రాత్మాభ్యాసఉపస్థితైః॥ ౧౦॥]

ఆ॥వె॥ ఆత్మనిష్ఠ తస్మయలవడబూనెడు । సాహసంబుగలుగుజ్ఞానులెల్ల ।
పుట్టువనెడుకట్టు పొలియ గర్భంబుల । చిగురవదలి కృషినిచేయ
వలయు॥ ౧౦॥

శ్లో॥ చిత్తస్యశుద్ధయేకర్మ నతువస్తూప లబ్ధయే ।
వస్తుసిద్ధిర్విచారేణ సకించితార్థకోటిభిః॥ ౧౧॥

ఆ॥వె॥ చిత్తశుద్ధికోటకేయటకర్మముల్ । వస్తువెఱుగదానివలనగాదు ।
చక్కగావిమర్శనలిపినదియగు । గానికర్మకోటిగాదురవయు॥౧౧॥

శ్లో॥ సమ్యగ్విచారత స్సిద్ధా రజ్జతత్వావధారణా ।
భ్రాంతోదితమహాసర్వభయదుఃఖనినాశినీ॥ ౧౨॥

తే॥గీ॥ భ్రాంతివాక్తాటిగని పెనుబామటంచు బెగడివగనొందహితుడు
పన్నగముగామి | జెప్పవాడదికడు విమర్శింపదెలియు | తాడను
నిజంబుభయ దుఃఖితతియబాయు॥౧౨॥

శ్లో॥ అర్థస్యనిశ్చయోద్యయో విచారణహీతోక్తితః |
నస్మానేననదానేన ప్రాణాయామశతేనవా॥ ౧౩॥

తే॥గీ॥ సద్గురువు సెప్పటను విమర్శనమువలన | నర్థనిశ్చయమగు నెందు
సంతెగాని | స్వానముల బ్రాణసంయమనములదాన | శతములనొన
ర్చినను గాదు సత్యముగను॥ ౧౩॥

శ్లో॥ అధికారిణమాశాస్తే ఫలసిద్ధిర్విశేషతః |
ఉపాయాదేశకాలాద్యాస్సంత్యస్త్వికృతసహకారిణః॥ ౧౪॥

క॥ ఫలసిద్ధియగును పాత్రతగలవానికి తదితరునకు గాదనియందుకా |
వెలయునుతోడైకాలము | స్థలముకొమొదలగు సుపాయసమితియ
మరినక॥ ౧౪॥

శ్లో॥ అతోవిచారఃకర్తవ్యోజ్ఞాసోరాత్మవస్తునః |
సమాసాద్యదయాసింధుం గురుంబ్రహ్మ విచుత్తమం॥ ౧౫॥

తే॥గీ॥ కాననాత్మనెఱుంగ నికరముగగోరు | నతడుబ్రహ్మజ్ఞు వరుడు
దయాసముద్రు | డగు గురువరేణ్యుడేరి యత్యంతభక్తి | స్థిరతరా
త్మ విచారంబుసేయవలయు॥ ౧౫॥

శ్లో॥ మేధావీపురుషోవిద్యానూహాపోహవిచక్షణః |
అధికార్యాత్మ విద్యానూ ముక్తలక్షణలక్షితః॥౧౬॥

తే॥గీ॥ పురుషుడును సూక్ష్మమతి చదువరియులెన్న | నూహలున పోహలు
నెఱుంగుయుక్తిశాలి | శాస్త్రచోదితలక్షణసంయుతుండై | యాత్మ
విద్యగ్రహింపదానర్హుడగును॥౧౬॥

శ్లో॥ వివేకినో విరక్తస్యశమాదిగుణశాలినః।

ముముక్షుః గేవహీ బ్రహ్మజ్ఞానా యోగ్యతామతా॥ ౧౭॥

తే॥శ్రీ॥ ఎఱుకగలిగివిరక్తుడై యెసగి శమదా మూది గుణభూషితుండునై

యత్సమోక్షుః । క్షాంతగలవానికే తగు ఘనతరాశ్యుః తత్సమేతి
గడుకోరిక ధరణియందు॥ ౧౭॥

శ్లో॥ సాధనాన్యత్రచ త్వారి కథితానిమనీషిభిః।

యేషుసత్సేవసన్నిష్ఠా యదభావే నసిద్ధ్యతి॥ ౧౮॥

కం॥ ఈవిద్యుసాధనములు కావలయును నాలుగనుచుఘనులందురవే

చ్చొ వెలయునందె నిష్ఠనుఁభావహమగు భంగమొందు నవిలేని
యెడల॥ ౧౮॥

శ్లో॥ ఆదౌనిత్యానిత్య వస్తువివేకః పరిగణ్యతే। ఇహముత్రఫలేభోగ వి

రాగస్తదనంతరం॥ ౧౯॥ శమాదిషటక సంపత్తిర్ముక్షుత్వమితి
స్ఫుటం॥ ౧౯౪॥

తే॥శ్రీ॥ వరుసనిత్యమనిత్యమన్వస్తుబోధ । యిందునందును ఫలభోగమందు

విరతి మతియు శమముఖ్యపటక సంపత్తి యవల మోక్షకాంక్ష
యు సాధనములగునాల్గు॥ ౧౯॥

శ్లో॥ బ్రహ్మసత్యంజగన్నిధేయే త్యేవంయాపోవినిశ్చయః॥౨౦॥

సోఽయంనిత్యానిత్యవస్తు । వివేకస్సముదాహృతః॥ ౨౦౪॥

తే॥శ్రీ॥ బ్రహ్మ మొక్కటైజము ప్రపంచమెల్ల కల్లయనునిశ్చయంబెముఖ్య

మననాపు । నిత్యమువనిత్యమని వస్తునిచయమెఱుగు సాధనంబిది
యిదిసర్వసాధనంబు॥ ౨౦॥

శ్లో॥ తద్వైరాగ్యం జిహ్వాసాయా దర్శనశ్రవణాదిభిః॥ ౨౧॥ జేహాది

బ్రహ్మపర్యంతే హ్యనిత్యే భోగవస్తుని॥ ౨౧౪॥

అ॥ వె॥ కనుట వినుట మొదలుగాగలవానిచే ; నొడలు మొదల బ్రహ్మకడప
లగల । యస్థిరంబులైన యఖిల భోగాగ్ధంబు లందు పేక్షకల్పి
యదేవి రక్తి ॥ ౨౧॥

శ్లో॥ విరజ్యవిషయవాతా ద్దోష దృష్ట్యా మహుగ్మహుః॥ ౨౨॥
స్వలక్ష్మ్యేనియతావస్థా మనసశ్శమఉచ్యతే॥ ౨౩॥

క॥ మనసునకు మాటిమాటికి । ఘనదుఃఖమేవిషయమితి గనుపఱచి
మనం । బునునాదెసబోనియక । తనుదాగనుచుండ నిల్పదగుశమ
మనగ ॥ ౨౪॥

శ్లో॥ విషయభ్యంపరావర్త్య । స్థాపనంస్వస్వగోళకే॥ ౨౫॥
ఉభయేషామింద్రియాణాం సదమఃపరికీర్తితం॥ ౨౬॥

క॥ పదియింద్రియముల గొనికడు । పదిలంబుగ వానివిషయ పరత
నుడిపినె । వృద్ధిగానయ్యయిచోటుల । గుడియించుటదమమనబడు
గుణముగుణాధ్య ॥ ౨౭॥

శ్లో॥ బాహ్యనాలంబనం వృత్తేరేషోపరతిరుత్తమా॥ ౨౮॥ సహనంసర్వ
దుఃఖానా మప్రతీకారపూర్వకం । చింతావిలాపరహితం సాతి
తీక్షణిగద్యతే॥ ౨౯॥

తే॥ గీ॥ వెసమనోవృత్తి తనయంత వెలిరుచులకు । జనకయుండ మఱిన్చినిల్చి
ననుపరతి । మాన్యనెంచక కుండకమతియునేడ్చి । కఖిలదుఃఖము
లోర్పుటయగు దితీక్ష ॥ ౩౦॥

శ్లో॥ శాస్త్రస్యగురువాక్యస్యసత్యబుద్ధ్యవధారణం ।
సాశ్రద్ధాకథితా సద్భిర్యయావస్తూపలభ్యతే॥ ౩౧॥

క॥ నిగమాంతశాస్త్రమును నొ । పుగునట్లుగువాక్యమును యధాగ్ధం
బనుచు ॥ సుగమముగ బుద్ధినిల్పుట । యగుశ్రద్ధవరుండు సిద్ధినం
దుంచిన ॥ ౩౨॥

శ్లో॥ సర్వ కాస్తాపనంబుధేః శుద్ధేబ్రహ్మణీసర్వదా।

తత్సమాధానమిన్యక్తం నతుచి త్రస్యలాలనం॥౨౬॥

తే॥గీ॥ తేటమగు బ్రహ్మమందు సుస్థిరముగాగ। బుద్ధి నెప్పుడు విడువక
పొందుపఱచు। టదిసమాధానమనుగుణంబంతెగాని। చి త్రమును
బుజ్జగించుట చేతగాదు॥౨౬॥

శ్లో॥ అహంకారాదిదేహాంతాబంధానజ్ఞానకల్పితాః।

స్వస్వరూపావబోధేన। మోక్షమిచ్ఛాముముక్షుతా॥ ౨౭॥

కం॥ సేననెడు నదియెమొదలుగ। మేనివరకు దోచుదెలియమిం గల
కట్ల॥ తానిదియనితెలియుటచే। బో నెట్టంగోరుటే ముముక్షుత
యనగ॥౨౭॥

శ్లో॥ మందమధ్యమరూపాపి వై రాగ్యేణశమాదినా।

ప్రసాదేనగురోస్సేయం ప్రవృద్ధా సూయతేఫలం॥౨౮॥

తే॥గీ॥ మందమే నిది మధ్యమమాత్రమేని। ఘనశమాదులు వైరాగ్యమును
గురుకృప । గల్గెనేనిప్రవృద్ధమై క్రమముమీఱ । గల్పలతయట్లుఫల
మిచ్చుగాని చెడదు॥ ౨౮॥

శ్లో॥ వైరాగ్యంచముమత్తుత్వం తీవ్రయాస్యతువిద్యతే।

తస్మిన్నే వార్థవంతస్సృగ్ం ఫలవంతశ్శమాదయః॥౩౦॥

కం॥ వైరాగ్యము మోక్షేచ్ఛయు। నారయ నెవ్వారికలరు నతితీవ్రములై।
వారికడశమదమాదులు । చేరినసఫలంబులగును సిద్ధముమాడ॥

శ్లో॥ ఏతయోర్మందతాయత్ర। విరక్తత్వముముక్షయోః।

మరౌసలివ తత్ర శమాదేర్భానమాత్రతా॥౩౧॥

కం॥ వైరాగ్య ముముక్షుత్వము। లారయ మందంబులగుచు నమరిన
చోటం। జేరినశమాధులెల్లను। వారిమరుస్థలమునందువలెగవ్వుట్టున॥

శ్లో॥ ఘోషకారణసామగ్ర్యాం భక్తిరేవ గరియసీ।

స్వస్వరూపానుసంధానం భక్తిరిత్యభిధీయతే॥ ౩౨॥

స్వాత్మతత్వానుసంధానం భక్తిరిత్యపరేజగుః॥ ౩౩॥

గీ॥ మోక్షమునుజెంద సాధనంబు లగువాని।

యదుభక్తియొపెద్దది యట్టిభక్తి।

తనదు రూపంబు ధ్యానించుటనగజెల్లు।

నదితనగుణంబుల భజించుటందు రొరులు॥ ౩౪॥

శ్లో॥ ఉక్తసాధన సంపన్న స్తత్వజిజ్ఞాసురాత్మనః॥ ౩౫॥

ఉపసీదేచ్ఛరుంప్రాజ్ఞం యస్మాద్భంధవిమోక్షణం॥ ౩౬॥

క॥ ఈరాలుగుసాధనములు । మానుగమునల్లియాత్మ మర్కంబెటుగం।

బూనెడువాడవ్వల విజ్ఞానసిధింగురునిముక్తిగనజేరదగు॥ ౩౬॥

శ్లో॥ శ్రోత్రయోఽవృజినోఽకామ హతోయోబ్రహ్మవిత్తమః॥ ౩౭॥

బ్రహ్మణ్యపరతత్వాంతో నిరింధన ఇవానలః।

అహేతుకదయాసింధు ర్భంధురానమతాంసతాం॥ ౩౮॥

మ॥ గురుభావంబుననాశ్రయింపదగు విజ్ఞుఁ శ్రోత్రయఁ బ్రహ్మ వి।

ద్వరునిపాఠమేనిబుణ్యబ్రహ్మమయసిర్వాజ్ఞానురాగాంబుధిఁ।

దిరమై కట్టియలేకమండెడు మహాగ్నింబాలు శాంతాత్మ ద।

స్మరణన్యజ్ఞనులైనవారికిగడుఁ బ్రాణప్రియుంబంధువు॥ ౩౯॥

శ్లో॥ తమారాధ్యగురుంభక్త్యా పృహ్లాప్రశ్రియసేవనైః।

ప్రసన్నంతమనుప్రాప్య పృచ్ఛేత్తజ్ఞాతవ్యమాత్మనః॥ ౪౦॥

తే-గీ॥ చేరజనిభక్తితో నమసాఠరములును।

వివిధశుశ్రూషలు నొనర్చి వినయమలర।

చేడుకొని మెప్పువడసి వివేకమున నె।

ఁబుంగదగువాని గురుసేడుగంగవలయు॥ ౪౧॥

శ్లో॥ స్వామిన్నమస్తేనతలోకబంధో కారుణ్యసింధో పతితంభవాన్ధా।
మాముద్ధరాస్త్రీ యకటాక్షదృష్ట్యా ఋజ్వ్యతికారుణ్య సుధాభి
వృష్ట్యా॥ ౩౭॥

ఉ॥ మృక్కైదదేవ దీనులగు మూఢుల ధన్యులజేయుదీవునే।
దికః-టిజన్మ మృత్యుభయదీనుడనై భవదీయసతత్త్వపా।
దృకులనిత్యముంగుటియు దివ్యసుధారసమానగోరిని॥
దికః-నినమ్మివచ్చితిమదింగృహ బూడుననుందయాంబుధీ॥ ౩౮॥

శ్లో॥ దుర్వారసంసారద వాగ్నిత ప్రం।
దోధూయమానం దురదృష్టవాత్రై॥
భీతంప్రపన్నం పరిపాహేమృత్యో।
శ్చరణ్యమన్యద్య దహంనజానే॥ ౩౯॥

ఉ॥ సంస్కరియన్దవానలము చాలగనన్నెరియించుచుండనా।
హింసకుదోడుగాగ దురదృష్టమహానిలమేచుంబూడునా।
యంసముజేరిమృత్యువు భయాకృతినాయెదవ్రక్కలించునీ।
హింసలబాపనాకు గతియీ వెగదేక్కప బూచికావవే॥ ౪౦॥

శ్లో॥ శాంతామహాంతోనివసంతిసంతో।
వసంతవల్లకహేతంచరంతః।
తీర్థాస్వయం భీమభవాగ్న్యవంజనా।
నహేతునాన్యానపి తారయంతః॥ ౪౧॥

తే-గీ॥ శాంతులుమహాత్ములిల నవ్వసంతుమాడి-।
లోకహేతమాచరించుచుభీకరమగు।
భవనముద్రంబుదాటి నిర్వాజకరుణ।
నన్యులనుగూడ దాటింతురలఘుమతులు॥ ౪౨॥

శ్లో॥ ఆయంస్వభావస్వత ఏవయత్పర।

శ్రమాపనోద ప్రవణంమహాత్మనాం।

సుధాంశురేషస్వయమరగకరగశ।

ప్రభాభితప్తామపతిషీతింకిల॥ ౪౭॥

క॥ షురులశ్రమనివారింఁచెడి। పరమాసక్తియిదిస్వస్వభావమె యగున।

త్పురుషులకుచంఁద్రుడేనకర। పరితప్తధరిత్రజల్లబలుమంగాడే॥ ౪౮॥

శ్లో॥ బ్రహ్మచందరసానుధూతికలితైః పూతైస్సుశీతైర్మృతైః।

య్యష్మద్వాకలశోఽప్యైతైః శ్రుతిమతైర్వాక్యమృతైస్సేవయ।

సంతప్తం భవతాపదావ దహనజ్వాలాభి రేనంప్రభో।

ధన్యాస్తేభవదీక్షణక్షణగతేః పాత్రీకృతాస్సీవకృతాః॥ ౪౯॥

శా॥ స్వామీసంస్మృతి కాటుచిచ్చువలెన న్సంతాపమొందించె నా।

త్సామోదానుభవంబు వ్యక్తముగ శాంతాకారమైచల్లనై।

మీమోమగ్గలశంబున న్నెడలి ప్రామిస్కుల్వలెన్నించు వా।

క్యామేయామృత ధారనాపయిన నింపారంగ జిలగంగడే॥ ౫౦॥

క॥ కడువడిమీచేనభయము। వడసికటాక్షంబునొందుపాత్రతగలుగక

బుడమిజరియించువారే । కడతేరినవారుజన్మ కర్మచ్యుతులై॥ ౫౧॥

శ్లో॥ కథంతరేయంభవసింధుమేతం।

కావాగత్యైకతమోఽస్తుపాయః।

జానేనకించిత్యపయావ మాంప్రభో।

సంసారదుఃఖక్షతిమాతనుష్వ॥ ౫౨॥

తే॥ గీ॥ కడలిసంస్మృతి చాటుటేకరణిదీని।

నాకుదికేగది వెరపున్నదేకృపాద్ధి।

యేమియునెఱుంగ దేవనన్నేలుకరుణ।

బుట్టించనియెదుదుఃఖంబు బోవనడచు॥ ౫౩॥

శ్లో॥ తథావదంతం శరణాగతంస్వం।

సంసారదావానలతాపతప్తం।

నిత్యకారుణ్యరసార్చ్యదృష్ట్యా।

దద్యాదభీతింసహసామహిత్యా॥ ౪౩॥

క॥ అనితననుశరణుజొచ్చిన ఘనసంసారాగ్నిశవుగనుగొనిదయచే।

ననవలయు గురువుభయపడ । బనిలేదు తరింతువనుచు వాత్సల్య

మున॥ ౪౨॥

శ్లో॥ విద్వాన్సతస్సా ఉపసత్తమీయుషే।

ముముక్షువేసాగుయథోక్తకారణే।

ప్రశాంతచిత్తాయ శమాన్వితాయ।

తతోపదేశం కృపయైవకుర్యాత్॥ ౪౪॥

ఉ॥ అంతగురుండుతోద్బడుటకై బ్రతిమాలుచు ముక్తిగోరుచు॥

శాంతివహించిసాధుగతి సల్పుచునాజ్ఞలనెల్లజిత్తవి।

శాంతియెసంగభక్తుడయి క్రాలిడుశిష్యవరేణ్యుగూర్చియి।

త్యంతకృపారహస్యమగు నగ్రమునంతయుజెప్పగాదగు॥ ౪౩॥

శ్లో॥ మాభిష్టవిద్యస్తననాప్త్యపాయం।

స్సంసారసింధోస్తరణేఽస్త్రియపాయః।

యేనైవయాతాయతయోఽస్యపారం।

తమేవమార్గంతవనిర్దిశామి॥ ౪౫॥

తే॥ గీ॥ బుద్ధిశాలివి భయపడబోకునీక।

పాయమేమియు లేదుమాపట్టగలదు।

సంస్కృతి సముద్రమునుదాటు సరణియతులు।

జేనిచేదాటిరదెనికుదెల్పవాడ॥ ౪౪॥

శ్లో॥ అమృతామృతహాకశ్చి త్సంసారభయనాశనః॥
తేనతీర్త్వాభవాంభోధింపరమానందమాప్నోతి॥ ౪౬॥

క॥ కలదొక వెరవధికంబది।

తేలిసినసంసారభయము చీఱుకదాన॥

సులభముగ భవమహింబుధి।

వెలువడిపరమసుఖమొంది వెలసెదవుతా॥ ౪౭॥

శ్లో॥ వేదాంతార్థవిచారేణ జాయతేజ్ఞానముత్తమం।

తేనాత్యంతకసంసారే దుఃఖనాశోభవత్యను॥ ౪౮॥

కి॥ ఎను ముపనిషదర్థ విమ।

ర్థనముననుజ్ఞానమబ్బుసరగందాన॥

ఘనమగుసంస్కృతిదుఃఖము।

చనురూపటిమఱలబాడమజాలదునీకు॥ ౪౯॥

శ్లో॥ శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాన్ముముక్షోః।

య్యుక్తేర్హేతూన్వక్తి సాక్షాచ్ఛృణోతి॥

యోవాచితేషేవతత్త్వత్యమవ్యం।

మోక్షోఽవిద్యా కల్పితాద్దేహబంధాత్॥ ౫౦॥

తే॥ గీ॥ ముక్తిగోరెడువానివిముక్తికరయం।

హేతువులుశ్రద్ధభక్తిధ్యానైకయై॥

యన్నిశుతయెపలుకవీనినేహతియున్న॥

భ్రాంతిజశరీరబంధంబువాయునతని॥ ౫౧॥

శ్లో॥ అజ్ఞానయోగాత్పరమాత్మనస్తమః।

హ్యానాత్మబంధస్తతఏవసంస్కృతిః।

తయోర్వివేకోదితబోధవహ్నిః।

రజ్జానకార్యంప్రదహేత్సమూలం॥ ౫౨॥

చ॥ వినువరమాత్మవీపు నినువీడక కప్పిన తెల్విలేమి నీ!

కెనసననాశ్శబంధమట హెచ్చెనుసంసృతి దుఃఖమాపరా!

త్తునినననాత్మనారయగబట్టు ప్రబోధమహాగ్ని తెల్విలే!

మినినటచోచుసర్వము నిమేషమునన్నొదలంటగాలుచు॥ ౪౮॥

శిష్యుడవాచ॥

శ్లో॥ కృపయా శ్రూయతాంస్వామి స్మృశోఽయం క్రియతేమయా!

యదుత్తర మహంశ్రుత్వా కృతార్థస్సాన్యం భవన్ముఖాత్॥ ౫౦॥

ఆ॥ వె॥ అనినశిష్యుడచు మహాత్మనేనొకటి!

యడుగ దలచినాడ నవధరింప!

వలయుదయను మీరు సెలవిచ్చును త్తరం!

బునుగ్రహించి ధన్యతనువహింతు॥ ౪౯॥

శ్లో॥ కోనామబంధః కథమేషఆగతః!

కథంప్రతిష్ఠాస్య కథంవిమోక్షః!

కోఽసావనాత్మా పరమస్సత్యా!

తయోర్వివేకః కథమేతదుచ్యతాం॥ ౫౧॥

తే॥ శీ॥ బంధమన నెద్దియదియెట్లువచ్చెనుండు!

ఔట్లువదలుటయేరీతియియ్యనాత్మ!

యెద్దిపరమాత్మయన నేదియివితెలియువి!

వేక మెట్లుగు సెలవియ్యవేమహాత్మ॥ ౫౦॥

శ్రీగురుడవాచ॥ శ్లో॥ ధన్యోఽస్తికృతకృత్యోఽసి! పావితం లేకులంత్యయా!

యదావిద్యాబంధముక్త్యా । బ్రహ్మభవితమిచ్ఛసి॥ ౫౨॥

క॥ నాపుడుగురువనుధన్యుడ!

వీచుకృతార్థుడవునుమ్ముహూద్యంబుగ బు

ధావళిపీడ్వడబహ్నుము।

గావలచుట నీకులంబకలుష బయ్యె॥ ౫౧॥

శ్లో॥ ఋణమోచనకర్తారః పితృస్సంఘాతాదయః।

బంధమోచనకర్తాతు స్వస్సాదనోన్యేనకశ్చన॥ ౫౨॥

తే॥ గీ॥ అప్పుడేసిననదిదీప్తనాత్మజాదు।

లుండ్రునరునకుబంధంబులూడదీయ।

నెవ్వనికివాడెకానితదితరునకును।

పొసగఁజెన్నివిధంబులబుడమియందు॥ ౫౩॥

శ్లో॥ మస్తకన్యస్తభారాదే ర్దుఃఖమన్యైర్నివార్యతే।

క్షుచాదికృతదుఃఖంతు పనాస్వేననకేనచిత్॥ ౫౪॥

క॥ తలపైనుండెడుబరువున।

గలిగెడిదుఃఖంబు వాపగలుగుదురన్యవే।

తలపగనాకలిమొదలగు।

పలుదుఃఖములూకరి వొకరుపాపగనగునే॥ ౫౫॥

శ్లో॥ పథ్యమాషధసేవాచక్రియతేయేనరోగిణా।

ఆరోగ్యసిద్ధిర్నష్టాస్య నాన్యానుష్ఠితకర్మణా॥ ౫౬॥

తే॥ గీ॥ మందుదిని పథ్యముండెడు మానవునకు।

మానురోగములా రోగ్యమామగాని।

యొరులూనర్చెడు పథ్యాదితోపచార।

ములనువానికినారోగ్య మలరగలదె॥ ౫౭॥

శ్లో॥ వస్తుస్వరూపం స్ఫుటబోధచక్షుషా।

స్వేనైవవేద్యం నతుపండితేన।

చంద్రస్వరూపం నిజచక్షుషైవ।

జ్ఞాతవ్యమన్యై రవగణ్యతేకిం॥ ౫౮॥

తే॥ గీ॥ విశదముగ జ్ఞాననేత్రంబువిచ్చితానె।

వస్తురూపంబుబాడరిగ వలయునాశ్శు।

విదుడవర్ణింపగాదు గేనెలుగుదానె।

కనులబాడక యొకలచేవినదెలియునె॥ ౫౫॥

శ్లో॥ అవిద్యాకామకర్మాది పాశబంధంవిమోచితుం।

కశ్యపస్యాద్విద్యానాత్మాచారం కల్పకోటిశతైరపి॥ ౫౬॥

తే॥ గీ॥ ఒడులునేననుభ్రమయు నల్లడల నరయు।

గోరికలుచెయువులునను గొప్పతాళి॥

కట్టులెడలింపదనకె యాగానియెరుల।

కగునెకల్ప శతంబులకైననరయు॥ ౫౭॥

శ్లో॥ నయోగేననసాంఖ్యేన। కర్మణానానివిద్యయా।

బ్రహ్మత్వైక్యకత్వబోధేన। ముక్తిస్సిద్ధ్యతి నాన్యథా॥ ౫౮॥

తే॥ గీ॥ యోగధారణలను సాంఖ్యయోగమునను।

కర్మములుసేత జదువులుగలువగాదు।

బ్రహ్మమునుతానునొకటె యన్పజ్ఞచేత।

ముద్ధారకొను మఱియెట్టియుక్తిగాదు॥ ౫౯॥

శ్లో॥ వీణాయారూప సౌందర్యం తంత్రీవాదనసౌవృథం।

ప్రజారంజనమాత్రంత న్నసామ్రాజ్యాదుకల్పతే॥ ౬౦॥

తే॥ గీ॥ వీణరూపంబుదెంత సొంపైననాద।

మెంతయింపైన నరులకుసంతసంబా।

నర్చునంతయకాని జనంబునెల్ల।

నిలబ్రభుత్వంబెసంగదా నేలగలదె॥ ౬౦॥

శ్లో॥ వాగ్మఖరీశబ్దఖరీ శాస్త్రవ్యాఖ్యానకౌశలం।

వైదుష్యంవిదుషాంతర్వద్భుక్తయేనతుముక్తయే॥ ౬౧॥

తే॥ గీ॥ అటులెపండితులగువారి యలఘవిద్య!

మాటపొంకముపన్యస పాటవంబు!

శాస్త్రముల నర్థములుసెప్పు శక్తియెల్ల!

పొట్టకే గానిముక్తికి బోవగాదు॥ ౫౯॥

శ్లో॥ అవిజ్ఞాతే సరేతత్వే శాస్త్రాధీతిస్తుషఫలా!

విజ్ఞాతేఽపిపరేతత్వే శాస్త్రాధీతిస్తుషఫలా॥ ౬౦॥

క॥ పరతత్వము నెఱుగనిచో, స్థిరముగ శాస్త్రము లభ్యసించియు నేలా!

పరతత్వము నెఱిగినచో, స్థిరముగ శాస్త్రము లభ్యసించగ నేలా॥ ౬౦॥

శ్లో॥ శబ్దజాలంచహారణ్యం చిత్తభ్రమణ కారణం!

అతఃప్రయత్నాత్ జ్ఞాతవ్యం తత్వజ్ఞా తత్వమాత్మనః॥ ౬॥

అ॥వె॥ అడవి శబ్దజాల మందు జొచ్చినజిత్ర!

మధిక చలనమందు నట్లుగాన!

నాత్మ నెఱుగువానినడిగి యాత్మరహస్య!

సరళ నెఱుగవలయు జతనమునను॥ ౬౧॥

శ్లో॥ అజ్ఞాన సర్వదష్టస్య బ్రహ్మజ్ఞానోషధంవినా!

కిమువైద్యశాస్త్రైశ్చ కిముమంత్రైః కిమాషధైః॥ ౬౩॥

క॥ ఎఱుగమి యను సర్వముచే । గలువంబడియున్నవాని కష్టముదీర్చ

గుఱిగలయెఱుక యెమందగు! మఱియేటికివేదశాస్త్రమంత్రైషధముత్॥

శ్లో॥ నగచ్ఛతివినాపానం వ్యాధిరౌషధశబ్దతః!

వినాపరోక్షానుభవం బ్రహ్మశబ్దైర్నముచ్యతే॥ ౬౪॥

తే॥ గీ॥ త్రాగక యెమందు పేరుమాత్రమనుకొన్న!

వ్యాధి కుదురనియట్లు ప్రత్యక్షముగను!

బ్రహ్మమెఱుగక దానిపేర్లనునిరతము!

నుచ్చరించినమోక్షంబు నొందరాదు॥ ౬౩॥

శ్లో॥ అకృత్యాద్యశ్యవిలయ మజ్ఞాత్వాతత్వమాత్మనః |
బాహ్యశబ్దైఃకుతోముక్తి రుక్తిమాత్రఫలైర్నృపాం॥ ౬౫॥

గీ॥ అగపడునవెల్ల బట్టిమాయంబుసేయ |
కాత్మతత్వంబెఱుంగక యటచునరుని |
వట్టిమాటలచే ముక్తివచ్చుటెట్లు |
మాటలాడినమాత్రంబె మఱిఫలంబు॥ ౬౪॥

శ్లో॥ అకృత్యాశత్రుసంహార మగత్వాఖిలభూశ్రియం |
రాజాహమితశబ్దాన్నో రాజాభవతుమర్హతి॥ ౬౬॥

క॥ అరులబురిగొనక యిలగల | నీరియెల్లగడించకుటక షీతిపఠిననిన॥
దొరయగు నెనరుదుమాటల దొరకొను నేసిరియు వెడగుత్రోవయెకాడే॥

శ్లో॥ ఆప్తోక్తింఖననంతథోపరిశిలా ద్యుతగర్వ గంస్వీకృతిం |
నిఃక్షేప స్వమపేక్షతే నహి బహిశ్శబ్దస్తునిర్గచ్ఛతి |
తద్వద్రుచ్చక్కువిదోవచేత మనన ధ్యానాదిభిర్గభ్యతే |
మాయాకార్యతిరోహితం స్వమమలంతత్వంనదుర్యుక్తిభిః॥ ౬౭॥

ఉ॥ మిత్రునినమ్మితవ్యియటమీది శిలాదులుతీసితీసిన॥
సూత్రముగానిధుల్ దొరుకు చులగాని మాటలజిక్కవట్టె యీ |
ధాత్రిగురూక్తినమ్మి బహుధామననానులానర్పకున్నవా |
జ్యోత్రమనంగనంబడదు మాయనుడాగినశుద్ధతత్వము॥ ౬౮॥

శ్లో॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన భవబంధవిముక్తయే |
వైవరేవయత్నక ర్తవ్యో రోగాదావివపండితైః॥ ౬౯॥

అ॥ వె॥ కానబుద్ధిశాలురైన వారెల్లరో |
గాదులందువలె ప్రయత్నమునను |

తామెకృషియొనర్పదగు నెట్టులయినను!

పుట్టవ నెడుకట్టు పొలియుకొఱకు॥ ౬౭॥

శ్లో॥ య స్త్వయాద్యకృతః ప్రశోద్ధో వరీయాఞ్ఞాస్త్రీవిన్యతః!

సూత్రప్రాయోనిగూఢార్థో జ్ఞాతవ్యశ్చముముక్షుభిః॥ ౬౮॥

క॥ కడులెన్నెనదియిపుడే! వడిగినప్రశన్నంబుసూత్రమట్లుగభీరం!

బాడబటచుశాస్త్రీవేతల! గడుదెలియందగుముముక్షుగణమునకెల్లక॥

శ్లో॥ శృణుష్యావహితో విద్య న్యస్సయాసముదీర్యతే!

తదేతచ్ఛ్రవణాత్సద్యో భవబంధాద్విమోక్ష్యసే॥ ౬౯॥

క॥ వినుసావధానచిత్తం! బునినిప్పడునేవచింపబోయెడియర్థం!

బనువందనిన్న సుమతీ! ఘనభవబంధంబునిన్నుగడువడివిడుచుక॥ ౭౦॥

శ్లో॥ మోక్షస్య హేతుః ప్రథమోనిగద్యతే!

వైరాగ్యమత్యంత మనిత్యవస్తుభు!

తతశ్శమశ్చాపిదమస్తితతా!

న్యాసప్రసక్తాఖిల కర్మతాంభృతః॥ ౭౧॥

ఆ॥ వె॥ మోక్షమునకుబాడ మొదటి హేతువనిత్య!

వస్తువులను గలుగువరివిరక్తి!

పిదపశమముదఘము వెనుకీచితిత్యయి!

ఫలముగోరి పనులబట్టకునికి॥ ౭౨॥

శ్లో॥ తతశ్శ్రుతి స్తన్మనసంసతత్య! ధ్యానంచిరనిత్య నిరంతరంమునః॥

తతోఽవికల్పంపరమేత్యవిద్యా! నిహైవనిర్వాణసుఖంసమృచ్ఛతి!

ఆ॥ వె॥ అవలవినుటవినిన యదివిమర్శించుట!

దానిలెన్ననిలిపి తలచుచుంట!

యొనజెదరకుండునా స్థాయిజెందివి!

ముక్తిసుఖమునిందె పొందుమాని॥ ౭౩॥

శ్లో॥ యథోద్ధవ్యంతవేదాని మాత్మానాత్మవివేచనం।

తదుచ్యతేమయాసమ్యక్తదాత్మన్యవధారయ॥ ౭౩॥

అ॥ వె॥ ఆత్మయిదియనాత్మ యుదియనునువిచార।

మెఱుగజెప్పవాడ నిపుడెనీకు।

చానితెస్సవినుము తలకనిమనముతో।

మఱువకుండమఱియు మగినినిలుపు॥ ౭౪॥

శ్లో॥ మజ్జాస్థిమేదః పలరక్తచర్మ।

త్వగాహ్వయైర్ధాతుభి రేభిరన్వితం।

పాచోరువత్తో ఖజపృష్ఠమస్తకైః।

రంగైరుపాంగైరుప యుక్తమేతత్॥ ౭౫॥

అహంమమేతి ప్రధితఃశరీరం।

మోహోస్పదం స్థూలమితీర్య తేబుధ్ధైః॥ ౭౬॥

తే॥ గీ॥ చీమునెత్తురు మాంసమస్తిషకములును।

నెమ్ములునుతోలు వీనిజేనిర్మితమయి।

కాలుసేతులుతలవీపు కడుపుతొలుమ్ము।

నిట్టినానావయవముల నింటిబోచి॥ ౭౭॥

క॥ కానంబదుచుకలొకము। లోనేనునునాయదియనలోలాత్మలకుక॥

స్థానమయినకొముగగన । నైనగియీమేనుస్థూలమండ్రదిపెద్దత్॥ ౭౮

శ్లో॥ నిభోనభస్వద్దహ నాంబుభూమయః।

స్సూక్ష్మాణిభూతా నిభవంతితాని॥ ౭౯॥

పరస్పరాంక్షైర్నిభ తానిభూత్వా।

స్థూలానివస్థూలశరీర హేతవః।

మాతాస్త్రదీయా విషయాభవంతి।

శభాదయఃశంచ సుఖాయభోక్తుః॥ ౮౦॥

తే॥ గీ॥ భానిలానల జలభూము లనెద్దునైదు।

భూతములుసూక్ష్మ దశసుండియాతతముగ।

నొకటియై దేసిపాళులై యొండొకరిట।

గలిసిస్థూలంబులనగ విభ్రాతినొందు॥ ౭౫॥

క॥ స్థూలమహాభూతములివి । స్థూలవపుఃకారణములు శ్రోత్రాదికమా।

తాళియువీనిచె భోక్తకు। బోలగశబ్దాదివిషయములు సుఖవిచ్ఛయ॥

శ్లో॥ యపమూఢా విషయేభుబద్ధా।

రాగోరుపాశేన సుదుగ్ధమేన।

ఆయాంతినిర్యాంత్యథ ఊర్ధ్వముచ్చైః।

స్వకర్మచూతేన జవేననితాః॥ ౭౬॥

తి॥ ఈవిషయంబులందగిలి యెప్పుడువీడఁకొరిగితాల్గవే।

గేవలబద్ధతౌజదులొగిందమ చేసినకర్మమీడ్వగా।

చావునుపుట్టువుంబొరసి సత్వర మేగుచువచ్చుచుండురీ।

భావమెఱింగియావిషయ వాసనజోలినిమాననాప్సగు॥ ౭౭॥

శ్లో॥ శబ్దాదిభిఃపంచభిరేవపంచ పంచత్వమాపుస్స్వగుణేనబద్ధాః।

కురంగమాతంగపతంగమీనభృంగా నరఃపంచభిరంచితఃకిమ్॥ ౭౮॥

తే॥ గీ॥ వినికిమొదలగు నైదింటవిడిగనొకట।

టొకటనేనైజముగ జచ్చుచుండుజింక।

కరియుమిడుతయు చేపభృంగంబుననగ।

నైదుగలిగిన మానవుండునగనెంత॥ ౭౯॥

శ్లో॥ దోషేణతీవ్రోవిషయః కృష్ణసర్పవిషాదపి।

విషనిహంతిభోక్తారం ద్రష్టారంచక్షుషాప్యః॥ ౮౦॥

తే॥ గీ॥ నల్లత్రాచువిషంబు కన్ననుభయంక।

రంబువిషయంబు విషమన్నత్రాగునట్టి।

• వానీ నేచంపు విషయంబు వాంఛగనుల।

బూచినంత నేచంపు నిష్ఠురముగాను॥ ౭౯॥

శ్లో॥ విషయాశామహాపాశా ద్యోవిము క్తస్సుదు స్త్యజాత్॥

సపవకల్పతేము క్త్యై నాన్యష్టట్చా స్త్రవేద్యపి॥ ౮౦॥

౮॥ వె॥ విడువరాకయుండు విషయాభిలాషయై॥

త్రాటికట్టువీడదన్నవాడె॥

ము క్తిగాంచునారుడు పొలుపారనాటుకా॥

స్త్రములజచివినను పరంబుగనడు॥ ౮౦॥

శ్లో॥ ఆపాతవైరాగ్య వతోముముక్షూ॥

నృవాభిపారం ప్రతియాతుముద్యతా॥

ఆశాగ్రహా మజ్జయతేంతరాళే॥

నిగృహ్యకంతే వినవర్త్యవేగాత్॥ ౮౧॥

చ॥ కడవఱకున్నిర క్తియెసగై భవసాగరమెల్లనీది వె॥

ల్పదగగడంగువాని విడుబాటెడగోరెమవాని నాశయై॥

గడుసుజలగ్రహంబొడిసి కంఠము బట్టిరయంబుమాన్చియా॥

నడుమ నెయిడ్చిముంచు జతనంబున సేమఱగూడదెన్నడు॥ ౮౧॥

శ్లో॥ విషయాఖ్యగ్రహాయేవ సువిర క్త్యసినాహతః॥

సగచ్ఛతిభవాంభోధే పారంప్రత్యూహవర్జితః॥ ౮౨॥

క॥ విరతియనువాడియడిదము॥ సరగబఱపివిషయమను మొసలిజంపినవా॥

డరుగగలదువిఘ్నములే॥ కరుదుగసంసారజలధి యవ్వలిదరికికై॥ ౮౨॥

శ్లో॥ విషమవిషయమార్ద్రైర్ల చ్ఛతోనచ్ఛబుధేః॥

ప్రతిపదమభిసూతో మృత్యురప్యేవవిధి॥

హితసుజనగురూక్త్యాగచ్ఛత స్సవస్యయైక్త్యా॥

ప్రభవతిఫలసిద్ధిస్సత్య మిత్యేవవిధి॥ ౮౩॥

చ॥ మతికలుషంబుగా విషయమార్గములంబడి పోవువానికిం
బ్రతిపదమందు నీవిషయరక్తియె శత్రువుమృత్యువౌబుధుల్ ।
హితులుగురుండుశెప్పగతి నేగుచున్న క్తిజరించువానికి
స్థితఫలసిద్ధిగల్గునిది సద్దముగామదిసమ్మమెప్పడు॥ ౮౩॥

శ్లో॥ మోక్షస్యకాంతోయది వైతవాస్తీ
త్యజాతిదూరా ద్విషయాన్విషయథా ।
పీయూషవత్తోష దయాక్షమార్జవ ।
ప్రశాంతిదాంతీర్భజ నిత్యమాదరాత్ ॥ ౮౪॥

తే॥ గీ॥ విడుపుగోరెదవేని వివేకమూని,
విడువిషమునట్లు దవ్వులవిషయములను ।
గొనుమమృతమట్లు సంప్రీతిదనరతుష్టి ।
శాంతిదయయార్జవము దాంతిక్షమయు నెవ్రడు॥ ౮౪॥

శ్లో॥ అనుక్షణంయత్పరి హృత్యకృత్య ।
మనాద్యవిద్యాకృత బంధమోక్షణం ।
దేహఃపరార్థోఽయమముష్యపోషణే ।
యస్సజ్జ తేసస్స్వ మనేనహంతి॥ ౮౫॥

తే॥ గీ॥ మొదలులేనియనిద్య నివృత్తిదొలంగ ।
దట్టపనిబూన కెప్పుడుతనదిగాని ।
యీశరీరంబుబోషించ వెంచుజడుదు ।
దీనిచే తన్నుదానె వధించుకొనును॥ ౮౫॥

శ్లో॥ శరీరపోషణార్థీన న్యత్యానందీదృఢతే ।
గ్రాహందారుధియాధృత్వా నదీంతర్తుంసగచ్ఛతి॥ ౮౬॥

క॥ ఈదేహము బోషించుచు నేదేవునిబాడగోరు నేవాదాతం ।
ఓదినదిదాటబూచును మోదంబునదాడువంచు మొసలింగొంచు॥

శ్లో॥ మోహవనమహమృత్యుర్ముముక్షోర్వపురాదిషు|

మోహావినిర్జితోహేన సముక్తిపదమర్హతి॥ ౮౭॥

తే॥ గీ॥ తనువు మొదలగునవి నిజమనుచుదోచు|

మోహమే పెద్దమృత్యువు మోక్షకామి|

కట్టి మోహంబు నిదిరి జయంబుగొన్న|

మేటికేతగు ముక్తియై పీటయెక్క॥ ౮౮॥

శ్లో॥ మోహంజహామహమృత్యుం దేహదారసుతాదిషు|

యంజిత్యామునయోయతి శద్విస్థోపరమంపదం॥ ౮౯॥

తే॥ గీ॥ మేనుగిల్లబు బిడ్డలు లోనగునవి|

సత్యమను మోహమే పెద్దమృత్యువయ్య|

దీనివిదళించు మునులెల్ల దీనిగలిచి|

నిలుతురానిండి మించెడు వెలుగునందు॥ ౯౦॥

శ్లో॥ త్వష్టాంసరుధిరస్నాయు మేదోమజ్జాస్థిసంకులం|

పూర్ణంమూత్రఫరీషాభ్యాం స్థూలంసంద్యమిదంవపుః॥ ౯౧॥

తే॥ గీ॥ నరములెముకలు చీమునెత్తురునుమెదడు|

మాంసమునుగూడిమూత్రంబు మలమునిండి|

హేయమైయుండు తోల్లిత్తియీశరీర|

మిదియెస్థూలంబునా బడునీధరిత్ర॥ ౯౨॥

శ్లో॥ పంచీకృతేభ్యోభూతేభ్య స్థూలైభ్యఃపూర్వకర్మణా|

సముత్పన్నమిదంస్థూలం భోగాయతనమాత్మనః॥ ౯౩॥

తే॥ గీ॥ ఒకటొకటియైదువాళ్లు వైయొండాకంట|

గలియునాస్థూలభూత సంఘంబువలన|

తోంటికర్మంబుచే బట్టుస్థూలదేహ|

మిదియెయ్యాత్మకునను భవపదమవత్స॥ ౯౪॥

శ్లో॥ అవస్థాజాగరస్తస్య స్థూలాధ్ధామభవోయతః॥ ౯౮॥

బాహ్యేంద్రియైః స్థూలపదార్థసేవాం

ప్రకృందనస్త్రాస్త్రిది విచిత్రతూపాం

కరోతిజీవస్వయ మేతదాత్మనా

తస్మాత్ప్రశస్తిర్వపుషోఽస్యజాగరే॥ ౯౯॥

సర్వోపిబాహ్యసంసారః పురుషస్యయదాశ్చయః

విద్ధిదేహమిదంస్థూలం గృహవద్గృహమేధినిః॥ ౧౦౦॥

తేగీ॥ స్థూలవిషయానుభవమిందు గ్రామకతన

బరగుదీనికి జాగ్రదవస్థ తాన

యిదియనుచు జీవుడొందు బాహ్యేంద్రియముల

వలన ప్రకృందనస్త్రాస్త్రిది వస్తుసమితి॥ ౯౯॥

తేగీ॥ కానజాగ్రదవస్థ నికరముగదోచు

చుండునిటనిశరీరంబు నండగొనియె

జరుగుబురుషుని బాహ్యసంసారమెల్ల

గృహికిగృహముల్లుదేహికి నిదియుదనరు॥ ౧౦౧॥

శ్లో॥ స్థూలస్యసంభవజరామరణానిధర్మా

స్థౌల్యాదయోబహువిధా భిశుతాద్యవస్థాః

వక్షాశ్రమాదినియమా బహుధామయాస్సన్యః

పూజావమానబహుమాన ముఖావిశేషాః॥ ౧౦౨॥

సీ॥ పుట్టుటముదియుటపోలియుటయనునవి పోతరించుటచికిర-పోవుటయును

మున్నగునవియును చిన్నతనంబుజవ్వనము వార్ధకముఖావస్థ లవియు

బ్రాహ్మణాదికవర్ణభావముల్బ్రహ్మచర్యోదికాశ్రమధర్మ భేదములును

పలు దెఱంగులరోగములునడువల్లునుబూజింపబడుటయుభోగియగుట

తే-గీ॥ యెరులచేనవమానంబు న్నొందుటయును

మెప్పులాందుట సొంత్రు పెంపొప్పుటయును

నట్టివెల్లనుస్థూలదేహస్వభావః।

ధర్మములువీసేవిగా చలపబోక॥ ౯౩॥

శ్లో॥ బుద్ధింద్రియాణి శ్రవణంత్యగక్షే।

ఘ్రాణంచజిహ్వ విషయావబోధనాత్।

వాక్పాణి పాదా గుదమప్యృపస్థః।

కర్మేంద్రియాణి ప్రవణేనకర్మసు॥ ౯౪॥

తే॥ కనులుచేపులునుతృకుగు నాలగుయును నాసః।

యివివిషయబోధకములు జ్ఞానేంద్రియములు।

పదములుకరింబులును వాకుగుదమపస్థః।

యివికర్మంబుసేత కర్మేంద్రియములు॥ ౯౪॥

శ్లో॥ నిగద్యతేఽంతఃకరణం మనోధీ।

రహంకృతిశ్చిత్రమితిస్వవృత్తిభిః॥ ౯౫॥

తే॥ దానివృత్తులబట్టి యంతఃకరణము।

నొకగుటిసేనాలుగుగ నెంచు చుండుబుధులు।

మనసుబుద్ధియు జిత్రము మఱియహంకృతీ।

తెలునివాసికి బేర్లుసుధీవిచార॥ ౯౫॥

శ్లో॥ మనస్తుసంకల్ప వికల్పనాదిభిః।

ర్బుద్ధిపదార్థా ధ్యవసాయధర్మతః॥ ౯౬॥

అత్రాభిమానా దహమిత్యహంకృతిః।

స్వావర్థానుసంధాన గుణేనచిత్తం॥ ౯౬॥

క॥ మనమగుసంకల్ప వికల్పనములచే బుద్ధియగును వస్తువిమర్శకః।

తనువేదనగనహంకృతిః ఘనవిషయధ్యానమొందగాజిత్రమగు॥ ౯౬॥

శ్లో॥ ప్రాణాపానవ్యానోదాన సమావాభవత్యసౌప్రాణః।

స్వగుమేష్యత్తిథేదాద్వీ కృతేర్థేదాత్సువర్ణనలిలవత్॥ ౯౭॥

క॥ ప్రిణంబాకటాయయ్యం । గానంబడుంబసిడిసిటికై వడివిక్యతిం ।
బాగి కాపానవ్యానో । దానసమానంబులగుచు దనవృత్తులచే॥ ౯౭॥

శ్లో॥ వాగాదిపంచ శ్రవణాదిపంచ ।

ప్రాణాదిపంచా భ్రముఖానిపంచ ।

బుద్ధాద్యవిద్యాపంచ కామకర్మణీ ।

పుర్యష్టకంసూక్ష్మ శరీరమాహుః॥ ౯౮॥

శ్లో॥ ఇదంతరీరంఘ్రుఃసూక్ష్మసంజ్ఞితం । లింగంత్యపంచీకృతభూతసంభవం ।
సవాసనంకర్మ ఫలానుభావకం । స్వాజ్ఞానతోనాదిరుపాధిరాత్మచః॥ ౯౯॥

సీ॥ వాక్వాణిపదగువోపస్థలు బేవికన్ను - నాసనాలుక త్వకకనంగ
నైదు । ప్రిణంబపానంబు వ్యానంబుదానస-మానంబులను నైదుమఱియు
నాకః । సంబుగాలియు నగ్గిజలమిలయును నైదు-మనసుబుద్ధియహంకరణము
చిత్ర । మనునాల్గునునవిద్యయును కామమునుగర్మ-మనునివిచేరిసూక్ష్మం
గమునకు॥

తే॥గీ॥ బురములెనిమిది యందురు బుధులిదియును ।

పాశులుగ శరీరకుండు భూతాళివలన ।

బుట్టుతొలివాసనలతోడ, బురుషుడిందె ।

కర్మఫలమొందుచుండు నజ్ఞానమునను॥ ౯౯॥

క॥ ఇదెలింగదేహమిదియే । కదయాత్మకుమఱపువలన గలిగినమూలం ।
బాదవనియుపాధిదీనం । బాదలుచుస్వప్నంబులాందు బురుషుండెపుడు॥

శ్లో॥ స్వప్నోభవత్యస్యవిభక్త్యవస్థా స్వమాత్రశేషేణ విభాతయత్ర

స్వప్నేతుబుద్ధి స్వయమేవజాగ్రే తాకలీననానావిభవాననాభిః॥

తే॥గీ॥ దీనికి నవస్థ స్వప్నమే దీనియందు ।

బుద్ధియుకటమిగిలితా మునుషైలకువ ।

యందుబూచిన పలువిషయములదలచు।

కొనుచుదనయంత దానెల్లొందుచుండు॥ ౧౦౦॥

శ్లో॥ కర్తాదిభావం ప్రతిపద్యరాజతే।

యత్రస్వయం జ్యోతిరయంపరాత్మా।

ధీమాత్రికోపాధి రశేషసాక్షి।

నలిప్యతేతత్కృత కర్మలేశైః॥ ౧౦౦॥

ఆ-వె॥ ఇయ్యవస్థయందు నే గర్తసేభోక్త।

ననుచువెల్లుబుద్ధి నాపరాత్మ।

తానెచానిలిచి తానర్వసాక్షియా।

దానిపనులనతడు తగులుబడడు॥ ౧౦౧॥

శ్లో॥ యస్మాద్ధనంగస్తత ఏవకర్మభి।

ర్మలిప్యతేకించిదుపాధినాకృతైః॥ ౧౦౦౪॥

సర్వవ్యాపృతికరణం లింగమిదంస్యా చ్చిదాత్మనఃపుంసః।

వాశ్యాదికమివతత్త్వస్తేనై వాత్మాభవత్యసంగోఽయం॥ ౧౦౧॥

ఆ-వె॥ తానసంగుడగుట తగుల దుపాధిచే।

నైనకర్మముల రవంతయయిన।

వానినెల్లబూచు వాడౌటనేయాత్మ।

తానసంగుడయ్యె భానువట్లు॥ ౧౦౨॥

ఆ-వె॥ వడ్లవానికులియు బాడీసెమున్నగు।

వానియట్లు తగులుబడకయెపుడు।

తెలివియైనపురుషు డెలమినిపనులెల్ల।

సలుపలింగమిదియె సాధనంబు॥ ౧౦౩॥

శ్లో॥ అంధత్వమందత్వ పటుత్వధర్మా।

స్మృగుణ్యవైగుణ్యవ శాద్ధిచతుషః॥

చాధిర్యమూకత్వ ముఖాస్తదైవ!

శ్రోతాద్విధర్మా నతువేత్తురాత్మనః॥ ౧౦౨॥

ఉచ్ఛ్వాసనిశ్శ్వాస విజృంభణఘృత

ప్రస్యందనాద్యుత్తరమణాది కాంక్రియాః!

ప్రాణాదికర్మాణి వదంతితత్త్వాః!

ప్రాణస్యధర్మా వశనాపిపాసే॥ ౧౦౩॥

అంతఃకరణమేతేషు చక్షురాదిషువర్జ్యసు!

అహమిత్యభిమానేన తిష్ఠత్యాభాసతేజసా॥ ౧౦౪॥

సీ॥ కానరామియుమండగతి పటుత్వమునేత్ర - ములకగు గుణదోష
ములుపొసగిన । చెవుడుమూకత్వమిట్టివి యెల్లశ్రోతాద్విధర్మములైలియు
నాత్మక్తివిగలుగ । పూపిరితిరుగుటయును తుమ్ముటాపులిం - చుటకదలుట
వెడలుటమొదలుగ । బ్రాణాదికార్యంబు లండుబుధుల్పాప్రణ-ధర్మంబులాకలి
దప్పిగొనుట॥

తే॥ గీ॥ కనులుమొదలగు నీచోల్లనెనసి యందు!

బ్రతిఫలించిన వెలుగుతోజతనుగూడి

నేనునాయదియను నభిమానమునను

పాలుచునంతః కరణమనితేలియుమయ్య॥ ౧౦౪॥

శ్లో॥ అహంకారస్సవిజ్ఞేయః కర్తాభోక్తాభిమాన్యయం!

సత్వాదిగుణయోగేన చావస్థాత్రయమశ్నుతే॥ ౧౦౫॥

తే॥ గీ॥ చేయువాడను నేను నాచేసినయది!

కుడుచుచుండుదు నేననుకొనుచునుండు!

నదియహంకృతియనియెనత్వాదిగుణము!

లాందిమూటినవస్థల నెందుచుండు॥ ౧౦౫॥

శ్లో॥ విషయానామానుకూల్యే సుఖీదుఃఖీవిపర్యయే ।

సుఖందుఃఖంవతర్థస్య స్పదానందస్యనాత్మనః॥ ౧౦౬॥

తే॥ గీ॥ విషయములులెస్సగా నబ్బువేళసుఖయు ।

నబ్బకుండినదుఃఖయు నహమెయగును ।

ఖంబుదుఃఖంబు దానిధర్మంబులెప్పుడు ।

నాసుఖాత్మకుడగు నాత్మనంటవెవియు॥ ౧౦౬॥

శ్లో॥ ఆత్మార్థత్వేనహిప్రేయా స్విషయోనస్వతఃప్రియః ।

స్వతఃపవహినర్వేషామాత్మాప్రియతమోయతః॥ ౧౦౭॥

తే॥ గీ॥ ఆత్మకొఱకొటనే విషయంబుప్రియము ।

విషయమచితానె ప్రియమయివెలయడెందు ।

గాననాత్మ తనంతటతానెనకల ।

మునకుమికిలి ప్రియుడనజనునుగాడె॥ ౧౦౭॥

శ్లో॥ తతః ఆత్మానదానంతోనాస్య దుఃఖంకదాచన ।

యత్సుఖస్తానిర్విషయ ఆత్మానంతోనుభవయతే॥ ౧౦౮॥

తే॥ గీ॥ అగుటనాత్మనదా నందుడతనికెప్పుడు ।

దుఃఖమింతయులేదు నిద్దురనుబొందు ।

విషయములదాసి తనయంతవెలయడుండు ।

నాత్మసౌఖ్యమె యనుభవ మగుటతెలియు॥ ౧౦౮॥

శ్లో॥ శ్రుతిప్రత్యక్షమైతిహ్య మనుమానంచజాగ్రతి॥ ౧౦౯॥

తే॥ గీ॥ ఆగమంబులుసెప్పెడు నవియునింది ।

యంబులెఱిగెడునవి వ్యవహారమందు ।

వాకుకై నవియూహించ వచ్చునవియు ।

నిలువస్థలయను భవంబెఱుకపఱుచు॥ ౧౦౯॥

శ్లో॥ అవ్యక్తనామ్నీ పరమేశత క్తిరనాద్యవిద్యాత్రిగుణాద్వికాపరా।
కార్యానుమేయానుధియైవసూయా యయాజగత్సర్వమిదంప్రసూ
యతే॥ ౧౦౯॥

తే-గీ॥ మొదలులేకుండు తెలియమి మూడుగుణము।

లై యువలనుండునది స్వకార్యములవలన।

ప్రజ్ఞసూహించినైన దీక్షరునిశక్తి।

మాయ యవ్యక్తమిదె జగన్మాతయై॥ ౧౧౦॥

శ్లో॥ సన్నాప్యసన్నాప్య భయాద్వికానో।

భిన్నాప్యభిన్నాప్య భయాద్వికానో।

సాంగాప్యసాంగాప్య భయాద్వికానో।

మహాద్భుతానిర్వచనీయ రూపా॥ ౧౧౧॥

తే-గీ॥ ఉండునదిలేనిదియు నుండియుండనిదియు।

పెరిదియటుకానీచి రెంటిబెరసినదియు।

నవయవియునిరవయవియు నాయుభయము।

గాకకడుచిత్రమై చెప్పరాకయుండ॥ ౧౧౨॥

శ్లో॥ శుద్ధాద్వయబ్రహ్మ విబోధ నాశ్యా।

సర్పభ్రమారజ్జు వివేకతోయథా।

రజస్తమస్సత్వ మితప్రసిద్ధా।

గుణాస్తదీయాః ప్రథితైస్సర్వకారైః॥ ౧౧౩॥

తే-గీ॥ రెండవదిలేక తేటమైయుండునట్టి।

బ్రహ్మమెరిగినదిమాయు తాటినినలుగ।

సర్పమనుభ్రమవలె రజస్సత్వతమము।

లగ్నకార్యంబులును దీనిచిన్నెలయ్యె॥ ౧౧౪॥

శ్లో॥ విక్షేపశక్తిరజసః క్రియాత్మికా।
 యతఃప్రవృత్తిః ప్రస్ఫుతాపురాణీ।
 రాగాదయోఽస్యాః ప్రభవంతినిత్యం।
 దుఃఖాదయో యే మనసోవికారాః॥ ౧౧౨॥

తే-గీ॥ జీనిచేసంస్కృతియనాదిగా నెఱసెడి।
 దేనబాడము రాగాధులు వ్వాసనీకము।
 లైనదుఃఖామ లెప్పుడునదెరజోగు।
 ణక్రియాత్మిక విక్షేపనామశక్తి॥ ౧౧౩॥

శ్లో॥ కామఃక్రోధో లోభదంభాద్యసూయా।
 హంకారేర్ష్యా మత్సరాద్యాస్తుఘోరాః।
 ధర్మావితేరాజసాః పుంప్రవృత్తి।
 ర్యస్తా దేహాతద్రజో బంధహేతుః॥ ౧౧౪॥

ఉ॥ ఘోరములైనకామమును క్రోధములోభముదంభమీసహం।
 కారమసూయమత్సర ముఖంబులురాజసవృత్తిదాల్చునా।
 కారములివ్వెఘోరుఁడుని గ్రచ్చరసంస్కృతిద్రష్టచుండునం।
 సారపుకట్టుపుట్టుటరజస్సు బలంబుననేయిదింతయు॥ ౧౧౫॥

శ్లో॥ ఏషావృత్తిర్నామ తమోగుణస్య।
 శక్తిర్యయావస్తవ భాసతేఽన్యథా।
 సైషానిదానం పురుషస్యసంస్కృతే।
 ర్విక్షేపశక్తిః ప్రవణస్యహేతుః॥ ౧౧౬॥

తే-గీ॥ మఱియునావరణంబు తమస్సుశక్తి।
 దీనిచేవస్తువితరమై కానబడును।
 పురుషుసంసార మునకిదేమూలమిందు।
 సక్తుడౌటెల్ల విక్షేపశక్తిగుణము॥ ౧౧౭॥

శ్లో॥ ప్రజ్ఞావాసపిపండితోఽపి చతురోఽప్యత్యంతసూక్ష్మాత్మదః
 గావ్యలిఖ్యస్తమసానవేత్త బహుధాసంబోధితోఽపిస్ఫుటం
 భ్రాంత్యాలోపితమేవసాధు కలయత్యాలంబతే తద్గుణాన్
 హంతాసౌప్రబలాదురంత తమసశ్చక్తిర్మహాత్యావృతిః॥ ౧౧౬॥

చ॥ చదువరిబుద్ధిశాలి నెఱజూణయు సూక్ష్మతరాత్మవేత్తయై
 పొదలియు నీత మోగుణము బొందినదోనరు డెంత చెప్పినన్
 వదలకభ్రాంతిగానబడు వానినెనికొమటంచు నెంచు నెం
 తదియొగదామహాప్రబలమావృతితామసశక్తియొకటా॥ ౧౧౬॥

శ్లో॥ అభావనావా విపరీతభావనా సంతాపనావిప్రతిపత్తిరస్యాః
 సంసర్గయుక్తంనవిముంచతిధ్రువం విక్షేపశక్తిఃక్షపయత్యజస్రం॥

తే.గీ॥ తోపమియువేఱురీతిగా దోచుటయును
 తోచియును తోపకుండుట దొడరివిడువ
 వావృతినిజికినట్టి మూఢాత్ము నెపుడు
 జెఱుచునాతనివృత్తివిక్షేపశక్తి॥ ౧౧౭॥

శ్లో॥ అజ్ఞాన మాలస్య జడత్వేన్నిద్రా
 ప్రమాదమూఢత్వ ముఖాస్తమోగుణాః
 ఏతైఃప్రయక్తో నహివేత్తికించి
 న్నిద్రాశువత్స్వంభవదేవతిష్ఠతి॥ ౧౧౮॥

చ॥ ఎఱుగమి జాగు మొగ్గులన మెకుట్రునిద్ర విమూఢభావమున్
 మఱపునునిట్టివన్నియు తమస్సుగుణంబులు వీనిగూడినం
 గుఱుతెఱుగండాకింతయును కూచముఱ్ఱిరున నిద్దురించు న
 తెఱుగుననుండుమానవుడు దీనిదుర్మతమహత్త్వమెట్టిదో॥ ౧౧౮॥

శ్లో॥ సత్త్వంవిశుద్ధజలవత్తథాపి తాభ్యాంమిళితాశరణాయకల్పతే |
యత్రాత్మబింబఃప్రతిబింబితస్స | స్పృశాశయత్యగం భవాభిలం
జడం || ౧౧౯ ||

తే-గీ॥ నీటివలెసత్త్వమెప్పుడు తేటయయ్యు |
మిగులురెంటిని గలసి తానగునుపాధి |
యందుబ్రతిఫలితంబయి యాత్మబింబ |
మరుగపోలికజడమెల్ల నలర జేయు || ౧౧౯ ||

శ్లో॥ మిత్రస్యసత్త్వస్య భవంతిధర్మాః స్తవమానితాద్యానియమాయ
మాద్యాః | శ్రీధాచభక్తిశ్చ ముముక్షుతావ | దైవసంపత్తి
రసస్మిన్పత్తిః || ౧౨౦ ||

శ్లో॥ విశుద్ధసత్త్వస్య గుణాఃప్రసాదాః | స్వాత్మానుభూతాః పరమాప
శాంతిః | తృప్తిప్రహర్షాః పరమాత్మనిష్ఠా | యయాసదానంద
రసంసమృచ్ఛతి || ౧౨౧ ||

సీ॥ ఇమ్మిత్రసత్త్వగుణముధర్మములుని - రర్పితమొదలుగా గలవియును
య | మాదులన్నియమంబు లతిభక్తిశ్రద్ధయు - మోక్షేచ్ఛయ
జ్ఞానమునువదలుట | దైవసంపత్తియునావిశ్రుతంబులు - సత్త్వంబు
శుద్ధమై సాగనేని | చిత్తంబునిలకడ చెడనిస్వానుభవంబు - తృప్తి
సంతసము హృద్వృత్తిశాంతి ||

తే-గీ॥ నిర్మలానందపీయూష నిత్యధార |
నానగుబరమాత్మనిష్ఠయు నుత్తమార్థ |
చాయకములగునీయెల్ల ధర్మములును |
దనరుగావున సత్త్వశుద్ధినిపొనర్చు || ౧౨౦ ||

శ్లో॥ అవ్యక్తమేతత్త్రిగుణైర్నిరుక్తం । తతాఽరణంనామ శరీరమాత్మనః ।
సుషుప్తిరేతస్య విభక్త్యవస్థా । ప్రవీనసర్వేంద్రియబుద్ధివృత్తిః॥ ౧౨౨॥

తే॥ వరుసగుణములు మూటచవ్యక్తమిచ్చి ।
దేహుగణేష్టితినాత్మకు నిదియెకారి ।
ణంబనుశరీర మిందింద్రియంబులెల్ల ।
ప్రజ్ఞనణగుటయుగు నిద్దురయెయవస్త॥ ౧౨౨॥

శ్లో॥ సర్వప్రకార ప్రమితప్రశాంతి త్బ్రజాత్మనావస్థితి రేవబుద్ధేః ।
సుషుప్తిరేతస్యకిలప్రతీతిః కించిన్నవేద్యేతిజగత్ప్రసిద్ధేః॥ ౧౨౩॥

తే॥ అన్నితెటగులతెలియుట లణచిమింగి ।
బుద్ధియుకవిత్తనంబును బోలియుండు ।
టదియెలోకులు నిద్దురయందురిందు ।
నేమియు నెఱుంగననుటంద తెఱిగినదియె॥ ౧౨౩॥

శ్లో॥ దేహేంద్రియప్రాణ మనోఽహమాదయః ।
స్వర్వేవికారా విషయాస్సఖాదయః ।
వ్యోమాదిభూతా న్యఖిలంచవిశ్వ ।
మవ్యక్తపర్యంత మిదంహ్యనాత్మా॥ ౧౨౪॥

ఉ॥ అంగమునింద్రియంబులును ప్రాణమనస్సులహంక్రియాదులి ।
మ్యుంగలవిక్రియల్ విషయము ల్సఖిదుఃఖగణంబువ్యోమమా ।
దింగలభూతముల్నిఖిలదృశ్యము విశ్వముమాయదాకయీ ।
యంగగుసర్వముంజనుననాత్మ యసన్విశరింపనేర్పనక॥ ౧౨౪॥

శ్లో॥ మాయామాయాకార్యం మహదాదిదేహపర్యంతం ।
అసదిదమనాత్మకత్వం విధిత్వంమరుషరీచికాకత్వం॥ ౧౨౫॥

తే॥ గీ॥ మాయయునువట్టి మాయచేజేయబడినఁ
దగుమహాత్ముడొక్కఁడై మంతముగను
సకలముననాత్మ యీసమస్తంబుకల్ల
యెండమావులవంటిది యెఱుగుమయ్య॥ ౧౨౮॥

శ్లో॥ అథ తేనంప్రవత్సామి స్వరూపంపరమాత్మనః
యద్విజ్ఞాయనరోబంధా న్ముక్తికైవల్యమశ్నుతే॥ ౧౨౯॥
క॥ పరగుణ నీకికజెప్పెదఁ పరమాత్మనిజస్వరూప భావమునిదియే
నరుడెఱుగువాడెబంధం బరువడిదెగనటికి ముక్తినిందుఁడువ
ముగ॥ ౧౩౦॥

శ్లో॥ ఆస్తికశ్చిత్స్వయంనిత్య మహంప్రత్యయంబనః
అవస్థాత్రయసాక్షీన త్వంచకోశవిలక్షణః॥ ౧౩౧॥

క॥ కలహికడుతానెనిరతము వెలయున్నెన నెడు గుఱుతువెంబడి చూచు
మెలకువకలనిద్దురలను కలగడుకోశంబు వైదుగాక వెలుంగు॥ ౧౩౨॥

శ్లో॥ యోవిజనాతిసకలం జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిషు
బుద్ధితద్వృత్తిసద్భావ మభావమహమిత్యయం॥ ౧౩౩॥

తే॥ గీ॥ బుద్ధియునుదానిచేష్టలు పొలుచుచుంటు
మెలకువనుగలనిద్దుర దెలియునఖిల
మవియెవియులేకయుంటె తానగుచునుండు
నదియెయీబ్రహ్మమదియె నిత్యంబెఱుంగు॥ ౧౩౪॥

శ్లో॥ యఃపశ్యతిస్వయంసర్వం యంనపశ్యతి కశ్చన
యశ్చేతయతిబుద్ధ్యాది సతద్వందేతయత్యయం॥ ౧౩౫॥

క॥ ఎవడన్నిటిదాగనుగొను నెవనింగనజాలకుండు నెయ్యదియునుతా
నెవడిచ్చుచేష్టబుద్ధ్యా ద్యవయములకవని కీయ్యవయచేష్ట॥ ౧౩౬॥

శ్లో॥ యేనవిశ్వమిదంవ్యాప్తం యంనవ్యాప్తికించన।

ఆధారూపమిదంసర్వం యంభాంతమనుభాత్యయం॥ ౧౩౦॥

ఆ-వె॥ ఏవదునిండియుండు నీవిశ్వమెల్ల నె।

య్యదియ నెవనియందు వ్యాప్తి జింద।

దిద్దియెల్లజూడ నెద్దానిల్లానీడ।

యిది వెలుంగుమందు నెది వెలుంగ॥ ౧౩౧॥

శ్లో॥ యస్యసన్నిధిమాత్రేణ దేహేంద్రియమనాభియః।

విషయేషుస్వకీయేషు వర్తంతేప్రేరితాభవ॥ ౧౩౨॥

తే-గీ॥ ఏదిదగ్గరి యున్నంతనీశరీర।

మనుసమస్తేంద్రియంబులు మనసుబుద్ధి।

ప్రేరితంబులపోలిక ధృతివానర్చు।

తమపనుల నెల్లనదియె బ్రహ్మమనితెలియు॥ ౧౩౩॥

• శ్లో॥ అహంకారాదిదేహంతా విషయాశ్చసుఖాదయః।

వేద్యం తేఘటవద్యేన నిశ్చబోధస్వరూపితా॥ ౧౩౪॥

క॥ సేనసునదిమొదలుకనీ॥ మేనిదనుకతోమనవియు మించువిషయసం।

తానము సుఖాదు లేడపనిజ్ఞానంబగు నెవడెఱుంగు ఘటములబోలెక॥

శ్లో॥ ఏషోంతరాత్మా పురుషపురాణో।

నిరంతరాఖండ సుఖానుభూతిః।

సదైకరూపః ప్రతిబోధమాత్రో।

యేనేషితావాగ సవశ్చరంతి॥ ౧౩౫॥

తే-గీ॥ అట్టియాయంతరాత్మ మహాపురాణ।

పురుషుడెపుమనఖండ సౌఖ్యరసమయుడు।

శుద్ధచిన్మాత్ర హృదయం సుస్థిరుండు।

నితదుపురికొల్ప వాక్పాఠతతులుజరుగు॥ ౧౩౬॥

శ్లో॥ అత్రైవసత్వాత్మ నిధిగుహయా | మవ్యాకృతాకాశ ఉశోత్పకాశః |

అకాశఉచ్చైరవివత్ప్రకాశతే | స్వతేజసావిశ్వమిదంప్రకాశయన్ ||

ఉ॥ ఇంచెనిశుద్ధసత్వగుణవృత్తిదనర్చినబుద్ధియన్ గుహం |

జెందినశుద్ధభిదగన సీమనుజొచ్చి వెలుంగుచుండుమిం |

టుందనయంత వెల్లుదిననాథుని పోలిక విశ్వమంతయుం |

గ్రందగున్వప్రకాశమున గాల్గ జేయుచునాత్మనిత్యమున్ || ౧౩౩ ||

శ్లో॥ జ్ఞాతామనోఽహం కృతివిక్రియాణాం |

దేహేంద్రియప్రాణ కృతక్రియాణాం |

అయోఽగ్నివత్తానను వర్తమానో |

నచేష్టతేనో వికరోతికించన || ౧౩౪ ||

తే-గీ॥ అగ్నియనుమును జేరినయట్టులాత్మ |

రహిమనోఽహంకృతుల వికారములనువపు |

రింద్రియప్రాణములు సేయునెల్లపనుల |

చేరిమెఱుగుంజలంపడు చెడడురవయు || ౧౩౪ ||

శ్లో॥ నజాయతేనోమియ తేనవర్ధతే నక్షీయతేనోవికరోతినిత్యం |

విలీయమానేఽపివపుష్యమున్మి న్మలీయతేకుంభఇవాంబరస్వయం |

అ-వె॥ జన్మయుమృతియు వృద్ధిక్షయమువికారంబు |

తేకనిత్యుడగుచు లీలనుండు |

పొలియడితడుతనువు పొలిసినగడవబో |

నడవనాకసంబు చెడనియట్లు || ౧౩౫ ||

శ్లో॥ ప్రకృతివికృతిభిన్నశుద్ధ బోధస్వభావ |

స్పదనదిదమశేషం భాసయన్నిర్విశేషః |

విలకుతిపరమాత్మా జాగ్రదాదిష్టవస్థాః |

స్వహమహమితి సాక్షాత్సాక్షీరూపేణబుద్ధేః || ౧౩౬ ||

క॥ ప్రకృతికివికృతికివేతై॥ యకలంకజ్ఞానమూర్తియై యీశదస॥

తృకలముపరమాత్ముడుదా॥నాకడేవెలుగొంభశేయుచుండుజెలియుమా॥

క॥ విలసిల్లుచుండునితడే॥ మెలకువంగల నిద్రయందుమించిమతికిన॥

వ్వలసాక్షియాపుడైతా॥ నెలకొనిప్రత్యక్షముగను నేన్నేననుచు॥

శ్లో॥ నియమితమనసాముంత్యం స్వమాత్మానమాత్మ॥

న్యాయమహమితి సాక్షాద్విద్విబుద్ధిప్రసాదాత్॥

జనిమరణతరంగా పారసంసారసింధుం॥

ప్రతరభవకృతార్థో బ్రహ్మరూపేణసంస్థః॥ ౧౩౮॥

చ॥ మనసునునిల్పినిర్మలతమరబగు బుద్ధినిబొందితేటగా॥

గనుగొనుమిద్దీనేననియఖండ పరాత్మ నెనెదురూపుగా॥

శశశముజన్మమృత్యువులనంతములేని భవాంబురాశి చ॥

య్యనగడ తేరిబ్రహ్మపదమంది కృతార్థుడవొడుపుత్రకా॥ ౧౩౯॥

శ్లో॥ అత్రనాత్మస్వహమితి మతిర్బంధవీచోఽస్యపుంసః॥

ప్రాప్తోఽజ్ఞానాజ్ఞనపమరణ క్లేశసంపాతహేతుః॥

యేనైవాయంఘపురిత మస తృత్యమిత్యాత్మబుద్ధ్యా॥

పుష్యత్యుత్పత్త్యవతివీషయై స్తంభభిఃకోశకృద్వత్॥ ౧౪౦॥

ఆ-వె॥ ఇయ్యనాత్మయంద్య నేననుబుద్ధియే॥

జననమరణదుఃఖ జాలమునను॥

బురుషుడ్రోయుబంధ మురువడిదన్నుదా॥

నెఱుగ మినిజనించు నిదియవినుము॥ ౧౪౧॥

చ॥ పురుషుడుదీనజిక్కిరాజ బుద్ధీనస త్తగ్గునీశరీరము॥

దిరమనియెంచి పెంచుచు నతిస్థిరుడైపరితక్షసేయుచు॥

ధరచిసిగాయాపుష్పతన తంతువులందునెచికుగనట్లు దు॥

స్థరవిషయంబులందగిలి తానిడుపించుకొనంగలేడిలక॥ ౧౪౨॥

శ్లో॥ అతస్మిన్ ప్రద్యుద్భిః పభవతి విమూఢస్యతమసా।

వివేకాభావాదైవస్ఫురతి భుజగేరజ్జధిపతా।

తతోఽనర్థవ్రాతోనిపతతి సమాధాతురధిక।

స్తతోయోఽనద్ద్రాహస్యహీ భవతిబంధశ్శుణుసఖే॥ ౧౪౦॥

తే॥ తండ్రివినుమయ్య యదిగానిదానియందు।

నదియనెడుబుద్ధి త్రాటియందహసబోలి।

యెఱుకలేమిని తమసున హీనమతికి।

బాడము నంత ననర్థముల్పాసగుచుండు॥ ౧౪౧॥

క॥ సవరింపనోపరానిది। యవివేకమువలన బుట్టునట్టియనర్థం।

బవునిదియెయన తనునురి। యవిశీర్ణంబైన బంధమననిదెనుమ్మి॥ ౧౪౨

శ్లో॥ అఖండనిత్యాద్యయ బోధశక్త్యా।

స్ఫురంతమాత్మాన మనంతవైభవం।

సమావృణోత్యా వృణిశక్తిరేషా।

తమోమయీరాహురి వారక-బింబం॥ ౧౪౩॥

మ॥ ఒకటైనిత్యమువైభవదారహితమై యుద్ధిప్రబోధాకృతిక।

బ్రకటంచౌతనశక్తిచేవెలుగు నాబ్రహ్మంబునితామస।

ప్రకృతింగల్గినయావృణిప్రధిత శుంభచ్చక్తికష్టమహః।

త కుకౌసూర్యునిరాహువట్లధిక మాదర్పంబుచేనేర్పనక॥ ౧౪౪॥

శ్లో॥ తిరోభూతేస్వాత్మ న్యమలతరతేజోపతిప్రమా।

ననాత్మానంమోహఃపహితి శరీరంకలయతి।

తతఃకామక్రోధప్రభృతి భిరముంబంధనగుడైః।

పరంచేత్తేపాఖ్యాంజన ఉరుశక్తిర్వ్యధయతి॥ ౧౪౫॥

చ॥ అమలతరచ్యుతిందనరు స్వాత్మనునావృణిశక్తికష్టమహః

ప్రమాపడియియ్యనాశ్చయగు భస్మైకదేహముదానటంకుని।

- త్యయమురుషులచేదండలచు నంతటనాతని గామముఖ్యులం ।
 భములరజఃప్రభాతమగు దారుణశక్తిగలందు నెవ్వగన్ ॥ ౧౪౪ ॥
- శ్లో॥ మహామోహగ్రాహ గ్రసనగర్భితోత్పాదగమనో ।
 ధియోనానావస్థాంస్వయ మభినయం ప్రక్షుణ్ణయః ।
 అనారేసంసారేవిషయ విషపూరేజలసిధౌ ।
 సమజ్యోన్మజ్యాయంత్రమతి కుమఠాకెత్సితగళిం ॥ ౧౪౫ ॥
- శ్లో॥ కడుబలమైన మోహమను గ్రాహముమ్రంగననాత్మతేవ్యభో ।
 విడిచిమఱియితుల్ దనదు వృత్తులుగాగొని యాడుచున్ భృశన్ ।
 విడి విషయాఖ్యమావిషము నిండినసంస్కృతిసాగరంబునన్ ।
 సుడిబడుచున్ మహావ్యధమునుంగుచు దేలుచునుండుదుర్మతన్ ॥
- శ్లో॥ భానుప్రభా సంజనితాభ్రోపజ్జితా ।
 గ్వానుంతిరోధాయ విజృంభతేయథా ।
 అత్తోద్ధితాహం కృతిరాత్మతత్వం ।
 తథాతిరోధాయ విజృంభతే స్వయం ॥ ౧౪౬ ॥
- శ్లో॥ అరుకరములబుట్టిన యభ్రోపజ్జితా ।
 యరుకగప్పివిజృంభించు నట్టులాత్మ ।
 బుట్టినయహంకృతియు నాత్మనడైచుట్టి ।
 మఱుగుపఱచి విజృంభించి మలయుదాను ॥ ౧౪౭ ॥
- శ్లో॥ కబళితదిననాథే దుర్గిసేనాలద్రమేపై ।
 ర్వ్యధయతిహిమ యుంక్మావాయు రుగ్రోయదైతాన్ ॥
 అవిరత తమసాత్మవ్యాప్తతే మూఢబుద్ధిం ।
 తుపయతి బహుదుఃఖై స్త్రీవైవక్షేపశక్తిం ॥ ౧౪౮ ॥
- శ్లో॥ క్షాణుమొగులు రభింబట్టి కప్పియుండి ।
 వానిబెన్నంచుగాలిచే ద్వజశునట్టు ।

లాత్మనుతమస్సువిదువక యావరింప
జమ్మజడబుద్ధి వెతలవిజ్ఞేపశక్తి ॥ ౧౪౭ ॥

శ్లో॥ ఏతాభ్యామేవ శక్తిభ్యాం బంధంపుంసస్య మాగతః
యాభ్యాంవిమోహితోదేహం మత్వాత్మానంభవత్యయః ॥ ౧౪౮ ॥

తే॥ శ్రీ॥ పురుషుగప్పుచునుండు నావరణశక్తి
చెదరజిమ్ముచునుండు విజ్ఞేపశక్తి
తనరెసెరెంట బంధమాతనికి వీని
వలనిభ్రమ తాను తనువని తలచునతడు ॥ ౧౪౯ ॥

శ్లో॥ వీజంసంస్మృతి భూమిజస్య తుతమోదేహాత్మధీ రంకురో
రాగఃపల్లవమంబు కర్మతువపుస్సూరంధోఽనవశ్యాభికాం
అగ్రాణీంద్రియ సంహతిశ్చ విషయాః పుష్పాణియఃఖంభరం
నానాకర్మ సముద్భవం బహువిధం భోక్తాత్రజీవభిగః ॥ ౧౫౦ ॥

సీ॥ సంసారమనెడు వృక్షములుట్టుటకు విత్తనముతన్నచా నెటుంగవి
యెనుమ్మ! దానిమోసగుమేను నేననుకొనుటయె యెది వలచుట
యె మాత్రాకుచిగురు! నీళ్లుకర్మముమాని నిలుపుకరీరంబు కొమ్మ
త్రెయ్యుండుప్రాణమ్ములెల్ల । కొనలొంద్రెయ్యంబులు కుసుమమత
విషయంబు లిట్టివిచిత్రమా చెట్టునందు ॥

తే॥ శ్రీ॥ పలుదెలుంగులకర్మముల్ పక్వములము
పలురుచులుగల్గు దుఃఖమన్బండుపండు
నాతరువుజేరియుండెడు నట్టిజీవు
డనెడుపక్షియె యాపండు దినుచుచుండు ॥ ౧౫౧ ॥

శ్లో॥ అజ్ఞానమూలోఽయమనాత్మభంధో
నెసగికోఽనాదికనంత ఈరితః

జన్మాశ్శ్రయ వ్యాధిజరాదిదుఃఖి

ప్రవాహపాతం జనయత్యమఃస్య॥ ౧౪౨॥

తే-సి॥ అత్యైకజ్ఞానమున నీయనాత్మబంధ!

మిషిన్వభావజమాద్యంత హీనమంధు॥

తిర్వియైజనిమృతి వ్యాధుల ముడిమిమొదలు॥

గుఃఖములవెల్లువను వీనిచ్రోసియీడ్చు॥ ౧౪౩॥

శ్లో॥ నాస్తి స్మృతస్తై రనితేనవహ్నినా॥

భేత్తునశక్యో నచకర్మకోటిభిః॥

భిషకవిజ్ఞాన చ హాసివావినా॥

హతుఃప్రసాదేన శితేనమంజునా॥ ౧౪౪॥

తే-సి॥ అస్త్రములశస్త్రముల పనిలానలముల॥

గర్భకోటుల చైవపగాగదుదీని॥

చైవకృపగల్గుటకు పదనైవెలుంగు॥

నరసియెఱిగదు తెలివియన్మరియగాక॥ ౧౪౫॥

శ్లో॥ శ్రుతిప్రమాణైక మతేస్స్వధర్మ॥

నిష్కాతయైవాత్మ విశుద్ధిరస్య॥

విశుద్ధబుద్ధేః పరమాత్మచేదనం॥

తేనైవసంసార సమూలనాశః॥ ౧౪౬॥

తే-సి॥ శ్రుతినినమ్మినబోధర్మ రతిఘటియ॥

నంతనాత్మ విశుద్ధి యానట్టిశుద్ధ॥

బుద్ధికిగుఱిబ్రహ్మవేగుట బోవుదీన॥

సంస్మృతసమూలముగచెడి తుణములోన॥ ౧౪౭॥

శ్లో॥ కోతైరన్నమయాద్యైః పంచభిరాక్తానసంవృతోభాత॥

నిజతత్త్వమున్నైవైవైవల పట్టతైరివాంజువాపిన్దం॥ ౧౪౮॥

ఆ-వె॥ తనదుశ క్రిబుట్టి తనరునన్నమయాచి

కోశపందకమున గుప్తమగుచు

నాళ్ళ గానరాదనల్పమోపాచించే

చావిలోని నీటిపగిదివట్న॥ ౧౫౩॥

శ్లో॥ తచ్చేవాలాపనయే సమ్యక్స్థిలంప్రతీయతేశుద్ధం

తృప్తాసంతాపహరం సద్యస్సౌఖ్యప్రదంపరంపుంస॥ ౧౫౪॥

ఆ-వె॥ అట్టిపాచితిగ లవలద్రోచిననరు

దప్పిబెట్టదీర్చ దత్త బంబ!

సౌఖ్యమొసగదగిన స్వచ్ఛంబుశ్రేష్ఠమా

జలముగానవచ్చు స్పష్టముగను॥ ౧౫౫॥

శ్లో॥ పంచానామపికోశానామ పవాదేవిభాత్యయంశుర్న

నిత్యానందైకరసప్రత్య గూఢపరంస్వయంశ్శృతి॥ ౧౫౬॥

ఆ-వె॥ పంచకోశములను పరిహరించినవెనక

నాత్మ స్వప్రకాశు డమలుడతులు

దర్శితీయసంత తానంద రసఘనుం

డతడెవెలుగు బ్రత్యగాత్మయనఁగ॥ ౧౫౭॥

శ్లో॥ ఆత్మానాత్మవివేకః కర్తవ్యాబంధము క్తఃపాపినుషా

తేనైవానందీభవతిస్వం విజ్ఞాయనచ్చిచానందం॥ ౧౫౮॥

ఆ-వె॥ బుద్ధికాలిబంధ ముక్తికైయాత్మన

నాత్మశరసేతియనగు దృఢముగ

చానతనమునచ్చి చానందమూర్తిగా

గాంచినరతిశయ సుఖంబునందు॥ ౧౫౯॥

శ్లో॥ ముంజాదిషీకామివ దృశ్యవర్గా

త్రత్నంవనూత్రానమసాగ మక్తియం

ఏవిచ్యతత్ర ప్రవిలాప్యసర్వం

తదాత్మనాత్మితీ యస్సముక్తః॥ ౧౫౫॥

ఆ-౩॥ ముంజయందు దర్శపోవనువలెదృశ్య

గణమునందసంగు గర్తరహితు

ప్రశ్నగాత్మసరసి పట్టియందఖిలంబు

నడచితానునదియె యగుటెముక్తి॥ ౧౫౬॥

శ్లో॥ దేహీఽయమన్న భవనోఽన్నమయస్తుకోశ

శ్చాస్మేనజీవతి వినశ్యతితద్విహీనః

త్యేచ్ఛర్మమాంసరుధిరాస్థిపురీషరాశి

ర్నాయంస్వయంభవతు మర్వా తినిత్యశుద్ధిః॥ ౧౫౭॥

౩॥ అన్నమయకోశమనంగా । నన్నమువలనం జనించునదియీ దేహం

అన్నమునబ్రతుకు నదిలే । కున్నప్పుడెందు మాదు మొయ్యనదీనికొ

తే గీ॥ తోలునముకలునెరచి నెత్తురుచుమలము

జేరియేర్పడుమరికి శరీరమిద్ది

నిత్యనిర్మలమూర్తి యైవగడునాత్మ

తానగుటకర్త మెన్నటికైనగాదు॥ ౧౫౮॥

శ్లో॥ పూర్వంజన్మేరపి మృతేరథనాయమస్మి

జాతక్షణిక్షణగుణోఽనియతస్వభావః

నైకోజడశ్చఘటవత్పరిదృశ్యమానః

స్వాప్నాద్భూతభవతి భావవికారవేత్తా॥ ౧౫౯॥

ఉ॥ పుట్టకముందుగాని మృతిబొందినవిమ్మటగానిలేదుమా

పట్టుక్షణానవచ్చిక్షణ భంగురమస్థిరవృత్తియొకటై

నట్టిదికాదేదోమనరాశ్చ ఘటంబునుబోలెమాడనా

నట్టిదేదోమనగునే నికృతిజ్ఞుడబంధుస్వాత్మతా॥ ౧౬౦॥

- శ్లో॥ పాణిపాదాదిమాణ్డేహీనా నాత్మా వ్యంగ్యోఽపిజీవచాన్
తత్తచ్చక్తరనాశాచ్చ ననియమ్యోనియామకః॥ ౧౫౪॥
- తే॥ బ్రతుకుచుండుట నవయవబలములుడుగః
కుండుటనుహస్తపాదాదియుక్తమైనః
యంగమాత్మను బోలియునాత్మగాడుః
నదువువాదో నెనడుపింపబడెడుజడమ॥ ౧౬౦॥
- శ్లో॥ దేహతద్ధర్మతతేకార్థ తథవస్థావిసాక్షిణః
స్వతేవీవస్వతస్సద్ధం తద్వైలక్షణ్యమాత్మనః॥ ౧౫౫॥
- తే॥ పరగనాడకి దీనిస్వభావములకుః
దేప్తలకునునవస్థాద్య శేషమునకుః
సాక్షియైయెంటుకుండ నిచ్చలువెలుంగుః
నాత్మకుతనంతదావేతైయుగుటచెల్లు॥ ౧౬౧॥
- శ్లో॥ శల్యరాశిర్దాంసలిప్తో మలఘ్రాణ్ణోఽతికశ్చలః
కథంభ నేదయంవేత్తా స్థయమేతద్విలక్షణం॥ ౧౬౦॥
- తే॥ ఎరచిపూసిన యెముకలయిల్లుదేహః
బుంధుమలమెల్లెడలనుండు హేయముగదః
యిదియగునెతాను వేతాచునెఱుగుచుండుః
తెలివియానాత్మ తెస్సగాతెలియుమయ్యు॥ ౧౬౩॥
- శ్లో॥ త్వక్ష్మాంసమే దోఽస్థిపురీష రాశాః
వహంసుతింమూఢజనఃకరోతి
విలక్షణంవేత్తి విచారశీలోః
నిజస్వరూపం పరమాగ్ధూతం॥ ౧౬౧॥
- తే॥ తోలుమాంసము మెడదునస్థులునుమలముః
స్థికుటమిమూఢుండు తానటంభుః

దలడునువివేకి పరమార్థతత్వమగుచు।

వేణుమనదానికానుగా వెలయునెఱుగు॥ ౧౬౪॥

శ్లో॥ దేహేనాహమిత్యేవ జడస్యబుద్ధిః।

రేహేదజీవే విదుష స్వహృదీః।

ఏవేకవిజ్ఞాన వగోమహత్మనో।

బ్రహ్మహమిత్యేవ మతిస్సదాత్మనః॥ ౧౬౫॥

క॥ నేననుదేహమమందుడు। నేననుదేహమును జీవునింజడువరివి।

జ్ఞానమువివేకమునగల। మానితనునెఱుంగు శుద్ధమతిబ్రహ్మముగాక॥

శ్లో॥ అక్రాత్యబుద్ధిం త్యజమాధబుద్ధేః।

త్వత్త్వాంసమెదోఽస్థిపురీషరాశౌ।

సర్వాత్మని బ్రహ్మణినిర్వికల్పే।

కురుష్వశాంతిం పరమాంభజస్య॥ ౧౬౬॥

శ్లో॥ తోలునలజుడు మెదడునస్థులునుమలము।

కుప్పయగుదీనినేననుకొనకు జడుడ।

యఖిలమైశుద్ధమైన బ్రహ్మంబునీవు।

గానెఱిగియెకుడగు శాంతిగాందుమమ్ము॥ ౧౬౭॥

శ్లో॥ దేహేంద్రియాదా వసతిభ్రమాదితాం।

విద్వానహంతాం నజహతియావత్।

తావన్నతస్యాస్తి ఏముక్తివార్తా।

శ్మస్తీష్వవేదాంత నయాంతదర్శి॥ ౧౬౮॥

త సాంతముగతర్కు వేదాంతశాస్త్రములను।

జదివియున్నను నరున కనతులయిన।

యీశరీరేంద్రియాదుల సేననుభ్రమ।

మానకున్నంతకువిముక్తిమాటెలేదు॥ ౧౬౯॥

శ్లో॥ చాయాశరీరే ప్రతిబింబగాత్రే
యత్స్వప్నదేహే హృదికల్పితాంగే।
యథాత్మబుద్ధి స్తవనోస్తికాది।
జ్ఞేవచ్చరీరేవత కైవలమాస్తు॥ ౧౬౫॥

తే.గీ॥ మేనిదను నద్దంబులొనిజాడ
గలగనివమేనిమదిలోన దలచుకొన్న
తనువువమనీకు నేననుతలపులేని
యట్లే జీవించు నీమేనియందువలదు॥ ౧౬౫॥

శ్లో॥ దేహాత్మరీరేవ నృణామసద్ధియాం
జన్మాదిదుఃఖ ప్రభవస్యభీజం
యత స్తత స్తంజహితాం ప్రయత్నాత్
త్యక్తేతుచిత్రే నపునర్భవాశా॥ ౧౬౬॥

క॥ దేహమునేననుమతియే! మోహగ్రస్తులకు జన్మముభములదెచ్చుక
సాహసముననదివిడు! చిత్రాహంకృతివీడ బట్టువదలేకుండుక!

శ్లో॥ కర్తేంద్రియైఃపంచభిరంచితోఽయం
ప్రాణోభవేత్ప్రాణ మయస్తుకోశం
యేనాత్మచానన్న మయోఽన్నపూర్ణాత్
ప్రవర్తతేఽసౌనకలక్రియాను॥ ౧౬౭॥

తే.గీ॥ ప్రాణమిదియైదు కర్తేంద్రియములగూడి
ప్రాణమయికోశమగునిదే యన్నమయము
జేతనముజేయునిది దానిజేరినండి
యన్నిపను లందు జరిగిదునట్లుచేయు॥ ౧౬౭॥

శ్లో॥ నైవాత్మాపిప్రాణ మయోవాయువికారో
గంతాగంతావాయో వదంతర్భూదేః॥

యస్తాతిరంచితాఽప్సి నవే త్రిష్టమనిష్టం |

స్వంవాన్యంవాకించన నిత్యంపరతంత్రః || ౧౬౮ ||

ఉ || ప్రాణమయంబుమాడ నొకవాయువికారము రాకపోకలన్ ||

లోనను వెల్పులన్ దిరుగు లోలతవాయువులెల మేలుగీ |

దైన్యతన్నునన్యులను నైన నెఱుంగదులేశముం బరా |

ధీనమాగాననెన్నకుముదీనిని నాత్మనుగామనమ్మనన్ || ౧౭౧ ||

శ్లో || జ్ఞానేంద్రియాణిచ మనశ్చమనోమయస్సాన్య |

తోగ్తోమమాహమితి వస్తువికల్పహేతుః |

సంజ్ఞాదిభేదకలనాకలితోబలీయన్ ||

తత్పూర్వకోశమభిపూర్య విజృంభతేయః || ౧౬౯ ||

తే గీ || మనసుజ్ఞానేంద్రియంబులు మొనసెయ గు మ |

నోమయాభిజ్యకోశంబు ధామమిదియె |

నేనునాయదియను మృషాజ్ఞానమునకు |

గడుబలాఘంబు సంజ్ఞాదికములదెలియు || ౧౭౨ ||

క || ఇదిప్రాణమయమ్మనెల్లం | గదిసివిజృంభించియుండు ఘనమైకృతమై |

పదిలముగనిలిచిసంస్పృశి మొదలై సంసారములకు మూలంబగుచున్ ||

శ్లో || పంచేంద్రియైః పంచభిరేవహితృభిః |

ప్రచీయమానో విషయాజ్యధారయా |

జాజ్వల్యమానో బహువాసనేంధనై |

గృహోమయాగ్నిర్వహతిప్రపంచం || ౧౭౦ ||

తే-గీ || ఇంద్రియములైదు వ్రేల్చువాడేవురగిడు |

పూనివిషయంబులను నేయిపోసివ్రేల్చి |

తోంటితలపులన్ కట్టెలమంటలెగయ |

మనసు నెడునగ్ని లోక మెల్లనుదహించు || ౧౭౪ ||

శ్లో॥ నహ్యస్త్యవిద్యామనసోఽతిరిక్తా।

మనోహ్యవిద్యా భవబంధహేతుః।

తస్మిన్ విసప్తే సకలంవిసప్తం।

విజృంభితేఽస్మిన్ సకలంవిజృంభతే॥ ౧౭౧॥

తే॥ విగుమనసుకంటే వేతేయవిద్యలేమః।

మనసేభవబంధమునకు కారణ మవిద్య।

యదిసశించిన సర్వంబునడగిపోవు।

నదివిజృంభింప సర్వంబునడరూహెచ్చి॥ ౧౭౫॥

శ్లో॥ స్వప్నేఽర్థశూన్యే సృజతస్త్వత్క్రూరః।

భోక్త్రాదివిశ్వాం మనఏవసర్వం।

తద్వైవజాగ్రత్య పినోఽవశేషః।

స్తత్సర్వమేత స్మనసోవిజృంభణం॥ ౧౭౨॥

ఉ॥ ఏమియులేనిస్వప్నమున నీమనసేతనక క్రిచేతన।

ర్వామితభోక్తృముఖ్య విషయంబులసృష్టియొనర్చునట్టులే।

యీమహాజాగ్రతందగు మతేమియులేదువిశేషమారయ।

న్నామగుడాకృతుల్లనసునం జనియించినవా పెఱుంగుమా॥ ౧౭౬॥

శ్లో॥ సుషుప్తికాలే మనసప్రవీణే నైవా స్తికించి జ్ఞగతఃప్రసిద్ధః।

అతోమనఃకల్పిత ఏవపుంస స్సంసారసతస్యవస్తుతోఽస్తి॥ ౧౭౩॥

తే॥ నిద్రవేశసుమనసు లీనించినప్పు।

దేమియునులేమియందఱు నెఱిగినదియె।

కానపురుషునకిదిమనః కల్పితంబు।

గానిసంసారమేమియు గాదునిజము॥ ౧౭౭॥

శ్లో॥ వాయునాఘ్నియతేమేఘః పునస్తేనైవవలీయతే।

మనసాకల్పస్తేబంధో మోక్షస్తేనైవకల్ప్యతే॥ ౧౭౪॥

తే-గీ॥ గాలిమేఘంబుగూర్చు నా గాలిమఱల
దానినడచునునట్లెయీ మానసంబె!
బంధమొడగూర్చు విషయ సంబంధమునను!
మోక్షమొనరించువాని సమ్మతిమువిడచి॥ ౧౭౮॥

శ్లో॥ దేహాదీసర్వ విషయేపరికల్ప్యరాగం
బధ్నాతి తేనపురుషం పశువద్గుణేన,
తైరస్యమత్ర విషవత్సువిధాయపశ్చా
దేనంవిమోచయతి తస్యనవవబంధాత్॥ ౧౭౯॥

తే-గీ॥ తనువుమున్నగు విషయాభిదగులుపఱచి
దానబురుషుని బసరంబు ద్రాటబోతె!
గట్టువెండియువానిపై గరళమట్లు!
విరతిబుట్టించి విడువించు వెనమనస్సే॥ ౧౮౦॥

శ్లో॥ తస్మాత్తనః కారణమస్యజంతో!
ర్పంధస్యమోక్షస్యచ వావిధానే!
బంధస్యహేతు ర్మలినరంజోగుణైః
ర్క్షోక్షస్యహేతు ర్విరజస్తమసః॥ ౧౮౧॥

తే-గీ॥ కానబంధము నొంచె మోక్షంబునొండె!
మనసె యొడగూర్చుచుండు నీ మానవునకు,
నదిరజసునొందిచెడి బంధ మొదవజేయు!
తమసురజసును విడచి మోక్షమునొసంగు॥ ౧౮౨॥

శ్లో॥ విచేతైరాగ్య గుణాతిశేషా
చ్ఛుద్ధత్వమాసాద్య మనోవిముక్త్యై!
భవత్యతోబుద్ధి మతోముముక్ష్యే!
స్తాభ్యాంధృణాభ్యాం భవితవ్యమ్॥ ౧౮౩॥

క॥ సునివేకమునవిరక్తిని । బ్రవిమలమైమనసు మోక్షపదమునగుంగా ।

న విముక్తిపరుడునన్మతి । యనిరెండును మొదల దృఢములౌక్రియగడగుణ॥

శ్లో॥ మనోనామమహావ్యాఘ్రా విషయారణ్యభూమిషు ।

చరత్యైతనగచ్ఛంతు సాధవో యేముముక్షవః॥ ౧౭౧॥

తే॥ మనసనెడు పెద్దవులి విషమంబులైన ।

విషయవిపినాంతరంబుల విచ్ఛలించిడి ।

తిరుగుచున్నది యావంకకరుగబోకు ।

డయ్య మోక్షంబుగోరెడు నార్యులార॥ ౧౭౨॥

శ్లో॥ మనఃప్రసూతే విషయానశేషాః ।

స్థూలాశ్లాఘాసూక్ష్మా తయాచభోక్తుః ।

శరీరవర్ణా శ్రమజాతిభేదాః ।

గుణక్రియాహేతు ఫలానినిత్యం॥ ౧౭౩॥

తే॥ స్థూలసూక్ష్మంబులౌ విషయాలనెల్ల ।

దేహవర్ణాశ్రమముల జాతిస్థితులను ।

పరగుగుణకర్మముల హేతుఫలసమితుల ।

మనసెభోక్తకు గల్పించుమహిమ నెపుడు॥ ౧౭౪॥

శ్లో॥ అసంగచిద్రూపమమంవిమోహ్య ।

దేహేంద్రియ ప్రాణగుణైర్విబధ్య ।

అహంమమేతి భ్రమయత్యజస్రం ।

మనస్సవ్యక్తత్యేషుఫలోపథ క్తిషు॥ ౧౭౫॥

తే॥ ఎదియునంటని తెలివెయ్యానతని మోస ।

పుచ్చి దేహేంద్రియప్రాణములగుణముల ।

గట్టి తనపనియగు ఫలగ్రహణమందు ।

మన సితని నేను నాడబడియనగజేయు॥ ౧౭౬॥

శ్లో॥ అధ్యాసదోషా త్పురుషస్యసంస్కృతిః।

రధ్యాసబంధస్తవము నైవకల్పితః। •

రజస్తమోదోష వతోఽవివేకినోః। •

జన్మాదిదుఃఖస్యనిదానమేతత్ ॥ ౧౮౧॥

తే॥ శ్రీ॥ పురుషసంసార మధ్యాసమునఘటించు।

నిదియెయధ్యాసబంధంబు గుడురుపఱును।

దెలివిలేనిరజస్తమః కలుషమతికిఁ

జన్మమరణాదిదుఃఖ సంజనకమిదియె॥ ౧౮౫॥

శ్లో॥ అతఃప్రాచూర్మనోఽవిద్యాం పంకితాస్తత్వదర్శనః।

యేనైవభ్రామ్యతేవిశ్వం వాయునేవాభ్రమండలం॥ ౧౮౨॥

తే॥ శ్రీ॥ శాననిశ్చయ మెరిగినజ్ఞానులెల్ల।

మానసంబె మవిద్యయించునిపలికిఁ

రదియెసుమ్ము జగంబెల్లనభ్రామటలి।

వాయువేటులకై భ్రామియింపజేయుచుండు॥ ౧౮౬॥

శ్లో॥ తస్మాన్ శ్లోధనంకార్యం ప్రయత్నేనముముక్షుణాః।

విశుద్ధేనతితైత్తిస్త్వక్తికరఫలాయతే॥ ౧౮౩॥

తే॥ శ్రీ॥ అట్లుగుటమోక్షమును గోరునట్టివాడు।

జతనమునమానసము శుద్ధిసలుపవలయు।

నదివిశుద్ధినెసంగిన నతనికపుడె।

మోక్షమటచేతి ఫలమునుబోలియుండు॥ ౧౮౭॥

శ్లో॥ మోక్షైకసక్త్యావిషయేచరాగం విర్ముక్త్యసంస్యస్యచసర్వకర్మ।

సప్రబద్ధయాత్మశ్చవణాదిఃప్రో రఽస్సవ్యాభావంసఘనోతిబుద్ధేః॥

తే॥ శ్రీ॥ దృఢముగా మోక్షమంద గోరికవహించి।

విషయరతిమాని కర్తముల్విడిచిమంచీ।

శ్రద్ధతో శ్రవణాది కానకుడైన!

కానిబుద్ధిరజస్స్వభావంబువిడుచు॥ ౧౮౮॥

శ్లో॥ మనోమయోనా పిణవేత్పరాత్మా!

హ్యధ్యంతవత్త్వా త్పరిణామిభావాత్!

దుఃఖాత్తకత్వాద్విషయత్వహేతో!

ర్ద్ధిష్టాహిద్యక్వాత్త తయానదృష్టః॥ ౧౮౯॥

తి॥ అదియునంతము న్నలది యన్యత నొందును దుఃఖరూపమా!

నీదృశమంచుటాడదగు నెట్టిదిగాన మనోమయంబును॥

గాదునుమీ సమస్తమును గాంచెదనాపరమాత్మ ద్రవ్వయా!

నేదియు గాదుదృశ్యమనుటేపు నెఱుంగుదుగాదెవుత్రకా॥ ౧౯౦॥

శ్లో॥ బుద్ధిర్బుద్ధింద్రియైస్సార్థం సవృత్తికర్తృలక్షణః!

విజ్ఞానమయకోశస్సౌ త్పుంసస్సంసారకారణం॥ ౧౯౧॥

క॥ జ్ఞానేంద్రియములుబుద్ధికి సానముగాబెరిసి కర్తృదానముటదెవి!

జ్ఞానమయకోశమిదెయి! మానవుసంసారమును సమస్తముజేయు॥

శ్లో॥ అనువ్రజచ్చిత్తృతిబింబశక్తి! ర్విజ్ఞానసంజ్ఞఃప్రకృతేష్వకారః!

జ్ఞానక్రియావానహమిత్యజస్రం దేహేంద్రియాదివ్యభిషన్యతేభృశం॥

తే-గీ॥ ఆత్మప్రతిబింబశక్తినినకుసరించి!

యెసగువిజ్ఞానమను నేప్రకృతివికార!

మెఱుగుటయెదీనిపని శరీరేంద్రియాదు!

లేననుచులెన్నదలిచు సుమ్మిదియెయెపుడు॥ ౧౯౨॥

శ్లో॥ అనాదికాలోఽయ మహంస్వభావో!

జీవస్సమస్తవ్యవహరవోధా!

కరోతికర్మాణ్యపి పూర్వవాసనః!

పుణ్యాన్యపుణ్యానిచతత్ఫలాని॥ ౧౯౩॥

అ-వె॥ ఈయనాదీయైన యేవనుప్రకృతియే!

జీవుడెల్లపనులుచేయునిత డె!

పూర్వవాసనల పుణ్యముల్పుణ్యముల్!

కర్మములనొనర్చి కాంచుఫలము॥ ౧౯౨॥

శ్లో॥ యత్కేవలైతా స్వపియోనిమవ్రజ!

నాయాతినిర్యా త్యధఃపాద్యమేవ!

అస్యైవవిజ్ఞానమయస్యజాగ్ర!

త్వపాద్యవస్థా సుఖదుఃఖభోగః॥ ౧౯౩॥

క॥ నానాజన్మముతాందుచు । దానున్నతనీచగతుల దవిలితిరుగువి!

జ్ఞానమయ్యడిత డెనుఖదుః! ఖానుభవమునొందు జాగ్రదాద్ధితులక॥

శ్లో॥ దేహాదినిష్ఠాశ్రమధర్మకర్మ గుణాభిమానంసతతంమమేత!

విజ్ఞానకోశోఽయ మతిప్రకాశః ప్రకృష్టసాన్నిధ్యవశాత్పరాత్మనః॥

చ॥ భ్రమవర్ణాశ్రమధర్మకర్మగుణ సంబంధంబుదేహాదిని!

వ్యమునెల్లప్పుడుస్వీయమంచలరు విజ్ఞానాఖ్యకోశంబతి!

ప్రముఖంబై వెలుగొందు బ్రహ్మముసమిపంచొటనింతేలబ!

హ్మమదేతాననిసంసృతింబొదల దానందెన్నిజోపాధితక॥ ౧౯౪॥

శ్లో॥ యోఽయంవిజ్ఞానమయః ప్రాదేమహ్మదిస్సుత్యయంజ్యోతిః!

కూటస్థస్సన్నాత్మాకర్తా భోక్తాభవత్యుపాధిస్థః॥ ౧౯౫॥

అ-వె॥ ప్రాణములహృదంతరంబునవిజ్ఞాన!

మయమిదేవెలుంగు మహిమతోడ!

నీయుపాధినొందు యెలమిగుటస్థుడై!

యాత్మక ర్తభోక్తననితలంచు॥ ౧౯౬॥

శ్లో॥ స్వయంపరిచ్ఛేద ముపేత్యబుధే!

స్తాదాత్యదోషేణ పరంమృషాత్మనః!

సర్వాత్మకస్సన్నపి వీక్షతేస్వయం।

స్వతఃస్పృథక్త్వేన మృచోఘటానివ॥ ౧౯౨॥

తే-గీ॥ తానుసర్వాత్మడయ్య నతథ్యమైన।

బుద్ధియేననుదోషాన బాదల వాత్త।

తాను వేటముకను తన్నుదా నెవేట।

టంచుఘటములు మన్నువేటన్నయిట్లు॥ ౧౯౩॥

శ్లో॥ ఉపాధిసంబంధ వశాత్పరాత్మా।

హ్యుపాధిధర్మాను భాతితద్గుణః।

ఆయోవికారా నవికారివహ్నివ।

త్సదైకరూపోపి పరస్పృభావాత్॥ ౧౯౪॥

ఆ-వె॥ నిర్వికారమైన నిష్పలోహపువికా।

రంబులాందునట్లు బ్రహ్మమెపుడు।

నేకరూపుడయ్య నీయుపాధినిగూడ।

గుణములాందిదాని పనులెడేయు॥ ౧౯౫॥

శిష్యఉవాచ॥ శ్లో॥ భ్రమేదాప్యన్యథా వాస్తుజీవభావఃపరాత్మనః।

తమపాదేరనాదిత్వాన్నానాదేర్నాశక్యమే॥ ౧౯౬॥

శిష్యుండిట్లును॥ ఆ-వె॥ భ్రమనుగాని వేటుపగిదినిగానిజే।

వత్సమయ్యెగాదె బ్రహ్మమునకు।

మొదలులేనిదిగద తమపాధి యాదిలే।

నిదినశించకుండు గదమహాత్మ॥ ౧౯౭॥

శ్లో॥ అతోఽన్యజీవభావోఽసి నిత్యభవతినంస్మృతిః।

ననివర్తేత తస్మాత్కః కథంఘోషీగురోవద॥ ౧౯౮॥

క॥ కావునబరమాత్మకునీ జీవత్వమునిత్య మయ్యెడెదదీసంసార

రావర్తనమునుమోక్షం బేవిధమునగలుగు జెప్పవేగురువర్యా॥ ౧౯౯॥

శ్రీగురురువాచాశ్లో॥ సమ్యక్పృష్టం త్వయావిద్యకాసావధానేనతచ్ఛ్రీణు॥

ప్రామాణికీనభవతి భ్రాంత్యామోహితకల్పనా॥ ౧౯౬॥

శ్రీగురుండిట్లను॥ తే-గీ॥ బుద్ధిశాలివినిప్రశ్న పొగడదగును॥

చక్క-గావిను పాయునీ సంశయంబు॥

భ్రాంతిచేదోచు కల్పన యింతెగాని॥

యిదియథార్థముగాను లేదెంచిమాడ॥ ౨౦౦॥

శ్లో॥ భ్రాంతింవినాత్వసంగస్య నిష్క్రియస్యనిరాకృతేః॥

నఘటేతాగ్ధసంబంధో నభసోనీలతాదివత్॥ ౧౯౭॥

తే-గీ॥ భ్రాంతిగాకున్న నెందునుబట్టుబడక॥

యెడియుశేయక యెట్టియాకృతియులేక॥

తనరునాశ్మకు నగ్ధముల్దవులవంబ॥

రంబునకునీలతాది వర్ణములువోలే॥ ౨౦౧॥

శ్లో॥ స్వస్యద్రష్టుర్నిర్గుణ స్వాక్రియస్య॥

ప్రత్యగ్భోధానంద రూపస్యబుద్ధేః॥

భ్రాంత్యాప్రాప్తో జీవభావోనసత్యో॥

మోహపాయేనాస్త్య వస్తుస్వభావాత్॥ ౧౯౮॥

చ॥ గుణములు లేకకర్మముల గూడక వేఱగు తెల్వయును॥

బునునయి సాక్షియాతనకు బాలెమతిభ్రమచేనసత్యమై॥

పొనరెడిజీవభావమది మోహమువాసినబాసిపోవుచ॥

య్యవ నదివస్తుభావమును నందనిదొటనుబుద్ధిజూడుమా॥ ౨౦౨॥

శ్లో॥ యావద్భ్రాంతిస్తావదేవాస్యసతా॥

మిథ్యాజ్ఞానోజ్జృంభితస్య ప్రమాదాత్॥

రజ్జ్వంసరోభ్రాంతి కాలీనపవ॥

భ్రాంతేర్నాశేనైవ సర్వోపపికద్యతే॥ ౧౯౯॥

ఆ-మె॥ మఱపువలన తెలివి మఱలిపుట్టినదిది।

యుండుటెల్లభాగ్ంతి యుండువఱకె।

భాగ్ంతియుండునపుడు పాముతోచును త్రాట।

పాములేదుగాదె భాగ్ంతియుడుగ॥ ౨౦౩॥

శ్లో॥ అనాదిత్వమవిద్యాయాః కార్యస్యాపితథేష్యతే।

ఉత్పన్నాయాంతు విద్యాయా మావిద్య కమనాద్యపి॥ ౨౦౦॥

ప్రహోధే స్వప్నవత్సర్వం సహమూలంవిసశ్యతి॥ ౨౦౦౪॥

తే-గీ॥ అయ్యవిద్యకు దానికార్యములకెల్ల।

నగు ననాదిత్వమిట్టిదే యదియనాది।

యయ్య విద్యజనించిన హతమగును స।

మూలముగగల మెలకువక బోవునట్లు॥ ౨౦౪॥

శ్లో॥ అనాద్యపీదం నోనిత్యం ప్రాగభావ ఇవస్ఫుటం॥ ౨౦౧॥

అనాదేరపి విధ్వంసః ప్రాగభావస్యవీక్షితః।

యద్బుద్ధ్యపాధి సంబంధా త్వరికవృత మాత్మని॥ ౨౦౨॥

క॥ ఇదిప్రాగభావమగుటకే । మొదలులేనిదయ్య నిత్యముగనుండదుబు।

ద్భుదితముకల్పితమాత్మను । మొదలులేనిప్రాగభావములుచెడుగాదే॥

శ్లో॥ జీవత్వం సతతోఽన్యత్ స్వరూపేణవిలక్షణః।

సంబంధస్వాత్మనోబుద్ధ్యా మిథ్యాజ్ఞాన పురస్సరః॥ ౨౦౩॥

వినివృత్తిర్భవేత్తస్య సమ్యక్జ్ఞానేన నాన్యథా॥ ౨౦౩౪॥

తే-గీ॥ సుమతిజీవత్వమన స్వరూపమునకంటె।

వేఱుగానిది యిది యవివేకమున జ।

నించునాత్మనుబుద్ధిలోనిల్పకట్టు।

దాని దెంచును లెస్సయూ జ్ఞానమొకటె॥ ౨౦౬॥

శ్లో॥ బ్రహ్మత్యైకత్వ విజ్ఞానం సమ్యక్జ్ఞానం శ్రుతేర్మతం॥ ౨౦౪॥
క॥ వినులెస్సయైనజ్ఞానం॥ బనగాబ్రహ్మంబునను ననునివియుకటే॥
యను తేట తెలివియునుచు॥ ఘనతరమగుశ్రుతివచించుగారుజ్ఞమునక॥

శ్లో॥ తదాత్మానాశ్చనోస్సమ్యగ్వివేకేనైవసిద్ధత్యతి॥
తతోవివేకఃకర్తవ్యః బ్రత్యగాత్మ సదాత్మనోఽ॥ ౨౦౫॥
జలంపంకవదత్యంతం పంకాపాయేజలంస్ఫుటం॥ ౨౦౫౪॥

తే-గీ॥ అట్టివిజ్ఞానమాత్మననాత్మలెస్స॥
గావిమగ్నించుటనెగల్గు గానప్రత్య॥
గాత్మపరమాత్మల నెఱుంగనగునుబురద॥
నీటి పంకంబువో నీరు తేటగాడె॥ ౨౦౫॥

శ్లో॥ అసన్నివృత్తాతు సదాత్మనాస్ఫుటం॥
ప్రతీతిరేతస్య భవేత్ప్రతీచః॥
తతోనిరాసః కరణీయపవ॥
సదాత్మనస్సాధ్వహమాదివస్తునః॥ ౨౦౬॥

క॥ లేనిదిమాన్వినలెస్సగ॥ గానంబదు బ్రత్యగాత్మగానీతండే॥
కానన్నేననునదిమొద॥ లైనయసత్తులను బాపనగు సత్తునకుక॥ ౨౦౬౧॥

శ్లో॥ అతోనాయం షరాత్తాస్యోద్విజ్ఞానమయశబ్దభాక్॥
వికారిత్వాజ్ఞడత్వాచ్చ పరిచ్ఛిన్నత్వహేతుతః॥ ౨౦౭॥
దృశ్యత్వాద్వ్యభిచారిత్వా న్నానిత్యోనిత్యశ్చతే॥ ౨౦౭౪॥

ఉ॥ కాన వికారియుం జడము గాంచగనైనది వేఱువేఱుగా॥
గానబడుక నిరంతరముగన్నడదొక్క-విధంబునక సతం॥
లైనదికాదు చూడుమిటులైనదినిత్యపరాత్మయానే వి॥
జ్ఞానమయాఖ్య కోశమది కాదని నిశ్చయమొందుపుత్రకా॥ ౨౦౭౫॥

శ్లో॥ ఆనందప్రతిబింబచుంబిత తనుర్వృత్తిస్తమోజ్యంభితా।

స్యాదానంద మయిప్రియాది గుణకంస్యేష్టార్థలాభోదయః।

పుణ్యస్యానుభవేవిభాతి కృతినామానంద రూపస్సయం।

భూత్యానందతియత్ర సాధుతను భృన్మాత్రః ప్రయత్నంవినా॥

తే.గీ॥ విను తమోగుణభవవిజృంభణమువలన।

నిలుచువృత్తియానందంపు నీడశేంది।

యయినయదియె యానందమయాభ్యుకోశ।

మదిప్రియాది గుణంబుల కాలయంబు॥ ౨౦౧॥

తే.గీ॥ పుణ్యపురుషులు తమపుణ్యమెలనుగుడుచు।

నపుడుతత్సేభ్యరూపమై యలరునిదియె।

పురుషుడానందమింనె తా బొందులెన్న।

యత్నమేలేక దేహమున్నంతమాత్ర॥ ౨౦౨॥

శ్లో॥ ఆనందమయకోశస్య సుషుప్తైస్ఫుర్తిరుతటాటా।

స్వప్నజాగరయోరీ వదిష్టసందర్శనాదినా॥ ౨౦౩॥

క॥ ఈయానందమయంబను। కాయపు పొరతోచుస్ఫుటముగా నిద్దురలో॥

నీయదికలమెలకువలన। నాయతమగు నిష్టమిచ్చుకైతోచుటచే॥ ౨౦౪॥

శ్లో॥ నైవాయమానంద మయఃపరాత్మా।

సోపాధికత్వాత్ప్రకృతేర్వికారాత్।

కార్యత్వహేతోస్సుకృతక్రియాయా।

వికారసంఘాత సమాహితత్వాత్॥ ౨౦౫॥

తే.గీ॥ మితము ప్రకృతివికారనిర్మితము మఱియు।

పుణ్యకర్తృవికారసమూహరూప।

మగుట నానందమయకోశ మదిపరాత్మ।

కాదనియెఱుంగుమయ్య సూక్ష్మమగువలె॥ ౨౦౬॥

శ్లో॥ పంచానామపికోశానాం నిషేధే యుక్తిశత్రుతేః।

తస్మిన్ ధావధిస్సాక్షీ బోధరూపోఽవశిష్యతే॥ ౨౯౧॥

అ వె॥ విదుకోశములును నాత్మకాదస్సనైగ।

మోక్షిచేతమంచి యుక్తిచేత॥

నిరసనంబుసేయ నిలిచెడుతెలివియా।

సాక్షిమిగిలియుండు సంగముడిగి॥ ౨౯౨॥

శ్లో॥ యోఽయమాత్మాస్వయం జ్యోతిః పంచకోశవిలక్షణః।

అవస్థాత్రయసాక్షీన స్మిర్వికారోనిరంజనః॥ ౨౯౩॥

సదానందస్సవిజ్ఞేయ స్వాత్మత్వేవిపశ్యతా॥ ౨౯౪॥

చ॥ వెలుగుదనంతదానెవడు వెలుగునెవ్వడుకోశపంచకా।

కులతకు మూడవస్థలనుగూడక చూచుచునిల్చునెవ్వడు।

స్థితగతిస్వికారములగాంచడు నిర్మలుడై మదంబునక॥

వెలయు సతండెతానని యభిన్నతవిజ్ఞుడెటుంగగదగుక॥ ౨౯౫॥

శిష్యతీవాచ॥ శ్లో॥ మిథ్యాత్వేననిషిద్ధేషు కోశేష్యేతేషుపంచసు।

సర్వాభావంవిनाకించి న్నపశ్యాచ్యత్రహేగురో॥ ౨౯౬॥

విజ్ఞేయంకిమువత్స్వస్తి స్వాత్మనాత్మవిపశ్యతా॥ ౨౯౭॥

అనినశిష్యుడిట్లును॥ గీ॥ స్వామి యాయైదుకోశముల్ వట్టివనుచు।

విదువసేమియు లేమికివేటికేమి।

యనుగనంబడ చేచేనియున్నచేవి।

వేకితనరూపనియెటుంగ విషయమొకటి॥ ౨౯౮॥

శ్రీగురురువాచ॥ శ్లో॥ సత్యము క్తంత్యయావిద్య నిపుణోఽసివిచారణే।

అహమాదివికారాస్తే తదభావోఽయమవ్యను॥ ౨౯౯॥

అనినశ్రీగురువిట్లును॥ గీ॥ నిజముబలిగతి సువిచారనిపుణమతివి।

కాంచు మహమాది సకలవికారములును।

నీవిగద యవ్వి లేమియేనీవుగావె ।

యేమిలేమిని నీవుగా యెఱిగితయ్య॥ ౨౧౮॥

శ్లో॥ సర్వేయేనానుభూయంతే యస్స్వయంనానుభూయతే ।

తమాత్మానంవేదతారం విద్ధిబుద్ధ్యాసుమాత్మయా॥ ౨౧౯॥

తే॥ అన్నివిషయంబులను నేది యనుభవించు ।

ననుభవించంగ బడఁజెడ్ది యట్టిసకల ।

వేత్తవాత్మనుగానువివేకబుద్ధి ।

నెఱుగుమాసంశ యంబిక నేమిగలదు॥ ౨౧౯॥

శ్లో॥ తత్సాక్షికంభవేత్తత్తద్వద్యద్యేనానుభూయతే ।

కస్యాప్యననుభూతార్థే సాక్షిత్వంనోపయుజ్యతే॥ ౨౧౬॥

క॥ ఎదిదేనిననుభవించునా । యదిదానికసాక్షియగు బరొననుభూతం ।

బెది యట్టివిషయమంచునా । నొదవునెసాక్షిత్వ సిద్ధియుపయుక్తముగ॥

శ్లో॥ అసౌస్వసాక్షికోభావో యతస్స్వేనానుభూయతే ।

అతఃపరంస్వయంసాక్షా త్రప్రత్యగాత్మానచేతరః॥ ౨౧౭॥

ఆ॥ వె॥ ఆత్మతన్నుదానె యరసియెఱుంగుట ।

నతదుతనకుదానె సాక్షియగును ।

కాన నదె పరంబు మానమారము సిద్ధ ।

మైనప్రత్యగాత్మతానాకండె॥ ౨౧౮॥

శ్లో॥ జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తిషుస్ఫుటతరం యోఽసౌసముజ్జృంభతే ।

ప్రత్యగూపతయాసదాహ మహమిత్యంతస్సుఖరన్నేకధా ।

నానాకారవికారభాగనభిమా న్పశ్యన్నహంధీమభా ।

న్నిత్యానందచిదాత్మనాస్ఫురతితం విద్ధిస్వమేతంహృది॥ ౨౧౯॥

చ॥ సకలవిలక్షణుండగుదు జాగ్రత స్వప్నమునందు సుప్తిలో ।

నొకటిగదొచ్చినేననుచు నొప్పుగభెప్పుడువెల్లులోపల॥

వికృతములౌనహంతుతులివే మొదలైనవినిత్యచిత్సుఖా!

త్వకుడముచూచునట్టి పరతత్వమెనీవనిలో నెఱుంగుమా॥ ౨౨॥

శ్లో॥ ఘటోదకేబింబితమరగ-బింబ!

మూలోక్యమూ ఛోరవిరేవమన్యతే!

తథాబిదాభాస ముపాధిసంస్థం!

భ్రాంత్యాహుఃశ్యేవ జడోఽభిమన్యతే॥ ౨౩॥

ఆ-వె॥ కడవలోనిసిట గన్నట్టురవిబింబ!

మరసిమూఢుడగుట డనియెతలచు!

నల్లెయియుపాధి నగపడునాత్మబిం!

బంబెతానటంచు భ్రాంతుడెంచు॥ ౨౩॥

శ్లో॥ ఘటంజలం తద్గతమరగ-బింబం!

విహాయసర్వం వినిరేత్యతేఽరగ-ః!

తటస్థవీత త్రితయావ భాసక!

స్వయంప్రకాశో విదుషోయథాతథా॥ ౨౪॥

శ్లో॥ దేహంధియంబిత్రప్రతి బింబమేవం!

విస్మయబుద్ధా నిహితంగుహయాం!

ద్రష్టారమాత్మన మఖండబోధం!

సర్వప్రకాశం సదస్వలక్షణం॥ ౨౫॥

శ్లో॥ నిత్యం విభుం సర్వగతం మహాత్మా!

మంతర్బహిష్కూన్య మనన్యమాత్మనః!

విజ్ఞాయసమ్యక్ష్మిణ రూపమేత!

త్పూమాన్విపాస్నా విరజోవిమృత్యుః॥ ౨౬॥

సీ॥ కడవను నీటితద్గతమరగ-బింబంబు నొంటి విడువ నందున్నయట్లు!

కన్నట్టి మూటివెల్లగ జేయురవి తన్మయంక వెల్లుట విజ్ఞాడరయుమాడిగ!

- తనువును బుద్ధి తత్రప్రతిబింబమును చాచుధీగుహానిమూటిదెలియుచుండు।
 నాత్మ నొండగు తెల్వి నన్నింటివెలిగించునదనద్విలక్షణ సర్వగతుని॥
- ఆ-వె॥ నిత్య విభు సుసూక్ష్మ చిత్తలు లావెలి।
 లేనియేకరూపు లెన్న తనను।
 రూపుగానెఱింగి పాపంబు కర్తంబు।
 మరణభయము విడుచు మనుజవరుడు॥ ౨౨౪॥
- శ్లో॥ విశోక ఆనందఘనోవిపశ్చి త్స్వయంకతశ్చిన్నబిభేతికశ్చిత్।
 నాన్యోఽస్తిపంథాభవబంధముక్తేర్వి నాస్త్వతత్త్వావగమంముముక్షోః
- ఆ-వె॥ అట్టివాడుశోకమంటడానందఘన।
 నుండు భయములేని పండితుండు।
 తన్నివానెఱుంగు దారికంటెనుభవ।
 బంధము క్రికన్య పథములేదు॥ ౨౨౫॥
- శ్లో॥ బ్రహ్మభిన్నత్వవిజ్ఞానం భవమోక్షస్యకారణం।
 యేనాద్వితీయమానందం బ్రహ్మసంపద్యతేబుధైః॥ ౨౨౬॥
- తే-గీ॥ తానుబ్రహ్మముకంటె వేఱైనవాడు।
 గాననెడుతెల్విభవ మోక్షకారణంబు।
 పెద్దలెల్లను దీనిచేనుద్దిలేని।
 సుఖముబ్రహ్మముబొంది మించుదురుసుమ్మ॥ ౨౨౭॥
- శ్లో॥ బ్రహ్మభూతస్తుసంస్పృత్యై విద్వాన్నావర్తతేవునః।
 విజ్ఞాతవ్యమతస్సమ్యక్సృహ్య భిన్నత్వమాత్మనః॥ ౨౨౮॥
- తే-గీ॥ బ్రహ్మమైయుండు ధన్యుండుజ్ఞప్తమైన।
 సంస్పృతికి నెన్నటికి రాదుజాతిమఱల।
 కానబ్రహ్మముకంటెను తానువేఱు।
 గాదనెడు తెల్వితెన్నగా గలుగవలయు॥ ౨౨౯॥

- శ్లో॥ సత్యంజ్ఞానమనంతంబ్రహ్మ విశుద్ధంపరంస్వతస్సిద్ధం।
నిత్యానందైకరసప్రత్యగభిన్నం నిరంతరంజయతి॥ ౨౨౬॥
- మత్తకోకిల॥ హనిలేనిది జ్ఞానమైనది యంతమొందనిదచ్చము।
న్యానహీనపరస్వరూప మమాయిక్తైకసుఖాత్మకం।
బైన దన్నిటికినివిలక్షణమైన సాక్షికివేటుదా।
గానిబ్రహ్మమే సంతతంబు ప్రకాశమొందునఖండమై॥ ౨౨౭॥
- శ్లో॥ సదిదంపరమాద్వైతం స్వస్మాదన్యస్యవస్తునోఽభావాత్।
సహ్యాన్యదస్తికించిత్సమ్యక్పరమార్థ తత్త్వబోధదశాయాం॥ ౨౨౮॥
- తేగీ॥ చూడ దనకంటె సన్యవస్తు వెటలేమి।
చెడనిదిది రెండవదిలేనిశ్రేష్ఠపదము।
తఱచిలెన్నగ పరమార్థతత్త్వమెఱుగు।
నట్టిస్థితిసన్యవస్తు వేమైనగలదె॥ ౨౨౯॥
- శ్లో॥ యదిదంసకలంవిశ్వం నానారూపంప్రతీతమజ్ఞానాత్।
తత్సర్వంబ్రహ్మైవప్రత్యస్తా శేషభావనాదోషం॥ ౨౩౦॥
- తేగీ॥ దానిదెలియమి నానావిధస్వరూపం।
మై కనంబడునయ్య బ్రహ్మాండమెల్ల।
నఖిలమిది భావనాదోషహరియైన।
బ్రహ్మమేగాని వేటొండుపగిదిగాదు॥ ౨౩౧॥
- శ్లో॥ మృతార్థభూతోఽపి మృదోనభిన్నం।
కుంభోఽస్తిసర్వత్రతు మృత్స్వరూపాత్।
నకుంభరూపం పృథగస్తికుంభః।
కుతోమృషాకల్పిత నామమాత్రః॥ ౨౩౨॥
- తేగీ॥ మంటిచేనైనదయ్య కుంభంబుమంటి।
కంటె వేఱుగనుండ దామంటిరూపె.

యంతటనుగాన నదిగానియట్టికుంభః।

రూపమున్న దెయ్యరకపేరొకనుటెగాక॥ ౨౩౦॥

శ్లో॥ కేనాపిమృచ్చిన్నతయాస్వరూపం।

ఘటస్యసందర్శయితుంనశక్యతే।

అతోఘటఃకల్పిత ఏవమోహః।

స్మృదేవసశ్యం పరమార్థఘాతం॥ ౨౩౦॥

తే॥ గీ॥ మన్నుగాకుండునట్టి కుంభంపురూపం।

మెవ్వడునుబూపలేదౌట నీఘటంబు।

కల్పితముమోహమున నెంతెగాని నిశ్చయముగ జెడకుండునది మన్నెయరసిచూడ॥ ౨౩౦॥

శ్లో॥ సద్భ్రష్టకార్యం సకలంసదేవ।

తస్మాత్రమేతన్నతతోఽన్యదస్తి।

అస్తీతియోవక్తి నతస్యమోహయా।

వినిర్గతోఽదిత వత్ప్రజల్పః॥ ౨౩౧॥

తే॥ గీ॥ చెడనిబ్రహ్మముచేనైన సృష్టిచెడని।

బ్రహ్మమాత్రమె యిదియెల్లబ్రహ్మమునకు।

నన్యమేమియులేదున్న దనెడువాడు।

వదరుని దురసువలె మోహవశతనస్లు ॥ ౨౩౧॥

శ్లో॥ బ్రహ్మైవేదం విశ్వమిత్యేవవాణి।

శ్రోత్రబ్రూతే ఽధర్వనిషావరిషా।

తస్మాదేతద్భ్రష్టా మాత్రంహేవిశ్వం।

నాధిషానా ద్భిన్నతారోపితస్య॥ ౨౩౨॥

ఆ॥ వె॥ వెల్లడిగనధర్వ వేదంబులోవాణి।

పలుకనీజగంబు బ్రహ్మమెయ్యని।

కానబ్రహ్మమాత్ర మానీజగమ్ము క।

ల్పితము దానినిజము వేటుగావు॥ ౨౭౩॥

శ్లో॥ సత్యంయదిస్యా జగదేతదాత్మ నా॥

సతత్వహాని ర్నిగమాప్రమాణతా।

అసత్యవాదిత్వ మపీశిఘ్నస్సాన్య।

వైశ్చత్యయంసాధు హేతంమహాత్మనాం॥ ౨౭౩॥

తే-గీ॥ విశ్వమిట్టులె చెడనిదై వెలయుననిన।

తత్వములుచెడవనవలె తప్పనవలె।

వేదములు నీశ్వరుడసత్యవాదియగును।

పెద్దలీమూటిలెస్సని ప్రీతిగనరు॥ ౨౭౪॥

శ్లో॥ ఈశ్వరోవస్తు తత్త్వజ్ఞో నచాహం తేష్వవస్థితః।

నచమత్థాస్సనిభూతానీ త్యేవ మేవవ్యచిక్లిపత్ ॥ ౨౭౪॥

ఆ-వె॥ వస్తుతత్త్వమెటుగువాడగునీశ్వరుం।

డేనుదానియందులేను భూత।

కోటియదియాలేదు గుఱుతింపనాయందు।

ననుచుబలికె నిశ్చయంబుదెలియ॥ ౨౭౫॥

శ్లో॥ యదిసత్యంభావేద్విశ్వం సుఖప్రాప్తపలభ్యతాం।

యన్నోషలభ్యతేకించితోఽసత్స్వప్నవస్మృషా॥ ౨౭౫॥

తే-గీ॥ చెడక యెప్పుడునుండు నీసృష్టియనిన।

నిద్రలో నిది యిటులె కాన్పింపవలదె।

యప్పుడేమియు గనబడ దట్లుగాన।

కల్లయిది వట్టిదయ్య యా కలతెఱగున॥ ౨౭౬॥

శ్లో॥ అతఃపుథజ్ఞాన్తిజగత్పరాత్మనః।

పుథక్ప్రతీతిస్తుమృషాగుణాదివత్ ॥

ఆరోపితస్యాస్తికిమర్థవత్తా।

ధిష్ఠానమాభాతితథాభ్రమేణ॥ ౨౩౬॥

తే-గీ॥ కానపరమాత్మగాని జగంబులేదు।

భేదముగదోచు భ్రమచే గుణాదులట్టు।

లుండునదియొండు నటదోచుటొండు గలదె।

యొండునదెతోచు కల్పితంబున్నయట్లు॥ ౨౩౭॥

శ్లో॥ భ్రాంతస్యయద్యద్యమితంప్రతీతం।

బ్రహ్మైవతత్తద్రజతంహేతు క్తిః।

ఇదంతయాబ్రహ్మసదేవరూప్యతే।

త్వారోపితంబ్రహ్మాణినామమాత్రం॥ ౨౩౮॥

తే-గీ॥ భ్రాంతునకుదోచు నదియెల్లబ్రహ్మమదియె।

చూడవెండిగదోచు నాశుక్తియెగద।

తలపజగమని నామమాత్రంబుచేత।

కల్పితంబిది బ్రహ్మమొక్కటియెసతము॥ ౨౩౯॥

శ్లో॥ అతఃపరంబ్రహ్మసదద్వితీయం।

విశుద్ధవిజ్ఞానఘనంనిరంజనం।

ప్రశాంతమాద్యంతవిహీనమక్రియం।

నిరంతరానందరసస్వరూపం॥ ౨౪౦॥

ఉ॥ కాన స్థిరంబు రెండవదిగల్గనిదొడ్డది నిర్మలంబు వి

జ్ఞానఘనంబు కేవలము శాంత మనాదిలయంబునక్రియం।

బైసది సంతతామితసుఖై కర్షసాకృతియు స్థిరాకృతా।

జ్ఞానవిభేదముఁ ధ్రువము శాశ్వతమైనది బ్రహ్మ మెన్నగఁ॥ ౨౪౧॥

శ్లో॥ నిరస్తమాయాకృతసర్వభేదం।

నిత్యంధ్రువంసివహితమప్రమేయం।

అకూపమవ్యక్తమనాఖ్యమవ్యయం |

జ్యోతిస్స్వయంకించిదిదంచ కాస్తీ || ౨౩౯ ||

తే-గీ || మఱియునిష్కరణంబు మానాతిమారంబు |

నామరూపరహిత మేమియనియు |

చెప్పబోలనిది నశింపని దొక్కట |

వెలుగునెపుడుతానెవేటులేక || ౨౪౦ ||

శ్లో || జ్ఞాతృజ్ఞేయజ్ఞానశూన్య మనంతరివికల్పకం |

కేవలఖండచిన్తాత్రం పరంత త్వంవిదుర్భుధాః || ౨౪౦ ||

తే-గీ || చూచునది తోచునదియును చూపులేక |

నంతమై నిర్వికల్పకమై యసంగ |

మై యఖండిత చిన్తాత్రమయినదీని |

తదజ్ఞులందురు కడపలిత త్వమనుచు || ౨౪౧ ||

శ్లో || అహేయమనుపాదేయం మనోవాచామగోచరం |

అప్రమేయమనాద్యంతం బ్రహ్మపూర్ణ మహంమహాః || ౨౪౧ ||

ఆ వె || విడువ బొందరాని విషయంబు మనసును |

మాట లందరాని బోటు బ్రహ్మ |

మఖిలమానదూర మరయ మొదలొకన |

లేని నిండువెలుగు తానెనుమ్ము || ౨౪౨ ||

శ్లో || తత్త్వంపదాభ్యామభిధీయమానయో |

ర్భుష్టాత్తనోఽస్థిధితయోర్యదీత్యం |

శ్రుత్యాతయోస్తత్త్వమసీతిసమ్యక్ |

గేకత్వమేవప్రతిపాద్యతేముహుః || ౨౪౩ ||

తే-గీ || ఆదియునీవనుమాటల బొదలునట్టి |

బ్రహ్మమునునాత్మ నీరితి బరగనరయ |

- తత్త్వమసియను శ్రుతి నవి తడవతడవ।
 కొక్కటిగనుంటె లెస్సగానిక్క-మగును॥ ౨౪౩॥
- శ్లో॥ ఐక్యంతయోగ్లక్షితయోర్నవాచ్యయో।
 ర్నిగద్యతేఽన్యోన్యవిరుద్ధధర్మిణోః।
 ఖిచ్ఛోతభాన్వోరివరాజభృత్యయోః।
 కూపాంబురాశ్శ్లోఃపరమాణుమేర్వోః॥ ౨౪౩॥
- తే-గీ॥ రవియునుమిడుంగురును మహారాజభటుడు।
 సుదధికూపంబు మేరువునొక్కయణువు।
 వలె విరుద్ధధర్మంబులౌ బ్రహ్మ మాత్మ।
 యైక్యపదు లత్యమున నె వాచ్యమునగాదు॥ ౨౪౪॥
- శ్లో॥ తయోర్విరోధోఽయముపాధికల్పితో।
 నవాస్తవశ్చిదుపాధిరేషః।
 ఈశస్యమాయామహారాదికారణం।
 జీవస్యకార్యంశ్రుణుపంచకోశం॥ ౨౪౪॥
- ఉ॥ వానికిరెంటికింగలుగు వైరముపాధికృతంబుపాధియే।
 దేనినిజంబుగాదు విను మీశునకున్నహదాదికారణం।
 బైనదిమాయ జీవునకు నైదగుకోశములన్నకార్యముకా॥
 జ్ఞానముదాచితేని కనంబడజేయు నుపాధులారయక॥ ౨౪౫॥
- శ్లో॥ ఏతావుపాధీపరజీవయోస్తయో స్సమ్యక్ష్మిరాసేనపరోనజీవః।
 రాజ్యంపరేంద్రస్యభటస్యపత్నీ తయోరపోహేనభటోనరాజా॥
- తే-గీ॥ ఆపరాత్మజీవాత్మల యయ్యుపాధు।
 లుడుపలెస్సగ పరుడు జీవుడునులేడు।
 ప్రభువురాజ్యము భటునిదిపట్నె వీని।
 బాపిచూచిన ప్రభుడును భటుడులేడు॥ ౨౪౬॥

- శ్లో॥ అథాతేజోదేవ ఇతిశ్రుతిస్సవ్యయం ।
 నిషేధతి బ్రహ్మణికల్పితద్వయం ।
 శ్రుతిప్రమాణానుగృహీతబోధా ।
 త్రయోర్నిరాసఃకరణీయఏవ॥ ౨౬॥
- తే॥ కాననిధియాజ్ఞయనిశ్రుతి తానమానైః ।
 బ్రహ్మమునరెండుగాదోచు భ్రాంతినెల్ల ।
 శ్రుతియధార్థమెబోధించు ప్రతిపజ్ఞేసి ।
 కాననిరెండుననునవి మాననొప్పు॥ ౨౭॥
- శ్లో॥ నేదంనేదంకల్పిత తావన్నసత్యం ।
 రజ్జోద్రప్తు ర్యాశవత్సవ్యవచ్చ ।
 ఇథందృశ్యం సాధుయుక్త్యావ్యపోహ్య ।
 జ్ఞేయఃపశ్చాదేకభావస్తయోర్యః॥ ౨౮॥
- తే॥ కల్పితముగాన సత్యంబు గాదిది యిది ।
 యనుచుగనువాడు త్రాటబామునును గలను ।
 మాడిక దృశ్యం బసత్తని మంచియుక్తి ।
 నెఱిగి యిదిపాసి యొక్కడై పెఱుగవలయు॥ ౨౯॥
- శ్లో॥ తతస్తుతౌ లక్షణయానులక్ష్యౌ ।
 తయోరఖండైక రసత్వసిద్ధయే ।
 వాలం జహత్యా నతథాజహత్యా ।
 కింతూభయాధాత్మికయైవభావ్యం॥ ౩౦॥
- తే॥ వారినిరువుర లక్షణవలనజూడ ।
 బాసగువారికఖండైక రసమయత్వ ।
 మొనరదజహత్తునను జహత్తుననునైన ।
 దనరు జహదజహత్తును ద్ధానివలను॥ ౩౧॥

శ్లో॥ సదేవదత్తోఽహమితీవచైకతా।

విరుద్ధధర్మాం శమహాస్యకథ్యతే।

తథాతథాత్తత్త్వ మసీతివాక్యే।

విరుద్ధధర్మాను భయత్రహితాన్॥ ౨౪౯॥

శ్లో॥ సంలక్ష్యచిన్మాత్ర తయాసదాత్మనో।

రఖండభావః పరిచీనుతేబుద్ధైః।

ఏవంమహావాక్య శతేనకథ్యతే।

బ్రహ్మశ్శనోరైక్య మఖండభావః॥ ౨౫౦

చ॥ విడిచివిరుద్ధధర్మములవిడగువాడనియొక్కమొందున।

ట్లడరెడు సద్దిసివయితి వన్నిగమోక్తి విరుద్ధధర్మము।

ల్విడిచిమహాత్ము లయ్యు భయవృత్తుల జిన్నయతన్నదాత్మతం।

దడవిశ్రుతిప్రసిద్ధమగు తత్త్వమఖండముగాంతురొందుగాక॥ ౨౫౦

శ్లో॥ అస్థూలమిత్యే తదసన్నిరస్య।

సద్ధంస్వతో వ్యోమవదప్రతరగ్భం।

అతోమృషామాత్ర మిదంప్రతీతం।

జహీహి యత్సాన్వత్తయాగ్భహీతం॥ ౨౫౧॥

శ్లో॥ బ్రహ్మహమిత్యేవవిశుద్ధబుద్ధ్యా

విద్ధిస్వమాత్మానమఖండబోధం॥ ౨౫౧౪॥

ఉ॥ స్థూలమునేనుగాదనుచు దోచు నసత్తునుద్రోచివ్యామముం।

బోలి తనంతసిద్ధమయి పొల్చు నతరగ్భయెఱింగి కల్లయా।

జాలముదీనిసేననక చక్కనిబుద్ధిన ఖండబోధమై।

క్రాలెడుబ్రహ్మమేననుచు గ్రహిం ననట్లయి యుండుమెప్పుడుక॥

శ్లో॥ మృతార్కర్యం సకలంఘటాదిసతతం మృక్షాత్రమేవాభితం।

స్తవ్యత్సజ్జనితం సదాత్మకమిదం సన్మాత్రమేవాభిలం।

యస్మాన్మాస్తి సేనతఃపరం కిమపితత్సత్యంసతత్కాన్యాయం ।

తస్మాత్తత్త్వమసిప్రశాంతమమలంబ్రహ్మాద్వయంయత్పరం॥౨౫౨॥

ఉ॥ మృత్తుననౌఘటాదికముమృత్తికయేసకలంబు నట్టు లే ।

సత్తునబుట్టుసర్వమును సన్మయమీసకలంబు కావునక ।

సత్తునకన్నలేదొకటి సత్యమదే యదేయాత్మ గాననా ।

సత్గుశుద్ధమద్వయము శాంతమబ్రహ్మము నీవెయైతిటక॥౨౫౩॥

శ్లో॥ నిద్రాకల్పితదేశకాలవిషయ జ్ఞాత్రాదిసర్వంయథా ।

మిథ్యాతద్వదిహాపిజాగ్రతి జగత్స్విజ్ఞానకార్యత్వతః ।

యస్మాదేవమిదంశరీరకరణ ప్రాణాహమాద్యప్యస ।

తస్మాత్తత్త్వమసిప్రశాంతమమలం బ్రహ్మాద్వయంయత్పరం॥౨౫౪॥

మ॥ నిదురందోచినదేశకాలముఖ రజ్జేయంబులుక జ్ఞాతయుక ।

మేదలేలేనివి యిట్లైయిమెలకువ న్బొల్పిండుబ్రహ్మాండకా ।

నదిస్వాజ్ఞానకృతంబెయాట నటులేప్రాణేంద్రియాంగాదిసం ।

పదలుంగానప్రశాంతనిర్మల పరబ్రహ్మంబవై తేక మై॥౨౫౫॥

శ్లో॥ జాతినితికుల గోత్రదూరగం నామరూపగుణ దోషవర్జితం ।

దేశకాలవిషయాతివర్తియదృక్ప్రకృతత్త్వమసిభావయాత్మని॥౨౫౬॥

తే॥ గీ॥ జాతియునునీతి కులగోత్రచణముచాసి ।

నామరూపాదికమును గుణంబగుణము ।

లేక దీకాలములు నందరాకయుండు ।

నదియెనీవైతి విదిమదిగుదురుపఱచు॥౨౫౭॥

శ్లో॥ యత్పరం సకలవాగగోచరం । గోచరం విమలబోధచక్షుషః ।

శుద్ధచిద్ధనమనాదివస్తుయదృక్ప్రకృతత్త్వమసిభావయాత్మని॥౨౫౮॥

తే॥ గీ॥ కడవి మాటలకంద దకల్తషమగు ।

జ్ఞాననేత్రమునకుగాని కానరాదు ।

స్వచ్ఛమగునాకరతెల్వి యనాదియేది।

యదియెనీవైతివిదిమది గుదురుపఱచు॥౨౫౫॥

శ్లో॥ షడ్భిరూర్తిభిరయోగియోగిహృ।

ధృవితంస కరజైర్విభావితం।

బుద్ధ్యవేద్యమన వద్యభూతియ।

చ్ఛ్రహతత్త్వమసిభావయాత్తని॥౨౫౬॥

తే॥ శ్లో॥ యుత్తిపాపాదికములాలు జొరవుదేని।

యోగిహృద్యేయ మింద్రియోద్యోగదూర।

మరయరానిదిమతికి సమగ్రవిభవ।

మదియెనీవైతివిదిమది గుదురుపఱచు॥౨౫౬॥

శ్లో॥ భ్రాంతికల్పిత జగతరలాశ్రయం।

స్వాశ్రయంచ సదసద్విలక్షణం।

నిమగ్నం నిరుపమానబుద్ధిమ।

చ్ఛ్రహతత్త్వమసిభావయాత్తని॥౨౫౭॥

తే॥ శ్లో॥ ఉన్నక్రియదోచుజగమున కునికిష్ట్యు।

తనకుదాసుండునది యసత్సద్విభిన్న।

మిట్టిదనరానితెల్వి మఱేమికాని।

దదియెనీవైతివిదిమది గుదురుపఱచు॥౨౫౮॥

శ్లో॥ జచ్చవృద్ధిపరిణత్యపక్షయ వ్యాధినాశనవిహీనమవ్యయం।

విశ్వసృష్ట్యవవిభూతకారణం బ్రహ్మతత్త్వమసిభావయాత్తని॥

తే॥ శ్లో॥ పుట్టుటయు పెరుగుట మాటిపోవుటయును।

చిగుటయురొగియగుటయు బెడుటలేక।

యభిలమును జేయబెనుపను సడపగలది।

యదియెనీవైతివిది మదిగుదురుపఱచు॥౨౫౯॥

శ్లో॥ ఆస్తభేదమనపాస్తలక్షణం నిస్తరంగజలరాశినిశ్చలం॥

నిత్యమక్తమవిభక్తమూర్తియ బ్రహ్మతత్త్వమసిభావయాత్మని॥

తే.గీ॥ భేదములులేనిదియు గుర్తు పెట్టరానిది

దలలులేనిసముద్రంబు నట్లచలము॥

కట్టుబడినిది యెపుడు భాగములుగాని॥

దదియెసీవైతివిదిమది గుమరుపఱచు॥౨౫౯॥

శ్లో॥ ఏకమేవ సదనేకకారణం కారణాంతర నిరాస్యకారణం॥

కార్యకారణ విలక్షణంస్వయం బ్రహ్మతత్త్వ మసిభావయాత్మని॥

తే.గీ॥ ఒక్కసత్తైకారణము బహుత్వమునకు॥

గారణాంతరముల నెడు గారణముల॥

కారణము కార్య కారణదూరమేది॥

యదియెసీవైతివిదిమది గుమరుపఱచు॥౨౬౦॥

శ్లో॥ నిర్వికల్పక మనల్పమక్షరం యత్త రాక్షర విలక్షణంపరం॥

నిత్యమవ్యయసుఖం నిరంజనం బ్రహ్మతత్త్వ మసిభావయాత్మని॥

తే.గీ॥ కలంగనిది ఘనమైనది కఱగిపోని॥

దక్షరక్షరములకు వేరైనదితుద॥

ధ్రువము తఱుగనిసుఖము సెందునుదగులని॥

దదియెసీవైతివిదిమది గుమరుపఱచు॥౨౬౧॥

శ్లో॥ యద్విభాతి సదనేకభాభ్రమా॥

న్నామరూపగుణ విక్రియాత్మనా॥

మేమవత్స్వయమ విక్రియంసదా॥

బ్రహ్మతత్త్వమసి భావయాత్మని॥౨౬౨॥

తే.గీ॥ ఏకమాసతైభ్రమచే ననేకములగు॥

పేర్లురూపులుగుణములు విక్రియలును॥

గలిగినట్లుండునవికారి కనకమట్టు।

లదియెనీవైతివిదిమది గుదురుపఱచు॥౨౬౨॥

శ్లో॥ యచ్చకాన్త్యసపరం పరాత్పరం।

ప్రత్యగేకరసమాత్మలక్షణం।

సత్యచిత్సుఖ మనంతమవ్యయం।

బ్రహ్మతత్త్వ మసీఘావయాత్మని॥౨౬౩॥

తే-గీ॥ అన్యమేమియులేని యవ్యయపదం బ।

నంత మఖిలాధికము సర్వ సాక్షి వేఱు।

గానిసచ్చిత్సుఖాత్మ లక్షణమునైన।

యదియెనీవైతివిదిమది గుదురుపఱచు॥౨౬౩॥

శ్లో॥ ఉక్తమర్థమిమ మాత్మనిస్వయం।

భావయేత్ప్రధిత యుక్తిభిర్ధియా।

సంశయాది రహితంకరాంబువ।

త్రైనతత్త్వనిగమో భవిష్యతి॥౨౬౪॥

తే-గీ॥ మంచియుక్తిని నీయర్థమంచితముగ।

నాత్మలో సూక్ష్మబుద్ధిచే నాకళింపు।

చేసుకొనుమిక సంశయచ్చేదమగుచు।

నాత్మతత్త్వంబుతెలియు గరాంబువట్లు॥౨౬౪॥

శ్లో॥ సంబోధమాత్రం పరిశుద్ధతత్త్వం।

విజ్ఞానుసంఘే నృపవచ్చనైస్యే।

తదాశ్రయస్సాన్విత్యని సర్వదాస్థితో।

విలాపయబ్రహ్మణీదృశ్యజాతం॥౨౬౫॥

తే-గీ॥ సేనలోరాజు నెఱిగడి చెలువున నఖి।

లాగ్ధములదెల్పిమాత్రమై యమలమైన।

తత్త్వము నెఱింగి యెడవకదానిశేరి।

దృశ్యమాబ్రహ్మమునగల్పి స్థిరుడవగుము॥ ౨౬౫॥

శ్లో॥ బుద్ధోగుహాయాం సదసద్విలక్షణం।

బ్రహ్మాస్తి సత్యం పరమద్వితీయం।

తదాత్మనాయోఽత్ర వసేద్గుహాయాం।

పునర్నతస్యాం గగుహప్రవేశః॥ ౨౬౬॥

తే గీ॥ ధ్రువము సర్వాతిగమును శెండవదిలేసి।

పదము సదసద్విభిన్నము బ్రహ్మముండు।

బుద్ధిగుహ నదియైదాని బొందువాడు।

మఱిసినదేహగుహ జొరంబడమనిజము॥ ౨౬౭॥

శ్లో॥ జ్ఞాతేవస్తుస్యపిబలవతీ వాసనానాదిరేషా।

కర్తాభోక్తాప్యహమితిదృఢా యాస్యసంసార హేతుః।

ప్రత్యక్షప్రాప్త్యాత్మనివసతా సాపనేయాప్రయత్నా।

స్మృక్తిం ప్రాహుస్తదిహమునయోవాసనాతానవంయత్॥ ౨౬౮॥

చ॥ నయముగవస్తువుండెలిసిన స్మృను గర్తయుభోక్తతానెయక।

ప్రియముబలీయమైన పలురీతులవాసనబొల్పుదిట్టమై।

భయదభవాంకురంబిదియు చాపవలెన్నకలాతివర్తితా।

నయి నిరతంబుహాసనల నంటమిము క్తియటండు సస్మృనుత్॥ ౨౬౯॥

శ్లో॥ అహంమమేతియోభావోదేహఃత్రాదావనాత్మని।

అధ్యాసోఽయంనిరస్తవ్యో విదుషాస్వాత్మనిష్ఠయా॥ ౨౭౦॥

తే-గీ॥ తెలిసి దేహేంద్రియాదిక దృశ్యభుగున।

వాత్సనదిసేను నాయదియనెడుభాగితి।

నిరతమకలంకమా స్వాత్మనిష్ఠచేత।

నడపవలయును విజ్ఞుడొనట్టివాడు॥ ౨౭౦॥

శ్లో॥ జ్ఞాత్వాత్వన్వం ప్రత్యగాత్మానం బుద్ధితద్వృత్తిసాక్షిణం।

సోఽహమిత్యేవ తద్వృత్త్యా స్వాన్యత్రాత్మ మతింజహి॥ ౨౬౯॥

తే॥ బుద్ధికినిదానివృత్తుల పోకడలకు।

సాక్షియగు ప్రత్యగాత్మ వీవంచునెరిగి।

యదియె నేనని యదియెనీవగుచున్నది।

నీవుగానిదీనీవను భావముడువు॥ ౨౬౯॥

శ్లో॥ లోకానువర్తనంత్యక్తా వృత్త్యక్తా దేహానువర్తనం।

కాస్తానువర్తనంత్యక్తా వృత్త్యాన్యథాసాపన యంకురు॥ ౨౭౦॥

తే॥ లోకమునుబాచి దానికిలోబడకయు।

తనువుగనిదానివృత్తుల దగులబోక।

కాస్త్రములగాంచియారీతి జరుపకురక।

నీవుగానిదీనీవను భావముడువు॥ ౨౭౦॥

శ్లో॥ లోకవాసనయాజంతో శ్చాస్త్రవాసనయాపిచ।

దేహవాసనయాజ్ఞానం యథావన్నేహజాయతే॥ ౨౭౧॥

తే॥ లోకమేమనునోయని వ్యాకులపడ।

కాస్త్రవిధితప్పనోయని జంకుచున్నది।

కాయమేమగునోయని కలగుచున్నది।

జ్ఞానమున్నదియున్నట్లు కల్గదెవుడు॥ ౨౭౧॥

శ్లో॥ సంసారకారా గృహమోక్షమిచ్ఛన్।

రయోమయం పాదనిబద్ధశృంఖలం।

వదంతితదజ్ఞాః పటువాసనాత్రయం।

యోఽస్మాద్విముక్తస్య తిష్ఠేతిముక్తిం॥ ౨౭౨॥

తే॥ ఇలనుసంసార మను నాకయింటి నుండి।

తలగగోరెడువాని పాదములబడేనది।

యిగుపసంకెల మూడువాసనలబంధ।

మది యెవనిబాయు ముక్తుడోనత డ్దెజము॥ ౨౭౨॥

శ్లో॥ జలాదిసంపరక వశాత్ప్రభూత।

దుర్గంధధూతా గురుదివ్యవాసనా।

సంఘర్షణేనైవ విభాతిసమ్య।

గ్విధూయమానే సతిబాహ్యగంధే॥ ౨౭౩॥

తే గీ॥ జలముమున్నగువాని సంస్కర్షణను

బుట్టుచెడుకంపుగప్పిన పొలుపుచెడెడి।

యగురుపరిమళమది సానయందుచాది।

బయటిచెడుకంపు బాపచూపట్టులెన్న॥ ౨౭౩॥

శ్లో॥ అంతస్థితానంతదురంతవాసనా।

ధూళీవిలిప్తాపరమాశ్మవాసనా।

ప్రజ్ఞాతిసంఘర్షణతోవిశుద్ధా।

ప్రతీయతేచందనగంధవత్స్ఫుటా॥ ౨౭౪॥

తే గీ॥ అటులెలోపలి పెకుటలునధికములగు।

వాసనలదుమ్ము గ్రమ్మిచూపట్టకుండు।

నట్టిపరమాత్మవాసన యతిదృఢముగ।

ప్రజ్ఞ కోధింపకోభిల్లు ప్రవిమలముగ॥ ౨౭౪॥

శ్లో॥ ఆనాత్మవాసనాజాలై స్త్రిరోధూతాత్మవాసనా।

నిత్యాత్మనివృత్తయోతేషాం నాశేభాతిస్వయంస్ఫుటా॥ ౨౭౫॥

క॥ వినుముపరమాత్మవాసన। యనాత్మవాసనలుగప్పనగపడకుండు॥

ఘనమైనయాత్మనివృత్తయో తనరిన నవియెల్లపొలిసి తానేవెలయు॥

శ్లో॥ యథాయథాప్రత్యగవస్థితంమన।

స్తథాతథామంచతిబాహ్యవాసనాం॥

నిశ్చేషమోక్షే సతిపాసనానామ్ |

మాత్మానుభూతిః ప్రతిబంధనూన్యమ్ || ౨౭౬ ||

ఆ-వె॥ మనసు మఱచినిలువ ఘటిగడుకొల్పినా |

బయటివాసనలను వధలుచుండు |

సర్వవాసనలను సమసిన నాజ్ఞాను |

భవముకొంకులేక పరగుచుండు || ౨౭౭ ||

శ్లో॥ సాత్త్వికే న్యేవ సదాస్థిత్యా మనోనశ్యతియోగినః |

వాసనానాంతయశ్చైత స్యాద్ధ్యాసాపనయంకురు || ౨౭౮ ||

ఆ-వె॥ యోగిమనము సాత్త్విక యోగంబువిడువక |

పొంద నదెనశించు పొలియుసర్వ |

వాసనలను దానివలననే కావున |

నీవుగానిదానినేననకుము || ౨౭౯ ||

శ్లో॥ త మో ద్వాభ్యాం రజస్సత్త్వ త్వత్త్వం శుద్ధేన నశ్యతి |

తస్తాత్సత్త్వమవష్టభ్య స్యాద్ధ్యాసాపనయంకురు || ౨౮౦ ||

తే-గీ॥ తమను పెఱరెంట రజసు సత్త్వంబువలన |

సత్త్వమును నిర్మలాత్త చే సమయుగాన |

సత్త్వము నెనిత్యమును నీవుకరణమొంది |

నీవుగానిది నీవను భావముడువు || ౨౮౧ ||

శ్లో॥ ప్రార్థనం ప్రవృత్తివపు రితి నిశ్చిత్య నిశ్చలః |

ధైర్యమాలంబ్య తేన స్యాద్ధ్యాసాపనయంకురు || ౨౮౨ ||

తే-గీ॥ తనువుబోధించు ప్రార్థననుచు దెలిసి |

నిశ్చయంబూని కలగక నిలిచి ధైర్య |

మాలవాలంబుగా నెట్టులయినలోన |

నీవుగానిది నీవను భావముడువు || ౨౮౩ ||

శ్లో॥ నాహంజీవంపరంబ్రహ్మే త్యేతద్వ్యావృత్తిపూర్వకం
వాసనావేగతఃప్రాప్త స్సద్విధ్యాసాపనయంకురు॥౨౮౮॥

తే-గీ॥ వాసనావేగమునబడు వాడవైవ
యపుడుజీవుడగాను బ్రహ్మంబునేః!
టంచునది గానివెల్లను నెవలద్రోచి!
నీవు గానిదీనివను భావముడువు॥౨౮౯॥

శ్లో॥ శ్రుత్యాయుక్త్యా స్యానుభూత్యా
జ్ఞాత్వాసార్వాత్మమాత్మనః
క్వచిదాభాసతఃప్రాప్త
స్సద్విధ్యాసాపనయంకురు॥౨౯౦॥

తే-గీ॥ ఎప్పుడైననుమతి భ్రమ నెససేని
నేతయునునేనెయనుచు వేదాగ్రమునను
యుక్తిచేస్వానుభవమున నొనర జెలిసి
నీవు గానిదీనివను భావముడువు॥౨౯౧॥

శ్లో॥ అనాచానన్యస్సర్వాభ్యానుషర్వాన్ప్రీక్రియామునేః
తదేకనిష్ఠయానిత్యం సద్విధ్యాసాపనయంకురు॥౨౯౨॥

తే-గీ॥ వెలివిరాసీకలోనివి వెలువరించు
మండుటకమించి మునికెలేదొందుపనియు
కింతయును గాన నెపుడు దదేకనిష్ఠ
నీవు గానిదీనివను భావముడువు॥౨౯౩॥

శ్లో॥ తత్త్వమస్యాదివాక్యోత్త బ్రహ్మత్వైకత్వబోధతః
బ్రహ్మత్వాత్తత్వదార్ధ్యాయ సద్విధ్యాసాపనయంకురు॥౨౯౪॥

తే-గీ॥ అదియెనీచైతివను మొదలైననిగమ
వాక్యములబట్టినివె యాబ్రహ్మమనుము

- నెఱిగిబ్రహ్మ మెనీవోట దృఢమగుటకు |
 నీవు గానిదీనీవనుభావముడువు || ౨౩ ||
- శ్లో || అహంభావస్యదే హేఽస్మి నిష్కేషవిలయావధి |
 సావధానేనయక్షాత్తా స్వాధ్యాసాపనయంతురు || ౨౪ ||
- తే.గీ || ఈశరీరముగని యుదియేననియెడు |
 భ్రాంతితుడముట్ట నశించుచువలకు నేక |
 చిత్తముననైక్య భావంబుచెదరకుండ |
 నీవు గానిదీనీవనుభావముడువు || ౨౫ ||
- శ్లో || ప్రతీతిర్జీవజగతో స్వప్నవద్భ్రాంతియావతా |
 తావన్నిరంతరంవిద్యతా స్వాధ్యాసాపనయంతురు || ౨౬ ||
- తే.గీ || తోడరిజీవుండుజగమును దోచుటెల్ల |
 కేవలముస్వప్నమునవలె కృత్రిమముగ |
 దోచునందాకవిడువక తొలగిపోక |
 నీవు గానిదీనీవనుభావముడువు || ౨౭ ||
- శ్లో || నిద్రాయా లోకవార్తాయా శృణ్వదే రషివిస్మయే |
 క్వచిన్నావసరందత్వా చింతయాత్మా నమాత్మేని || ౨౮ ||
- తే.గీ || నిద్రకునులోకవార్త లన్నిటికేళ్ల |
 ముఖరవిషయంబులకు మఱపునకుగూడ |
 నిండుకేనియునెడమీక యెంచుచుండు |
 మాత్మయందాత్మ నెవుడుప్రణయమునను || ౨౯ ||
- శ్లో || మాతాపిత్రోర్నల్లొద్భూతం మలమాంసమయంవపుః |
 త్యక్తా వపంజాలవద్ధూరం బ్రహ్మీధూయకృతీభవ || ౩౦ ||
- క || తలిదండ్రులమలముననీ మలమాంసశరీరమయ్యెమాలినట్లే |
 తలచియెడంబుగదీనియదలగి పరబ్రహ్మమవయిధన్యడవగునూ || ౩౧ ||

శ్లో॥ ఘటాకాశం మహాకాశ ఇహ త్కౌనంపరాత్మనః

విలాప్యాఖండభావేన తూష్ణీంభవసదామునే॥ ౨౮౮॥

తే॥ కడవలోనియాకాశంబుఘనతరమగు!

నాకసంబునగలిపునట్లాత్మబ్రహ్మ!

మండుగల్గిపి యఖండతనొందిమాన!

భావముననుండుమిక ననవరతమేపు॥ ౨౮౮॥

శ్లో॥ స్వప్రకాశమధిష్ఠానం స్వయంభూయసదాత్మనా

బ్రహ్మాండమపిపిండాండం త్యజ్యతాం మలభాండవత్॥ ౨౮౯॥

తే॥ తనకుదావెల్లు నట్టియాధారమైన!

సత్తునీవయినిల్చి యసహ్యములుగ!

నుండుబ్రహ్మాండ పిండాండతంశములగు!

విడుపుమలభాండమలమోలె తడయకిపుడ॥ ౨౮౯॥

• శ్లో॥ చిదాత్మనిసదానందే దేహాయాథామహాంధియం

నివేశ్యలింగముత్సృజ్య కేవలోభవశర్వదా॥ ౨౯౦॥

తే॥ తనువున దృఢంబుగా గీలుకొనినయిట్టి!

నేన నిడుబుద్ధి ధృఢము విజ్ఞానమయము!

నిరతిశయసౌఖ్యరూపమా కురమునందు!

నిలిపిసూక్ష్మాంగమేడలి కేవలుడవగుము॥ ౨౯౦॥

శ్లో॥ యత్రైవజగదాభాసో దర్పణాంతఃపురంయథా

తద్బ్రహ్మహమతిజ్ఞాత్వా కృతకృత్యోభవిష్యసి॥ ౨౯౧॥

తే॥ అగ్ధమునదోచుపట్టణం బిట్లుజగము!

నీడయేదానియందు గాన్పించునట్టి!

బ్రహ్మమేనని తెలిసినవాడవైన!

ధన్యుడవునీ వెయగుదువు మాన్యచరిత్య॥ ౨౯౧॥

శ్లో॥ యత్సత్యభూతం నిజరూపమాద్యం

చదద్యయానంద మరూపమక్రియం

తదేత్యవిధ్యావపురుష్పజైత

త్వైలూపవద్వేషముపాత్తమాత్మనః॥౨౯౬॥

తే॥ సత్యమైనది మొదటిది సాటిలేని

చిత్తుని మరూప మేమియు జేయనిదియు

నైననీజరూపంబు నంది వట్టి

నటునివేషమువంటి యీశుడునువిడుపు॥ ౨౯౬॥

శ్లో॥ సర్వాత్మనాదృశ్యమిదంమృతైవ

నైవాహమర్థః క్షణికత్వదర్శనాత్

చానామ్యహం సర్వమితప్రతీతిః

కుతోహమాదేః క్షణికస్యసంధ్యేత్॥౨౯౭॥

తే॥ ఎట్లుబాచిన దృశ్యమిదెల్లకల్ల

క్షణముననశించునహము నిశ్చయముగాది

దంతయును నేనెఱుంగుదుననుప్రతీతి

క్షణముననశించునహమాదికమునకగునె॥౨౯౭॥

శ్లో॥ అహంపదాగ్ధస్తవహమాదిసాక్షీ

నిత్యంసుఖప్రావపిధావదర్శనాత్

బ్రూతేవ్యాజోనిత్య ఇతిశ్రుతిస్సవ్యయం

తత్ప్రత్యగాత్మా సదసద్విలక్షణః॥ ౨౯౮॥

తే॥ నేననెడువస్తువు సతంబు నిద్రయందు

నైతముండుట నహమాది సాక్షియిదియె

శ్రుతియదియు దీని నిత్యుడజుండను నిదె

సత్తును నసత్తుగానిది సర్వసాక్షి॥ ౨౯౮॥

శ్లో॥ వికారిణాం సర్వవికారవేత్తా।

నిత్యోఽవికారో భవతుంత్యవర్జితః।

మనోరథస్వప్న సుఖప్తిషుస్ఫులిం,

పునఃపునర్నృప్తమసత్వ మేతయోః॥ ౨౯౫॥

తే॥ నెమకి సవికారముల వికారిములనెల్ల!

నెఱుగుతున్న వవికారివీచయగుదు।

వవియసత్యములగుట సర్వానుభవము।

గాదె తలపుల గలల నిద్రాదులందు॥ ౨౯౫॥

శ్లో॥ అతోభిమానం త్యజమాంసపిండే।

పిండాభిమానిన్యపి బుద్ధికల్పితే।

కాలత్రయా బాధ్యమిఖండబోధం।

జ్ఞాత్వా స్వమాత్మాన ముపైహికాంతిం॥ ౨౯౬॥

తే॥ కాన నీమాంసపిండంబునేని దీని।

నేన నెదు బుద్ధికల్పితు నేనినేను!

నేననకు మూడుకాలాల నేకమును న!

ఖండమగుతెల్వి నేనని కనుముశాంతి॥ ౨౯౬॥

శ్లో॥ త్యజాభిమానం కులగోత్ర నామః।

రూపాశ్రమేష్వర్గశవాశ్రితేషు।

లింగస్యధర్మా నపి కర్తృతాదీం।

స్త్రికా వభవాఖండ సుఖస్వరూపః॥ ౨౯౭॥

తే॥ పచ్చిపీనుగునంటి చూపట్టుకుండు!

నట్టి కుల గోత్ర నామ రూపాశ్రమముల!

నంటకయు కర్తృతాది లింగాంగ వికృతు!

లాండక యఖండసుఖరూప మొందుచున్నా॥ ౨౯౭॥

శ్లో॥ సంత్యజ్యే ప్రతిబంధాః పుంసస్సంసార హేతవోద్భవ్యాః

తేషామేవోమూలం ప్రథమవికారో భవశ్యహంకారః॥ ౨౯౮

క॥ పురుషుని సంసరణమునకు బురికొల్పగ బహువిరోధములు హేతువులౌ

ధృనిఁబున్నిటిమూలం బరణు మొదటివికృతియగునహంకారమగుక

శ్లో॥ యావత్స్వోత్సవస్యసంబంధోఽహంకారేణ దుఃఖాత్మనా

తావన్నలేశమాత్రాపి ముక్తివార్తావిలక్షణా॥ ౨౯౯॥

ఆమె దుష్టమైనయహము తోడిపాత్రాత్మకు

సంతకాలముందు సంతపజకు

తేటమైననుక్తి మాటరవంతయు

చెవినిసారదుముక్తి జెప్పనేల॥ ౩౦౦॥

శ్లో॥ అహంకారగ్రహశ్చక్త స్వరూప మేవపద్యతే

చంద్రవద్విమలః పూర్ణ స్వదానందస్వయంప్రభః॥ ౩౦౦॥

తేనీ॥ ఈయహంకారమనురాహు వెలుగుచును

నపుడు నిజరూపమొంది సుధాంశునట్లు

విమలుదును పూర్ణుడు దనంత వెలుగువాడు

నిత్యసుఖరూపుడై యాత్మ నెగడుచుండు॥ ౩౦౧॥

శ్లో॥ యోవాపురేనోఽహ మితప్రతీతో

బుధ్యాప్రక్ష్పస్తమసాతిమూఢయా

తస్మై వసిశ్చేషత యావినాశే

బ్రహ్మాత్మభావో ప్రతిబంధసూన్యః॥ ౩౦౨॥

తేనీ॥ తమముచేనేమియెటుగక స్థౌల్యమొంది

యొన్నబుద్ధిని కడుమితినించి యిందు

నేననెడు వీడె యిదియెల్ల మానెనేని

బ్రహ్మహౌ నడ్డమేమియు రాదుమేఱల॥ ౩౦౩॥

శ్లో॥ బ్రహ్మనంద నిధిర్మహాబలవతా హంకార ఘోరాహినా
సంవేష్ట్యాత్మ నిరక్ష్యతే గుణమయై శృంక్షేత్ప్రిభిన్నస్తకే ।
విజ్ఞానాఖ్య మహాసినా శ్రుతిమతా విచ్ఛిద్యోద్వ త్రయం ।
నిర్మూల్యాహిమిమంనిధిం సుఖకరం ధీరోఽనుభోక్తుంక్షమమ్ ॥

మ॥ గుణశీర్షంఘలు మూడుగల్గి బలవద్ధో రాకృతింబూని నే ।
నను పెన్నాము సుబుద్ధిగు ప్రవగు బ్రహ్మనందనిక్షేపముం ।
దెనలంబుట్టును జుట్టికాదు శ్రుతిమద్విజ్ఞానమక్షగ త్రి నా ।
ఫణిశీర్షంబులుద్రెంచిచంపుఘనుడేవాశ్రుండుతదృక్తికి ॥ ౩౦౭ ॥

శ్లో॥ యావ ద్వాఃతరంచిద్విష హోషసూర్తిరిన్తిచేద్దే హే ।
కథమారోగ్యాఃపుభ వే తద్వదహంతాపియోగినోముక్త్యై ॥ ౩౦౮ ॥

ఆ-పే॥ ఎంతకాలమైన నెంతకొంచందైన ।

విషముడేహమందు వెలసియున్న ।
సుఖముగలుగదట్లే సుంతయు నహమున్న ।
యోగివరుమముక్తి నొందలేడు ॥ ౩౦౮ ॥

శ్లో॥ అహ మ్మాఽత్యంత నివృత్త్యాకత్యతనానావికల్ప సంహృత్యా ।
ప్రత్యక్తత్వవివేకాది మహమస్మీతివిందతేతత్త్వం ॥ ౩౦౯ ॥

తే-గీ॥ అహమునిశ్చేషముగదాపి యందుబుట్టు ।

నఖిలవివిధవేకల్పంబు లణచి సర్వ ।
భిన్నుడగుసాక్షి నెఱిగిన వేగనిదియె ।
యేసని స్వరూపమును నీవే యెఱుగవచ్చు ॥ ౩౦౯ ॥

శ్లో॥ అహంకారే కర్తర్యహమితి మతింఘంచసహసా ।

వికారాశ్మన్యాత్మ ప్రతిఫల జుష్టిస్వస్థితిముషి ।
యదధ్యాసాత్ప్రాప్తాజని మృతిజరాదుఃఖబహుళా ।
ప్రతీచచ్ఛిన్నూరేస్త వసుఖశ్చనోస్సం సృతిరియం ॥ ౩౧౦ ॥

చ॥ సకలవికారరూపమును స్వప్రతిబింబము నాత్మభావమో।

చకమను గర్తయానహము చక్ష్యననేననబోకు మట్లనన్॥

సకలవిలక్షణుండవును జ్ఞానవినిర్మల మూర్తివైననీ।

కకట ఘటించెజన్మ మరణాఽక సంస్కృతి దుఃఖసంతతుల్ ॥ ౩౦౫॥

శ్లో॥ సదైకరూపస్య చిదాత్మనోవిభో।

రానందఃసూరేరనవద్యకీరేః।

వైవాన్యధాక్వాప్యవికారిణస్తే।

వినాహమధ్యా సమముష్యసంస్మృతేః॥ ౩౦౬॥

తే॥ సతతమొకతీరుగానుండు జ్ఞానమూర్తి।

పూర్ణుడా నందమయాదును పూతయగుడు।

వైన నీ వహమేననవేని నిర్వి।

కారునకునీకు సంస్కృతిగలుగజెందు॥ ౩౦౭॥

శ్లో॥ తస్మాదహంకార మిమంస్వశత్రుం।

భోక్తుర్నశేకటకవల్పశ్రీతం।

విచ్ఛిద్యవిజ్ఞాన మహాసినాస్ఫుటం।

భుక్త్వాత్మసామ్రాజ్య సుఖంయథేంద్రం॥ ౩౦౮॥

తే॥ కూడుచినువాని గొంతులోగ్రుచ్చుకొన్న।

ముల్లువలెనీకు శత్రువైపొల్చుచుండు।

నహము విజ్ఞానఖడ్గనిహతము జేసి।

వలసినట్లాత్మసుఖము సర్వముభుజించు॥ ౩౦౯॥

శ్లో॥ తతోఽహమాచే ర్వినివర్త్యవృత్తిం।

సంత్యక్త రాగః పరమాగ్ధలాభాత్।

తూష్టింసమాస్వాత్మసుఖానుభూత్యా।

పూర్ణాత్మనాబ్రహ్మణీనిర్వికల్పః॥ ౩౧౦॥

శ్లో-గీ॥ కాన శేనను మొదలైన వానిబాడను।
 నీక హెచ్చైనపదవి నీకెసగియుంటు।
 గోరికలుమాని మఖపడుచూరకుండు।
 నిండిచెదరనిబ్రహ్మమై నిల్చియెపుడు॥ ౩౦౮॥

శ్లో॥ సమూలకృత్తోఽపి వృహానహంపున।
 రువ్యలైఖతస్సృద్ధ్యచిచేతసాక్షణం।
 సంజీవ్యుక్షేప శతంకరోతి।
 నభస్వతాప్రాప్య పివారిదోయథా॥ ౩౦౯॥

శ్లో-గీ॥ అధికసారమహంకార మడుగుముట్ట।
 దీసి ఛేదించిననుబోక తిరిగిమనసు।
 చెదరగనెపుట్టి చేయుచిక్షేపశతము।
 గాలివర్ష రువునమేఘ గణముబోలె॥ ౩౧౦॥

శ్లో॥ నిగృహ్యశతోఽరహమోఽవకాశః।
 క్వచిన్నదేయో విషయానుచింతయా।
 పవనసంజీవ నహేతురస్య।
 ప్రక్షీణజంబీర తరోరివాంబు॥ ౩౧౧॥

శ్లో-గీ॥ అహమనెడు వైరిజంపిన యవల విషయ।
 చింతచేదానికెపుడు నొకింతయైన।
 నెడమువిడరా దదేప్రాణమిడ్లుదాని।
 కెందునిమ్మకు నుదకంబునిడినయేట్లు॥ ౩౧౨॥

శ్లో॥ దేహాత్మనాసంస్థితపవకామీ।
 విలక్షణంకామయితాశథంస్యాత్ ।

అతోఽర్థసంధాన పరత్వమేవ।

భేదప్రసక్త్యా భవబంధ హేతుః॥ ౩౧౧॥

తే-గీ॥ కాయమేతానయిన వాడెకాముకుండు।

కాయమంటనివాడెట్లు కామియగును।

కానవిషయంబులనుబొందు కాంత్యయదియె।

భేదకల్పనచే భవబీజ మగును॥ ౩౧౧॥

శ్లో॥ కార్యప్రవర్ధనాద్రీజ ప్రవృద్ధిః పరిదృశ్యతే।

కార్యనాశాద్రీజనాశ స్తస్మాత్కార్యనిరోధయేత్॥ ౩౧౨॥

అ-వె॥ కార్యమధికమైనఁ గారణంబధికమా।

కార్యమణగనణగుఁ గారణమును।

గానవిషయవాంఛఁబూనికనణచిన।

గారణంబహమును కఱగిపోవు॥ ౩౧౨॥

శ్లో॥ వాసనావృద్ధితః కార్యం కార్యవృద్ధ్యాచవాసనా।

వర్ధతే సర్వధాపుంస స్సంసారోననివర్తతే॥ ౩౧౩॥

తే-గీ॥ వాసనలు పెంపునొందిన ప్రబలుక్రియలు।

క్రియలు పెంపొంద వాసనల్ వృద్ధిబొందు।

నిట్టులన్యోన్యవృద్ధిచే నెన్నటికిని।

పురుషునకుమానకుండు సంసరణసరణి॥ ౩౧౩॥

శ్లో॥ సంసారబంధవిచ్ఛిత్త్యై తద్వయం ప్రపద హేద్యతిః।

వాసనావృద్ధిరేతాభ్యాం చింతయాక్రియయాబహిః॥ ౩౧౪॥

తే-గీ॥ తివిరిసంసారమనుకట్టుఁడైంపవీని।

రెంటి యతికాల్పుటాప్పు సంప్రీతివిషయ।

చింతచేలోన బయట ప్రసేద్ధములగు।

క్రియలనిరెంట వాసనల్ వృద్ధివొందు॥ ౩౧౪॥

శ్లో॥ తాభ్యాంప్రవర్ధమానాసా సూతేనంస్మతిమాత్మనః।
త్రయాశాంచక్షయోపాయ స్సర్వావస్థాసుసర్వదా॥ ౩౧౫॥

శ్లో॥ సర్వత్రసర్వతస్సర్వం బ్రహ్మమాత్రావలోకవైః।
సద్భావవాసనాదార్థ్యా తత్రయంలయవత్తుతే॥ ౩౧౬॥

ఆ-వె॥ వానిరెంటబెటుగువాసనయదియెసం।
సారీమాత్మకెపుడుజయెపునట్టి।
మూటిగొనిసమూలముగ నాశనముసేయ।
గలదుపాయమొకటి ఘనమువినుము॥ ౩౧౭॥

క॥ సర్వావస్థలవిడువక । సర్వస్థలములను మనసుచనుపలుదెసలక॥
సర్వముబ్రహ్మమెయంచున। ఖర్వతసద్వృష్టినిలుపు కలుగునుమూడుక॥

శ్లో॥ క్రియానాశేభవేభ్యంతా నాశోఽస్మాద్వాసనాక్షయః।
వాసనాప్రక్షయోమోక్షస్సాజీవన్ముక్తిరిష్యతే॥ ౩౧౮॥

తే-గీ॥ క్రియనడంచిన విషయచింతయునశించు।
నదినశించినవాసనలవినశించు।
వాసనలుమొదలంట జేడ్చుటెముక్తి।
యానియెసుమ్ము జీవన్ముక్తియనెడిపదవి॥ ౩౧౯॥

శ్లో॥ సద్వాసనాస్ఫూర్తివిజృంభణేస।
త్యసావీలీనాశ్రహమాదివాసనా।
అతిప్రకృష్టాప్యరుణప్రభాయాం।
వీలీయతేసాధుయథాతమిస్సా॥ ౩౨౦॥

తే-గీ॥ బ్రహ్మవిషయికవాసన ప్రబలినప్పుడు।
డణగునహమాదివాసన యందేలోన।
దట్టమైనను చీకటి తరణికిరణ।
కాంతిలోలెస్సయణగునుగాదెచూడు॥ ౩౨౧॥

శ్లో॥ తమ స్తవఃకార్యమనగజాలం నదృశ్యతేసత్కుదితేదానశే,

తథాద్వయానందరసానుధాతౌ నైవాస్తిబంధోనిచదుఃఖగంధః॥

తే-గీ॥ భానుడువయింప నిరులునువానికార్య,

మగుననర్థము బాపట్టదట్లైనరుడు,

సాటిలేనియానందంబు చవినిగన్న!

సమయుబంధంబు దుఃఖవాసనయునపుడే॥ ౩౧౯॥

శ్లో॥ దృశ్యంప్రతీతంశ్రవిలాపయన్ సత్॥

సన్మాత్రమానందఘనంవిభావయన్॥

సమావీతస్సృజహారంతరంవా॥

కాలంనయేథాస్సృతికర్తృబంధే॥ ౩౨౦॥

తే-గీ॥ తోచుదృశ్యంబును హరించిధృవము సుఖఘ!

నంబుతాననియెటు చలనంబులేక!

కర్మశేషంబుగలయంత కాలముండు!

లోనవెలివై నదృశ సమాధానమలర॥ ౩౨౦॥

శ్లో॥ ప్రమాదోబ్రహ్మనిష్ఠాయాం నకర్తవ్యఃకదాచన॥

ప్రమాదోమృత్యురిత్యాహ భగవాన్ బ్రహ్మణస్సుతం॥ ౩౨౧॥

క॥ గుఱిదప్పిబ్రహ్మనిష్ఠను! మఱచుటెవుడుదగదు బ్రహ్మమానససత్తుడా!

మఱపేమృత్యువునుమ్మని! గుఱిగాబోధించెమున్ను కురుకులపతికి॥

శ్లో॥ నప్రమాదాదనగ్ధోఽన్యోజ్ఞానినస్సప్సవరూపతః॥

తతోమోహస్తతోఽహంధీస్తతోబంధస్తతోవ్యధా॥ ౩౨౨॥

తే-గీ॥ గుఱి నిజస్థితినుండి యేమటుటకన్న!

జ్ఞానికికన్మాండుకేడెందు గలుగబోదు!

తనుమటువమోహము జనించు దానివలన!

నగునహము దానబంధంబు నవలవెతయు॥ ౩౨౨॥

శ్లో॥ విషయాభిముఖందృష్ట్యా విద్వాంసమపిపస్సువత్॥

విశేషయతిధోషై ర్యోషాజాంమివప్రియం॥ ౩౨౩॥

తే-గీ॥ విషయములదెస మఱలెడివిజ్ఞునైన॥

గని మఱవు బుద్ధియందు వికారములను॥

బెకులొనరించి జారుడొ ప్రియునిగాంత॥

వలెనె వలపించి తన వశేవ ర్తిజేయు॥ ౩౨౩॥

శ్లో॥ యథాప్రకృష్టంచై వాలం తుణమాత్రంసత్యతి॥

అవ్యణోతితథామాయా పాప్రజ్ఞంవాపిపరాక్యుఖం॥ ౩౨౪॥

తే-గీ॥ నీటిపైచిక్కనా పాచి నట్టివైవ॥

నొక్కతుణమైన నటునిల్చియుండనిక్రియ॥

మాయ యంతర్ముఖునైన మహితుడైన॥

జ్ఞానినైననువిడువక కప్పచుండు॥ ౩౨౪॥

శ్లో॥ లక్ష్మ్యచ్యుతంచేద్యదిచి త్రమిష॥

దృఢీర్ముఖంసన్నిపతేతతస్తతః॥

ప్రమాదతఃప్రచ్యుతకేళికందుక॥

సోపానపక్షేహపతితోయథాతథా॥ ౩౨౫॥

అ-వె॥ ఇంచుకై నజిత్తుటు నటుజులియించి॥

గుఱినివిడిచిబయటకూలెనేని॥

చేయితప్పిజాఱిచెందుసోపానప॥

జులనుబడినయట్లుదొర్లిపోవు॥ ౩౨౫॥

శ్లో॥ అతఃప్రమాదాన్నపరోఽస్తిమృత్యుః॥

ర్వివేకినోబ్రహ్మవిదస్సమాథౌ॥

సమాహతస్సిద్ధిముపైతిసమ్య॥

కస్యమాహితాత్తాభవసావధాని॥ ౩౨౬॥

అ॥వె॥ అగుట నెఱుక గలుగు నాత్మజ్ఞునిసమాధి।

యందుబాసగుమఱుకుకన్నవేఱెఱి।

మృత్యువేమిలేదు నిత్యసమాధిచే।

సిద్ధిగలుగు నెఱిగి చేయుమదియె॥ ౩౨౬॥

శ్లో॥ విషయేష్వాతిశయేత స్సంకల్పయతితత్తుదాక్ష।

సమ్యక్సంకల్పవా తామః కామాత్పంసఃప్రవర్తనం॥౩౨౭॥

అ॥వె॥ మనసువిషయములను మఱిగించొచ్చినవాటి।

గుణములెప్పుడుదలచు కొనుచునుండు।

మిగులవాటిదలప దగులునుకొరిక।

పురుషునదేప్రవృత్తి బొందజేయు॥ ౩౨౭॥

శ్లో॥ తతస్స్వరూపవిభ్రాంతో విభ్రాష్టస్తుపతత్యధః।

పతితస్యవినానాశం పునర్నారోహణశ్చ్యతే॥౩౨౮॥

తే॥గీ॥ అంత దనరూపువిడుచు చూపాంతరంబు।

నొందినపుడెయిధో గతినొందు నట్టు।

లైనవాడునశించుటే గానినుఱుల।

మైకి నెక్కుటయొందుఁజూపట్టదకట॥౩౨౮॥

శ్లో॥ సంకల్పవర్జయేత్ స్మా త్సర్వానన్తస్యకారణం।

నీవతోయస్యకైవల్యం విదేహేదస కేవలం॥౩౨౯॥

తే॥గీ॥ కానదురవస్థలకుఁబెల్ల గారణమగు।

తలపుచిడుచుగవలెదేహ తలపులేక।

దేహముండియునంటడా దేహమతడు।

యతిగొంచిత్పశ్యతోభేదంభయంబ్రూతేయజుశ్చుక్తిః॥ ౩౩౦॥

శ్లో॥ యదాక దావాసినిపశ్యదేషప్రకృష్టాన్యనంతేప్యజుమాత్రభేదం।

పశ్యత్యథామువ్యభయంతదైవ యద్వీక్షితంభిన్నత యాప్రమాదాత్ ||
తే-గీ॥ భేదముకిరంతయైనభావించువాని।

కగుభయంబనిరెండవనిగమమనియె।

భయముగలుగుటతనకంటెపరుడాకంఠం॥

కలిగినశైకాదెయెందులోకంబునందు॥ ౩౩౦॥

చ॥ ఎపుడేనేమలుపాటుచేత నిపుణుండేయైనసుజ్ఞాని॥

హృదయంబంతములేనిదాని నొకటంబ్రాపించియున్నప్పడె॥

స్వపదార్థంబణుమాత్రమైన మదిలోనంబూచెనేనిభయం॥

బపుడెపుట్టు ప్రమాదమేమరిణమా నన్వాకతప్పినాకో॥ ౩౩౧॥

శ్లో॥ శ్రుతిస్మృతిన్యాయశతైర్నిష్ఠే॥

దృశ్యేత్రయస్సాస్పృశ్యమతింకరోతి॥

ఉపైతిదుఃఖోపరీదుఃఖజాతం॥

నిషిద్ధకర్తాసమలిప్లుచాయథా॥ ౩౩౧॥

తే-గీ॥ శ్రుతులుస్మృతులును న్యాయసంతతులు వట్టి॥

దనెడియొదృశ్య మేనను నతడెపొందు॥

తుములముగవచ్చు దుఃఖజాతములనెల్ల॥

చేయవలదన్నపని చేయుస్తేనుడట్లు॥ ౩౩౨॥

శ్లో॥ సత్యాభిసంధానరతోవిముక్తో॥

మహత్త్వమాత్మీయముపైతినిత్యం॥

మిథ్యాభిసంధానరతస్తునశ్యే॥

ద్వైతంతదేతద్యదచోరచోరయోః॥ ౩౩౩॥

తే-గీ॥ సత్యమగుదాన నాసక్తిసలుపువాడు॥

మమత్తయత్సమహిమదాబొందునెపుడు॥

వట్టిదగుదాననాసక్తిబుట్టెనేని॥

- చెడు నహోరునిహోరుని చెలువమునను॥ ౩౩౩॥
- శ్లో॥ యతిరసదనుసంధింబంధ హేతుంవిహాయః।
స్వశుభయమహమస్మత్కౌత్సద్యమైవతాప్తేత్।
సుఖయతిననునిష్ఠాబ్రహ్మణిస్వానుభూత్యా।
హరతిపరమవిద్యాకార్యదుఃఖంప్రతీతం॥ ౩౩౩॥
- భ॥ యతి తేగులంబావర్చు నసదర్థములంగడద్రోచి శుద్ధమా।
మతి బరమాత్మ తాననియె మానక యెప్పుడునుండనొప్పుసం।
తతఃపరమాత్మనిష్ఠసుఖదంబగు సుమ్మునికానుభూతిచే।
ద్రుతగతి నర్తిభ్రాంతిక్వత దుఃఖమశ్శముబాపుబుత్రకా॥ ౩౩౪॥
- శ్లో॥ బాహ్యనుసంధిఃపరివర్ధయేత్ఫలం।
దుర్వాసనామేవతత స్తతోఽధికాం।
జ్ఞాత్వావివేకైఃపరిహృత్యబాహ్యం।
స్వాత్మానుసంధింవిదధీతనిత్యం॥ ౩౩౪॥
- ఆ-వె॥ వెలిపదార్థములనె తలచుచుంధిన చెడ్డ।
వాసనలఫలంబె ప్రబలుపెటిగి।
కానతెలివిగలిగ కడద్రోచివెలివాని।
స్వాత్మనిష్ఠనెపుడు నలరవలయు॥ ౩౩౫॥
- శ్లో॥ బాహ్యునిరుద్ధేమనసఃప్రసన్నతా।
మనఃప్రసాదేపరమాత్మదర్శనం।
తస్మిన్సుదృష్టేభవబంధనాశో।
బహర్నిగోధఃపదవీవిముక్తేః॥ ౩౩౫॥
- వే-గీ॥ వెలివిషయముల వాసినవెలుగుమనసు।
మనసువెలిగిన బరమాత్మగనగవచ్చు।

పరగనదిగాంచ సంసారబంధమూడు।

గాననెలివాగుటచియె మోక్షంబుపట్టు॥ ౩౩౬॥

శ్లో॥ కః పండితస్సన్దనదనద్వివేకి।

శ్రుతిప్రమాణంపరమార్థదర్శి

జానన్ హికుర్యాదనతోఽవలంబం।

స్వపాతహితోభ్యశువన్ముముక్షుః॥ ౩౩౭॥

ద॥ చదువరియై స్థిరాస్థిరవిచారమెఱింగి శ్రుతిన్నిజంబుగా।

మది నెఱనమ్మి యెక్కువగుమంచి స్థితింగనిముక్తిగోరువా।

డివిసకలంబువట్టిదని దృశ్యమెఱింగియుదీనిపట్టునం।

బాదలు నెఱాలుబోలితనుముంచెడుదానినినమ్మి యెవ్వడే॥ ౩౩౮॥

శ్లో॥ జేహాదిసంసక్తిమతోనముక్తి।

ర్ముక్తస్యజేహాద్యభిమత్యభావః।

మప్తస్యవోజాగరణంఫలాగ్రతః।

స్వప్నస్తయోర్భిన్నగుణాశ్రయత్వాత్॥ ౩౩౯॥

ద॥ తనువు మొదలనుస్తమును తాననువానికిముక్తిలేదుము।

క్తునకవి యెల్లదానవెడు దుర్భ్రమయుండదు నిద్రబోవునా।

తనికిలవేగియుండుటయు తథ్యమమేలొకనియుండునట్టియా।

తనికిలత్ పొసంగని విధంబునభిన్నగుణంబులొటదే॥ ౩౪౦॥

శ్లో॥ అంతర్బహిస్సంస్థిరజంగమేషు।

జ్ఞాత్వాత్మనాధారతయావిలోక్య।

త్యక్తాభిలోపాధిరఖండరూపః।

పూర్ణాత్మనాయస్థిరతేషముక్తేః॥ ౩౪౧॥

వే॥ తానెస్థిరచరములనుండులోను బయట।

ననియెఱిగి తానె యాధారమన్నిటకని।

. కని యుపాధులవిడిచి యఖండుడగుచు।

నిండియుండు నతంజె ముక్తుండుజగతి॥ ౩౩౯॥

శ్లో॥ సర్వాత్మనాబంధవిముక్తిహేతుః।

స్వర్వాత్మ భావాన్నవరోఽస్తికశ్చిత్।

కృత్యాగ్రహేనత్యుపపద్యతేఽసౌ।

సర్వాత్మభావోఽస్యసదాత్మ నిష్ఠయా॥ ౩౪౦॥

తేగీ॥ అంతయును దానెయ్యెయుండునంతకన్న।

నొందువెరవెద్దియును కట్టులుడుప లేదు।

సర్వమునుదానెయగుట దృశ్యంబుపేతు।

చేసితనుదానెవిడువకెంచిసలభించు॥ ౩౪౦॥

శ్లో॥ దృశ్యస్యాగ్రహణం కథన్నుఘటతేదేహాత్మనాకష్టతో।

భావశ్చిత్తాను భవప్రసక్త మనసస్తత్తత్త్రియాంకుర్వతః।

సన్న్యస్తాఖిలధర్మ కర్మవిషయైర్నిత్యాత్మనిష్ఠాపరైః।

స్తత్త్వజ్ఞైఃకరణీయ మాత్మనిసదానందేఘ్నభిర్యత్నతః॥ ౩౪౦॥

చ॥ గుణములు కర్మముల్విషయకోటులు మాని సదాత్మనిష్ఠచే।

సనిశమునిత్య సౌఖ్యరతులై పరతత్త్వమెఱుంగునట్టిసః

న్మునులకుగాక దృశ్యమునుబాందమిగల్గు నెతాను దేహమే।

యనివిషయాశీయై వెలిసినయ్యయిచెయ్యులు చేయువానికి॥ ౩౪౦

శ్లో॥ సర్వాత్మసిద్ధయేభిక్షోః కృతశ్రవణ కర్మణః।

సమాధింవిదధాత్యేషా శాంతోదాంత ఇతిశ్రుతిః॥ ౩౪౧॥

తేగీ॥ వినదగిన వెల్లుగురు ముఖముననువినిసః

యవల యోగికి నంతయు నతడెయగుట।

యనుభవముగల్గవలయుటకై సమాధి।

గనుమనియెశాంతుడుగు దాంతుడేనెడి శ్రుతియు॥ ౩౪౧॥

* శ్రు॥ శాంతోదాంతశరత స్థితిశ్చ సమాధిః తాత్పర్యేనాత్మనందపశ్యతే॥

శ్లో॥ అయాధశ కైరహమోవినాశః ।

కర్తుంనశక్యస్సహసాపిపండితైః ।

యేనిర్వికల్పఖ్య సమాధినిశ్చలా ।

స్తానంతరానంత భవాహీవాసనాః॥ ౩౪౨॥

తే-గీ॥ కలకలేనిసమాధిలో గదలకుండు ।

వారలకుదక్క నెంతవిద్వాంసులకును ।

ప్రబలమౌనహమును నణపంగరాదు ।

వాసనలునిల్పులేకచూపట్టుకతన॥ ౩౪౩॥

శ్లో॥ అహంబుద్ధ్యవమోహన్యాయోజయిత్వావృతేన్ద్రలాత్ ।

విక్షేపశక్తిఃపురుషం విక్షేపయతితద్గుణైః॥ ౩౪౪॥

తే-గీ॥ మోహమొదవించుచునేనను బుద్ధితోడ ।

నావరణశక్తిబలమున నంటగట్టి ।

పురుషునాబుద్ధిగుణములసరణి నెగర ।

జిమ్ముచుండునునుమ్ము విక్షేపశక్తి॥ ౩౪౫॥

శ్లో॥ విక్షేపశక్తివిజయోవిషమోవిధాతుం ।

నిశ్శేషమావరణశక్తినివృత్త్యభావే ।

దృగ్భ్రష్టయోస్సుఖపథోజలవద్విభాగే ।

నశ్యేత్తదావరణమాత్మనిచ స్వభావాత్॥ ౩౪౬॥

తే-గీ॥ ఆవరణశక్తి మొదలంట నణచువఱకు ।

నెచ్చువిక్షేపశక్తిజయింపనరిది ।

యావృతినశించుపాలునీరట్లుచూపు ।

రూపునేర్పడియాత్మస్వరూపమొంద॥ ౩౪౭॥

శ్లో॥ నిస్సంశయేనభవతిప్రతిబంధశూన్యో ।

విక్షేపణంనహితదాఢ్యదిశేన్మహార్థమార్థే ।

సమ్యక్ష్వేకస్ఫుటబోధజన్యో

విభజ్యద్వైత్య పదార్థతత్త్వం

శ్లో॥ భిన్నత్తిమాయా కృతమోహబంధం

యస్మాద్విముక్తస్య పునర్నసంస్మృతిః॥ ౩౪౫॥

ఉ॥ సందియముల్పొలిప సనిశంబునునడ్డములేక యాత్మవే

ల్లాండు మృషార్థసంగతిని లోలతబోధాక వేళబోవ జ్ఞ

ప్రిందగజూపురూపువెన వేటొనరించి నిజస్వరూపముం

బొందినమాయకట్లుదుగు ముక్తుడగుకొబడడింక సంస్మృతిక॥ ౩౪౬॥

శ్లో॥ పరావరైకత్వ వివేకవహ్ని ర్దహత్యవిద్యా గహనంహ్యశేషం

కింస్యాత్పునస్సంసరణస్యబీజమదైవతభావంసముపేయుషోఽస్య॥

తేగీ॥ ఆత్మపరమాత్మయును నొకండనడతెలివి

కాటుచిచ్చిదిస్వాక్షాన కాననంబు

సర్వమునుగాల్చునింక సంసారబీజ

మెద్దిదనకేకమనుభావమెనసెనే॥ ౩౪౭॥

శ్లో॥ అవరణస్యనివృత్తి ర్భవతిచసమ్యక్పదార్థ సందర్శనతః

మిథ్యాజ్ఞానవినాశ స్తద్విక్షేప జనితదుఃఖనివృత్తిః॥ ౩౪౮॥

క॥ పరతత్త్వములేస్సగదా సరసికనిననావరణముహతమైపోవుక

దిరముగలేనిదిదోచుట విరమించినమానుసకల విక్షేపార్తుల్॥ ౩౪౯॥

శ్లో॥ ఏతత్త్రితయందృష్టం సమ్యక్గజ్ఞాన్వరూపవిజ్ఞానాత్

తస్మాద్వస్తుసతత్త్వం జ్ఞాతవ్యంబంధముక్తయే విదుషా॥ ౩౫౦॥

తేగీ॥ భ్రాంతికాధారమైన యాత్రాటినిజము

దెలియ సడసద్వివేకములైలియుమూడు

కట్టువిడుపింజుకొనగోరు ఘనుల్కుటహృ

వస్తువునలక్షణము గనవలయు నరసి॥ ౩౫౧॥

శ్లో॥ అయోఽగ్నియోగాదివ సత్సమన్వయాః।

న్మాతాఽపూతేణ విజృంభతేభీః।

తతాఽర్యమేతత్క్రితయన్యతోమృషాః।

దృష్టంభమిస్వప్నమనోరథేషు॥ ౩౮౯॥

తే॥గీ॥ వహ్నిగూడినయినముత్తేవడినిసత్తు।

గలిసే మతి యింద్రియాద్యాకృతులనుజూందుః।

చానిపనియెయినామూడును గాననిదియు।

భ్రమను గల తలపున దోచుపగిది కల్లు॥ ౩౯౦॥

శ్లో॥ తతోవికారాః ప్రకృతేరహంముఖాః।

దేహవసానావిషయాశ్చసర్వే।

క్షణేఽన్యథాభావతేజఃప్రకాశమహః।

మనస్తత్త్వమాత్మాతుక దాపినాన్యథా॥ ౩౯౧॥

• క॥ వినుమేనను నదిమొదలుగ।

తనువువలకువిషయగణ యుతంబుగబ్రకృతిం।

దనరు వికారంబుల ను।

క్షణముంజెడు మిథ్య లాత్మగనచేమాఱు॥ ౩౯౨॥

శ్లో॥ నిత్యాద్యయా ఖండచిదేకరూపః।

బుద్ధ్యాదిసాక్షి సదసద్విలక్షణః॥

అహంపదప్రత్యయ లక్షితార్థః।

ప్రత్యక్షదానంద శునఃపరాత్మా॥ ౩౯౩॥

శ్లో॥ ఇథంవిపశ్చిత్సదసద్విభజ్య।

నిశ్చిత్తతత్త్వంనిజబోధదృష్ట్యా।

జ్ఞాత్వాస్వమాత్మాన మఖండబోధం।

తేభ్యోవిముక్తస్త్వయ మేవకామ్యతి॥ ౩౯౪॥

సీ॥ సుస్థిరంబైనదిజోడులేనిదివేలు - వేలుగానిదియొక్క విధమైనది
బోధరూపైనదిబుద్ధ్యాదులకుసాక్షి - సదసత్తులకువిలక్షణముపరము
నేననుగుఱుతుచేఁగానంగబడునది - తనకుదానైదేనిదగులనియది
యన్నియునేకమైయెన్నడుమాటని - యానందముల సారమదియెబ్రహ్మ
తే॥ మనుచువిజ్ఞుండునిజముకల్గివిమర్శ
జేసిస్థిరుడయి తనప్రజ్ఞచేత తనునె
ఖండమగుతెల్విగా గనియుండెనేని

సకలవికృతులుచికిచిప్రశాంతుడగును॥౩౫౨॥

శ్లో॥ అజ్ఞానహృదయగ్రంధేర్నిశ్శేవవిలయస్తదా॥

సమాధిచాపికల్పేనయదాద్యైతాత్మదర్శనం॥౩౫౩॥

క॥ రెండవది లేకనీవా

గోండవఖండముగనిర్వికల్పసమాధి

న్నిండినపుడెయెఱుగమియను

మొండిమడియుమదిని మొదలుముట్టగవిడుచు॥ ౩౫౩॥

శ్లో॥ త్వమహమిదమితీయం కల్పనాబుద్ధిదోషా

స్పృహవతిపరమాత్మవ్యవేనిర్విశేషే

ప్రవిలసతిసమాధావస్య సర్వోచికల్పా

విలయనముపగచ్ఛేద్యస్తు తత్త్వావధృత్యా॥ ౩౫౪॥

జ॥ ఎన్నడుదన్నుమించినది యేనియురెండవదేనిలేనిదై

యున్నపరాత్మనందు మతిశుండువికారము బట్టియున్నయి

ట్లున్నవి నేను నీ విదియు శుండుటకల్ల సమాధినిల్చి

పున్నచిమాడు లేకమతినూరకతోమనవెల్ల మానెడు॥ ౩౫౪॥

శ్లో॥ శాంతోదాంతః పరముపరతః శ్రాంతియుక్తస్సమాధిః

కుర్వన్నిత్యంకలయతియతి స్వస్యస్వసర్వాత్మభావం

తేనావిద్యాతిమిరజనితాః సాధుదగ్ధావికల్పాః ।

బ్రహ్మకృత్యానివసతిసుఖం నిష్ఠిర్యోనిర్వికల్పః॥ ౩౫౫॥

తే.గీ॥ శమముదమము పరతితిత్తులునుగలిగి

నిత్యము సమాధిచానెయన్నియును పరగు

వాడవిద్యావికారముల్కూడగాల్పి

కలకక్రియలేక బ్రహ్మమైకాంచుసుఖము॥ ౩౫౫॥

శ్లో॥ సమాహితాయే ప్రవిలాప్యబాహ్యం

శ్రోత్రాదిచేతస్త్వవహంచితాత్మని

తపవముక్తాభవపాశబంధై

ర్నాన్యేతుపారోత్యక్తభాభిధాయనః॥ ౩౫౬॥

తే.గీ॥ వెలుపలనుదోచునిందియి ఏవయములను

జేత్రమునహమ్మునుసమాధి జిత్స్వరూప

మునగలుపువారె భవపాశముక్తులనగ

ననుభవములేని కథకుల్లిట్లుగుదురయ్య॥ ౩౫౬॥

శ్లో॥ ఉపాధిభేదాత్స్వయమేవభిద్యతే

చోపాధ్యపోహోస్వయమేవ కేవలః

తస్మాదుపాధేర్విలయాయోవిద్వా

న్వసేత్సదాకల్పసమాధినిష్ఠయా॥ ౩౫౭॥

తే.గీ॥ పెకులగునుపాధిని దాను పెకులగును

తలగిననుపాధి తానుమాత్రంబునిలుచు

గాననెప్పుడు విజ్ఞాండుకలకలేని

యంచితసమాధి నుపాధినణవలయు॥ ౩౫౭॥

శ్లో॥ సతినక్తోనరోయాత సద్భావంహ్యైకనిష్ఠయా

ఓటకోభ్రమరంధ్రాయస్త్రిమరత్వాణ్యకల్పతే॥ ౩౫౮॥

తే.గీ॥ చెదరకనరుండు సద్వస్తుచింతసేయి

తానుసద్వస్తువై నిర్విధన్యడగును

పుణ్యగుతు మృతదనమదిగుడిదలంచి

తానుతుమ్మెదయుగుగాచె ధరణియందు॥ ౩౫౮॥

శ్లో॥ క్రియాంతరా సక్తిమపాస్యకీటకో

ధ్యాయన్నరిత్వం హ్యభిభావమృచ్ఛతి

తద్దైవయోగీ పరమాత్మతత్త్వం

ధ్యాత్వాసమాయాతతదేకనిష్ఠయా॥ ౩౫౯॥

తే.గీ॥ వేటుపనిసేయనా సక్తివిడిచిపులుగు

తుమ్మెదనుమదిధ్యానించి తుమ్మెదయుగు

యోగియుమనల్లె యేకాగ్రమొందునిష్ఠ

బ్రహ్మతత్త్వముధ్యానించిబ్రహ్మమగును॥ ౩౬౦॥

శ్లో॥ అనీవసూత్తుం పరమాత్మతత్త్వం

నస్థాలదృష్ట్యాప్రతిపత్తు మన్వతి

సమాధి నాత్యంత సుసూక్ష్మవృత్త్యా

జ్ఞాతవ్యమారై ర్గిరితిశుద్ధ బుద్ధిభిః॥ ౩౬౦॥

క॥ పరతత్త్వంజితిసూత్తుం బరయబడదు స్థూలదృష్టి నార్యులచేను

స్థిరశుద్ధబుద్ధిసెలుగం దరమగునతిసూత్తువృత్తిదగినసమాధి॥ ౩౬౧

శ్లో॥ యథాసువర్ణం పుటపాకశోధితం

తృక్త్వామలం స్వాత్మగుణం సమృచ్ఛతి

తథామనస్సత్వరజస్త మోమలం

ధ్యాసేనసంతృప్త్యభవేతి తత్త్వం॥ ౩౬౧॥

తే-గీ॥ మంచిపుటమునబం గారు మైలనిడిచి।
 తనదురూపగు మేల్మియైతెనరునట్లే।
 మానసముమూడుగుణముల మైలనిడిచి।
 ధ్యానమునశుద్ధతత్త్వమై తనరుచూపె॥ ౩౬౧॥

శ్లో॥ నిర్గుతరాభ్యాస వశాత్తదిత్థం
 పక్షింశనోబ్రహ్మణి బియ్యతేయదా।
 తదాసమాధి స్సవికల్పవర్జిత।
 స్వతోఽద్యయానందర సానుభావకః॥ ౩౬౨॥

తే-గీ॥ నిత్యమీరితినభ్యాస నియతిజరుప।
 పక్షమైమానసమడంగు బ్రహ్మమందు।
 నైపుదునిరతిశయానంద మారగింప।
 నిచ్చునవికల్పక సమాధి వచ్చుదానె॥ ౩౬౩॥

శ్లో॥ సమాధివాసేన సమస్తజాననా।
 గ్రంథేర్వివాశోఽఖిలకర్మనాశః।
 అంతర్బహిస్సర్వ తపవసర్వదా।
 స్వరూపవిస్మృతి రయత్తతస్స్యత్॥ ౩౬౪॥

తే-గీ॥ ఈసమాధినిచెడునెల్ల వాసనలును।
 కర్మములుమాయుమేలొగన్న గలయపోలే।
 నెల్లపుదులొనుబయటను నెల్లదెసల।
 దానెఘోయుంటయూరక కానవచ్చు॥ ౩౬౫॥

శ్లో॥ శ్రుతేశ్చతగుణంవిద్యా న్మననంఘనవాదపి।
 నిధిధ్యాసంలక్షగుణ మనంతరివికల్పకం॥ ౩౬౬॥

తే-గీ॥ వినుటకంటెనుండితలు ఘనముమనన।
 మంతకంటెనులక్షగుణాధికంబు। . .

ధ్యానమీకనంతకంఠైననంతగుణము।

లధికమవికల్పకసమాధియైఘచరిత॥౩౬౪॥

శ్లో॥ నిర్వికల్పకసమాధినాస్ఫుటం బ్రహ్మతత్త్వమవగమ్యతేఽధ్రువం।

నాన్యథాచలతయామనోఽతేః ప్రత్యయాంతరవిమిశ్రితంభవేత్॥

త-గీ॥ నిర్వికల్పసమాధిచే నికుటవముగ।

బ్రహ్మతత్త్వంబెఱుంగనొప్పవ్వుముగను।

వేఱువిధమునగాదది వివిధవిషయ।

మర్చితమగుమానసంబు చంచలముగాన॥౩౬౫॥

శ్లో॥ అతస్సమాధత్స్వయితేంద్రియస్సనిర్మంతరంశాంతమనాఃప్రతీచి

విధ్వంసయథ్వాంతమనాద్యవిద్యయా కృతంసదేకత్వవిలోకనేన॥

తే-గీ॥ కాననింద్రియములనరికట్టి మనసు।

చలనమునుమాన్పిబ్రహ్మంబు గలిపి యట్లై।

నిలువుమెడపకసన్నాత్ర నిష్టచేన।

నాదియగుమాయచీకటి నఖిలమణచు॥౩౬౬॥

శ్లో॥ యోగస్యప్రథమంద్వారంవాఙ్మిరోధోఽపరిగ్రహః।

నిరాశాచనిరీహాచనిత్యమేకాంతశీలతా॥౩౬౭॥

క॥ పలుకమి యేవిషయములో॥పలికిగోనమి యాసలేమి వలవమి యెంటి

న్నిలుచుటనునివియెయోగ।స్థలముమొదలివాకిలియిదిదాటుమువేగ॥

శ్లో॥ ఏకాంతస్థితిరింద్రియోపరమణోహేతుర్దమశ్చేతన।

స్వంరోధేకరణంశమేనవిలయంయాయాదహంవాసనా।

తేనానందరసానుభూతిరచటా బ్రాహ్మీసదాయోగిన।

స్తస్మాచ్చిత్తనిరోధఏవసతతంకార్యః ప్రయత్నాస్మనే॥౩౬౮॥

ఉ॥ ఊరకయుండునింద్రియములాంటిగనున్న దమంబుచేసిన॥

వారితమానుచితగతి సాశమునొందు శమంబుజేనహం।

కారపువాసనల్పిదపగల్లు దిరంబగుబ్రహ్మసౌఖ్యమున్ |

వారకచిత్తమెప్పుడును వారణసేయగనొప్పుమానికిన్ || ౩౬౮ ||

శ్లో || వాచనియచ్చాత్మనితనియచ్చ బుద్ధాధియంచ్చబుద్ధిసాక్షిణి |

తంచాపిపూర్ణాత్మనిర్వికల్పే విలాప్యశాంతింపరమాంభజస్వ ||

తే-గీ || మాటవణచుము మనసులో మనసునురచు |

బుద్ధిబుద్ధినిజేర్చుము బుద్ధిసాక్షి

బుద్ధిసాక్షినిగొని పరిపూర్ణమైన |

నిర్వికల్పాత్మగలిపి శాంతినివహించు || ౩౬౯ ||

శ్లో || దేవాపరాణేంద్రియమనో బుద్ధ్యాదిభిరుపాధిభిః |

యైరైశ్చరవ్యతేస్సమాయోగస్తత్తద్భావోఽస్యయోగినిః || ౩౭౦ ||

తే-గీ || తనువుపరాణేంద్రియములును మనసుబుద్ధి |

మొదలగును పాధులనువృత్తి పొదలుచుండి |

దేనిదేనిదాగూడు దానిదాని |

యట్లైతానగుచుండు నిట్లైచయోగి || ౩౭౦ ||

శ్లో || తస్మిన్వృత్త్యామునేస్సమ్యక్సర్వోపరమణంసుఖం |

సందృశ్యతేసదానంద రసానుభవవిప్లవః || ౩౭౧ ||

తే-గీ || అట్టివృత్తియే లేకుండునట్టిమునికి |

నంతయునుమాను సుఖమగు నపుడుగాదె |

విడువకానందరసవృష్టి వెల్లివిరియ |

గని తనివీటి దానిద్రాగంగగల్గి || ౩౭౧ ||

శ్లో || అంతస్త్వాగో బహిష్త్వాగో విర్లక్తస్యైవయ్యజ్యతే |

త్యజత్యంతర్బహిస్సంగం విరక్తస్తుముముక్షయా || ౩౭౨ ||

తే-గీ || వెలివిమానగమణియు లోపలివిమాన |

వశమునువిరక్తునికెగాని పరునకొనె |

వీతద్వారమజస్రము క్రియవతే ర్యస్మాత్త్వమస్మాత్పరం ।
సర్వత్రాస్పృహయాసదాత్మని సదాప్రజ్ఞాంకరుశ్చేయసే ॥

చ॥ మనసునునిల్పుపుణ్యనకు మంచిసుఖంబాసగన్విరక్తిగా ।
కొనరవికేవి యావిరతియు నిమలంబగు తెల్విగూడినక ।
ఘనమగుబ్రహ్మరాజ్య పదగౌరవవిచ్ఛిన్నము క్రికామినిం ।
గనుతేరుపిద్ది గాన పరుగల్పుమతిక భ్రమమాని మేలగక ॥ ౩౭౬
శ్లో॥ అశాంభిందివిషోపమేష విషయేషేషమైవమృత్యోక్యతి ।

స్యక్వాజాతికులాశ్రమేష్వభి మతింముంచాతిదూరాతిగ్రయాః ।
దేహదావసతిశ్యజాత్మధిషణాం ప్రజ్ఞాంకురుష్యాత్మని ।
శ్వంద్రష్టాస్యమలోఽనినిర్దవ్యయ పరబ్రహ్మసిద్ధిద్వస్తుతః ॥ ౩౭౭

చ॥ విడువిషమట్లుమృత్యుపదవి ప్రదమావిషయాశకొంచెముం ।
దడవకుజాతిసీతికులధర్మములం గ్రియలుంచుదవ్వులక ।
జడముల దేహముఖ్యముల సల్పక నేననుబుద్ధిబ్రహ్మమం ।
దడవుముసాక్షివద్వయ శివాకృతిబ్రహ్మమవై తికావునక ॥ ౩౭౮

శ్లో॥ లక్ష్మేబ్రహ్మణిమానసం ద్విధతరంసంస్థాప్యబాహ్యేంద్రియం ।
స్వస్థానేవినివేశ్యవిశ్చలతను శ్చోపేత్యదేహస్థితిం ।
బ్రహ్మైక్యముపేత్యతన్మ యతయాచాఖండవృత్త్యానిశం ।
బ్రహ్మనందరసంపిబాత్మ నిముదాశూనైక్యమిమైర్విభృశం ॥ ౩౭౯

చ॥ మనమునుబ్రహ్మమస్తుతీనమర్పుము గట్టిగ నింద్రియంబులం ।
బొనరుచువానిచోట్ల దనువుంగదిలింపకుదానిదోలిని ।
వసుకొనకీవెబ్రహ్మమని యట్లయి వేల్పుడకప్పుడుస్తుడం ।
బునగొనుబ్రహ్మసౌఖ్యరసము స్వృధలన్యములెల్లనేటికిక ॥ ౩౮౦

శ్లో॥ అనాత్మచింతనంత్యక్వా కశ్చలందుఃఖకారణం ।
చింతయాత్మానమానండా రూపంయస్తుక్తికారణం ॥ ౩౮౧

తే-గీ॥ ముఱికిద్దియుదుఁఖములకెల్ల మూలమైన!

యీయచాత్మనుదలపకు మెన్నటికిని!

మొనసియానందరూపంబు ముక్తిహేతు!

వైనపరమాత్మదలమనీకగుచిముక్తి॥ ౩౭౯॥

శ్లో॥ ఏకస్వయం జ్యోతిరశేషసాక్షి!

విజ్ఞానకోశేవిలసత్యజగ్రం!

లక్ష్మ్యంవిధాయైన మేసద్విలక్షణ!

మఖండవృత్తాత్మతయానుభావయ॥ ౩౮౦॥

తే-గీ॥ తానెవెలుగొందు సకలంబుతానెదాచు!

నితదువిజ్ఞానకోశ మందెపుడునుండి!

యిట్టిసకలంబుకానిదే యేననిగుఱి!

పెట్టి వేట్టడకుండెడి వృత్తినొందు॥ ౩౮౧॥

శ్లో॥ ఏతమచ్చిన్నయావృత్త్యా ప్రశ్నయాంతరసూన్యయా!

ఉల్లేఖయన్విజానీయా త్వస్వస్వరూపతయాస్ఫుటం॥ ౩౮౨॥

క॥ చెదరక మఱియొండేదియు! నొదవక స్థిరమైనవృత్తి నొకగుఱుతుననె!

హృదిగుదిరిచియదెతానని! సదమలగతినుండనొప్పే స్పష్టముగాగె॥

శ్లో॥ అత్రాత్మత్వందృఢీకర్ష న్నహమాదిషసంత్యజ॥

ఉదాసీనతయాతేషు తిష్ఠేద్ధటపటాదివత్॥ ౩౮౩॥

తే-గీ॥ అదియెతాననిస్థిరముగా నండగొనుచు!

సహముమొదలగు నవ్వికాననివదలుచు!

ఘటపటాదులవలె వానిగాంచునపుడు!

నిస్సంహుండయుయండ నొనిజమెఱింగి॥ ౩౮౪॥

శ్లో॥ విశుద్ధమంతఃకరణంస్వరూపే నివేశ్యసాక్షిణ్యవబోధమాత్రే!

శనైశ్చనైర్నిశ్చలతాముపానయన్ముగ్ధ త్వమేవానుచిలోకయే త్తతః॥

తే.గీ॥ విమలమైనయంతః కరణమునుబట్టి

సాక్షియగు తెల్విమాత్రవకా నాత్మశేర్పి

యల్లనల్లన కదలమనంది పిదప

నిండియుండుటనే చూచుచుండవలయు॥ ౩౮౩॥

శ్లో॥ దేహేంద్రియ ప్రాణమనోఽహమాదిభిః

స్సాన్నిజ్ఞానక్ష్మైరభి తైరుపాధిభిః

విముక్తమాత్మాన మఖండరూపం

పూర్ణంమహాకాశమి వావలోకయేత్॥ ౩౮౪॥

శా॥ తానేతన్నైఱుగంగలేమి మితినిందందోచదేహేంద్రియః

ప్రాణాహంకృతిమానసాది సకలోపాధుత్వసన్విడగా

నానాత్వవినుమంతలేక వెలి లోనం దా మహాకాశమి

త్లేనత్యంబునునిండియుండుట సుబుద్ధి చూచుచుండదగు॥ ౩౮౪॥

శ్లో॥ ఘటకలశకుసూలసూచిముఖైః

గగనముపాధిశ తైర్విముక్తమేకం

భవతినవివిధంతథైవశుద్ధం

పరమహమాదివిముక్తమేకమేవ॥ ౩౮౫॥

ఆ.వె॥ సూదిముంతకడవగ్గాదె మున్నగునుపా

ధులనువిడిచి యొకటెనిలుచుగగన

మట్లైవివిధములగు నహమాదులనుబాసి

విమలమగుపరంబు వెలయునొకటె॥ ౩౮౫॥

శ్లో॥ బ్రహ్మాదిస్రంభపర్యంతా హృషామాతాశ్చిపాధయః

తతఃపూర్ణంస్వమాత్మానం పశ్యేదేకాత్మనాస్థితం॥ ౩౮౬॥

ఆ.వె॥ బ్రహ్మమొదలుగడ్డిపఱకదాకనుమిడు

లెల్ల వట్టికల్ల లింతె కాన

నాకర-డగుచునిండియుండుబ్రహ్మంబుగా।

తన్నై కాంచుటాప్పు ధన్యతమును॥ ౩౮౬॥

శ్లో॥ యత్రభ్రాంత్యాకల్పితంతద్వివేకే।

తత్త్వాత్రంనైవతస్మాద్విభిన్నం।

భ్రాంతేర్నాశేభాతిదృష్టాహితత్త్వం।

రజ్జుస్తద్వద్విశ్వమాత్మస్వరూపం॥౩౮౭॥

చ॥ భ్రమపడిచూచువేళ నితరంబుగ నెఱ్ఱుడితోచు నద్దయే।

భ్రమచననిల్చు భ్రాంతిసనపామునిజంబగు పగ్గమైనయా

క్రమమున బ్రహ్మమందు భ్రమగల్పితమైనప్రపంచమెల్లనా।

భ్రమజనబ్రహ్మమేయితరవస్తువుకాదు నిజంబెఱుంగుమా॥౩౮౮॥

శ్లో॥ స్వయంబ్రహ్మస్వయంవిష్ణు స్వయమింద్రస్వయంశివః।

స్వయంవిశ్వమిదంసర్వం స్వస్మాదన్యన్నకించన॥౩౮౯॥

తే-గీ॥ తానెబ్రహ్మయువిష్ణువు తానెశివుడు।

తానెయింద్రుండువిశ్వమంతయునుచానె।

తానుగానిదియిసుమంతయైనలేను।

కానసర్వంబుతానుగా గాంచవలయు॥౩౯౦॥

శ్లో॥ అంతస్స్వయంచాపి బహిస్స్వయంచ।

స్వయంపురస్తాత్స్వయమేవపశ్యత్।

స్వయంహ్యవాచ్యాంస్వయమప్యుచీచ్ఛాం।

తథోపరిష్టాత్స్వయమప్యథస్తాత్॥౩౯౧॥

క॥ లోపలవెలుపలముందరదాపలవలపలను వెనుకతానెయభిలది।

గ్యాపియయిక్రిందుమీదనునేపట్టునబూడచానెయేషారజమి॥

శ్లో॥ తరంగఘన భ్రమబుద్ధుచాది।

సర్వం స్వరూపేణ జలంయథాతథా।

చిదేవదేహః ద్యూహమంతమేతః।

తస్యర్వంచిదేవై కరసంవిశుద్ధం॥ ౩౯౦॥

తే-గీ॥ అలలునురుగులునుల్లు బుగ్గులు మొదలగు।

నన్నిరూపుల జలమెయున్నట్లు తెలియ।

తనువుమొదలుగ నహముదాకను సకలము।

విమల మొకతీరునగు తెలివేకదయ్య॥ ౩౯౦॥

శ్లో॥ సచేవేదంసర్వం జగదవగతం వాఙ్మనసయో।

స్సతోఽన్యన్నాస్తేవ ప్రకృతి పరసేషిష్ఠితవతః।

పృథక్కిం మృతస్త్వియాః కలశఘటకుంభాద్యవగతం।

వదత్యేవభ్రాంత స్త్వమహమితి మాయామదిరయా॥ ౩౯౧॥

చ॥ మనసునుమాటలందెడి సమస్తజగంబును సతై సత్తుక।

న్ననుమటియొందులే దరసినం బ్రకృతిం గడతేరియొందునా।

మునికి ఘటాదులేవయిన. బొల్బునెమ్మత్తిక గాకజేటుగా।

నను జడుడేను నీవనుచు నా భ్రమయ న్లలుదావిమత్తుడై॥ ౩౯౧॥

శ్లో॥ క్రియాసమభిహారేణ యత్రనాన్యదితిశ్రుతిః॥

బ్రవీతిదైవతేరాహిత్యం మిథ్యాధ్యాసనివృత్తయే॥ ౩౯౨॥

క॥ లేనిదియున్నట్లుండుట మాన్యుప రెండవనిలేమిమఱిమఱి వేదం।

బూనిపలుకు నట నన్యము గానవిస నెఱుంగలేదు ఘనమదియనుచు॥

శ్లో॥ ఆకాశవన్నిర్మల నిర్వికల్ప।

నిస్సీమనిష్పందన నిర్వికారం।

అంతర్బహుశూన్యమనంత మధ్యయం।

స్వయంపరంబ్రహ్మకేమ స్తిబాధ్యం॥ ౩౯౩॥

* శ్రు॥ యత్రనాన్యత్పశ్యతినాన్యచ్ఛ్రీణోతి నాన్యవిజానాతిసభూమా॥

మ త్తకోకిల॥ ఒకసంబునుబోలి నిర్మలమైవికల్పములేనిదై॥

యేకమైమితిలేనిదైస్థిర మేవికారములేనిదై॥

జోక లో వెలి లేనదై తుద జోడు వేటునులేనిదై॥

ప్రాకటంబగు బ్రహ్మమీతడె పలికె-యేమిక డెల్పుడు॥

శ్లో॥ వక్తవ్యంకిమువిద్యతే॥త్ర బహుధాబ్రహ్మైవజీవస్సవ్యయం॥

బ్రహ్మైతజ్జగదాతతంస్తు సకలంబ్రహ్మ ద్విత్వీయంశ్రుతిః॥

బ్రహ్మైవాహమితి ప్రబుద్ధమతయస్సంత్యక్తబాహ్యస్సుఖం॥

బ్రహ్మేహూయవసంతి సంతతచిదానందాత్మనైతద్ధృవం॥ ౩౯౪॥

ఉ॥ ఏమికవేయుజెప్పవలె నిట్టిపరాత్ముడె జీవుడావరం॥

ధాముడెయీజగంబు సతతంబును నిండి వెలుంగు వెదమా॥

స్వామినె జోడులేనిదను ప్రాజ్ఞులు వెల్పలివానిమానితా॥

మా మహిమంచు నికర-మటులై తెలివిన్ముఖియింతు రెప్పుడు॥ ౩౯౫॥

శ్లో॥ జహీమలమయకోశేహంధియోత్థాపితాశాం॥

ప్రసభమనిలకల్పేలింగదేహేఽపిపశ్యత్॥

నిగమగదితకీర్తినిత్యమానంద మూర్తిం॥

స్వయమితిపరిచీయ బ్రహ్మరూపేణతత్త్వం॥ ౩౯౬॥

మ॥ వీడుమీమాంసమలంపు తిత్తిగని యీశిండంబునేనకరతి॥

విడువెన్నెంటునె గాలిబోలిచలమై వేదోచులింగాంగమం॥

దెడమికుండెడునాశ సంత నిగమంబేదేవు గీర్తించునె॥

ప్పుడునానందమయుండెవండతడె నేముమ్మాటికంచుండుమా॥ ౩౯౭॥

శ్లో॥ శవాకారం యావద్భజతిమనుజ స్తావదశుచిః॥

పరేభ్యస్సాన్యజ్ఞే శోజననమరణ వ్యాధినిలయః॥

యదాత్మనంచుద్ధం కలయతి శివాకారమచలం॥

తదాతేభ్యోముక్తోభవతి హితదాహాగ్రుతిరపి॥ ౩౯౮॥

మ॥ శవరూపంబు నరుండు మానువఱకున్ శౌచంబులేదార్థియు!

దృవమానస్యులచేత జన్మ మృతి చాధల్వ్యధులుంబోవుతా!

శివరూపంబమలంబెతానని మదింజేంతించి నిశ్చేష్టుడై!

ననిముక్తుండగువాడు వానివలనన్ ప్రాబలురైట్లాడెడిన్॥ ౩౯౬॥

శ్లో॥ స్వాత్మవ్యారోపితాః సా భాసవస్తునిరాసతః!

స్వయమేవపరంబ్రహ్మ పూర్ణమద్యయ మక్రియం॥ ౩౯౭॥

క॥ తనమతినిలేనివున్న ట్లనవరతము తోచుచుండుటంత యాపదా!

దనగున్నిండిన కడపటి! యనన్య మక్రియము నైన యాబ్రహ్మంబై!

శ్లో॥ సమాహితాయాంసతి చిత్తవృత్తా!

పరాత్మని బ్రహ్మణి నిర్వికల్పే!

నదృశ్యతే కశ్చిదయం వికల్పః!

ప్రజబ్ధమాత్రం పరిశిష్యతేతతః॥ ౩౯౮॥

తే-గీ॥ చిత్తవృత్తిసమాధిలో జిక్కిరియి!

కల్పమైన బ్రహ్మంబున గలిసిపోవ!

నీవికల్పంబులొకటియు నెఱుకపడవు!

వదరుటొక్క పెమిగులు నాస్పదములేక॥ ౩౯౯॥

శ్లో॥ అసతకల్పా వికల్పాయం విశ్వమత్యేకవస్తుని!

నిర్వికారేనిరాకారే నిర్విశేషే భిదాకుతః॥ ౪౦౦॥

తే-గీ॥ ఒక్కడైయుండు బ్రహ్మమందక్కటాప్ర!

పంచమనెడి వికల్పంబువట్టిదయ్యె!

నేవికారంబు రూపును హెచ్చులేని!

బ్రహ్మమునభేదమెందుండివచ్చుజూడు॥ ౪౦౧॥

శ్లో॥ ద్రష్టృదర్శన దృశ్యాది భావనావైకవస్తుని!

నిర్వికారేనిరాకారే నిర్విశేషే భిదాకుతః॥ ౪౦౨॥

తే-గీ॥ చూచువాడును చూపును చూడనైనఁ

విట్టివేమియు లేనిది యేకవస్తు॥

వేవికారంబు రూపును హెచ్చులేని॥

బ్రహ్మమున భేదమెందుండివచ్చు బాడు॥ ౪౦౦॥

శ్లో॥ కల్పార్థవ ఇవాత్యంత పరిపూర్ణైకవస్తుని॥

నిర్వికారేనిరాకారే నిర్విశేషే భిదాకుతః॥ ౪౦౧॥

తే-గీ॥ ప్రళయకాల సముద్రంబు పగిలివిశ్వ॥

మంతటనునిండియుండు నేకాత్మకుడును॥

నేవికారంబు రూపును హెచ్చులేని॥

బ్రహ్మమున భేదమెందుండివచ్చు బాడు॥ ౪౦౧॥

శ్లో॥ తేజసీవత మాయత్ర ప్రవీనంభ్రాంతి కారణం॥

అద్వితీయేపరేతత్త్వే నిర్విశేషే భిదాకుతః॥ ౪౦౨॥

తే-గీ॥ ఒకటి మఱియొకటిగదోచుటకనిమిత్త॥

మైనచీకటివలె తమస్సణగు వెలుగు॥

బోలునేతనయందు నాపురుడు హెచ్చు॥

లేని సరతత్త్వమును భేదమానఁజెట్లు॥ ౪౦౨॥

శ్లో॥ ఏకాత్మకేపరేతత్త్వే భేదవార్తా కథంవసేత్॥

సుఖప్రాసుఖమాత్రాయాం భేదః కేనావలోకితః॥ ౪౦౩॥

క॥ పెక్కుకాలనుమాటయైనను నొకకండగు బ్రహ్మమందు సుండంగలదే॥

చాకరపునుఖమగునిద్దుర॥ బెక్కులెవండైన బూచిపేరొకనియున్నే॥

శ్లో॥ సహ్యాస్తి విశ్వం పరతత్త్వబోధా॥

త్సదాత్మని బ్రహ్మణి నిర్వికత్వే॥

కాలత్రయేనా పృహీరీత్యులేగుణే॥

సహ్యంబు బిందుర్బుగత్పస్తి కాయా॥ ౪౦౪॥

తే-గీ॥ స్థిరమునై కలగలొందక సిద్ధమైన|

బ్రహ్మమెరిగిన లేదు విశ్వంబుచూడ|

కలదెసర్పంబు త్రాటకు జలములెండ|

మావులను దికాలంబుల మలసీచూడ॥ ౪౦౪॥

శ్లో॥ మాయామోత్ర మిదంద్వైత మదైవ్యతం పరమార్థతః|

ఇతి బ్రూతేశుతిస్సాక్షాత్సుషుప్తావను భూయతే॥ ౪౦౫॥

క॥ ఈరెండుగ గనుపించుట|

యారయగామాయ మాత్రమగు నొక్కటెని|

ధారణజేసిన నను శ్రుతి|

వారకనిద్దురను ననుభవించెకాడే॥ ౪౦౬॥

శ్లో॥ అనన్యత్వపథిషానా దారోప్యన్యఃరీక్షితం|

పండితైరజ్ఞసర్పాదౌ వికల్పభ్రాంతిజీవనః॥ ౪౦౭॥

తే-గీ॥ నిజముగానుండునదియు భ్రాంతినటదోచు|

నన్యమును రెండునొక్కటేయంచుపెద్ద|

లరసియెఱిగిరి రజ్జుసర్పాదులందు|

నగుగలకయుండు భ్రాంతియున్నంతవఱకే॥ ౪౦౮॥

శ్లో॥ చిత్తమూలోవికల్పాయంచిత్రాభావేనకశ్చన|

ఆతశ్చిత్తంసమాధేపా ప్రత్యగ్రూపేపరాత్మని॥ ౪౦౯॥

తే-గీ॥ ఈవికల్పమునకు బుట్టి నిల్లుచిత్త|

మిదిశించిన లేకుండునేవికల్ప|

మట్లగుట సాక్షియగు పరమాత్మయందు|

చిత్తమడచి సమాధిసుస్థితుడవగుము॥ ౪౧౦॥

శ్లో॥ కేమపి సతతబోధం కేవలానందరూపం|

నిరుషమమతవేలం నిత్యమక్షం సరీహం॥

నిరకధిగగనాధం నిఘటలం నిర్వికల్పం।

హృదికలయతి విద్వాక్ బ్రహ్మపూర్ణం సమాధౌ॥ ౪౦౮॥

చ॥ సతే మేడలేని తెల్వి పరసౌఖ్యపు రూపము సాటిలేనదై।

మృతిగన కాకసంబువలె మేరలుమీటి మఱేమిగాక యే।

గతితగులంబాకప్పుడును గాంచక కోరక కలకలేకనై।

మృతినెఱిసిండుబ్రహ్మను సమాధినివిజ్ఞుడెదంగనుంగొనున్॥ ౪౦౮॥

శ్లో॥ నిగమవచన సిద్ధం నిత్యమస్మత్ప్రసిద్ధం।

ప్రకృతి వికృతిసూన్యం భావనాతీతభావం।

సమరసమసమానం మానసబంధదూరం।

హృదికలయతి విద్వాక్ బ్రహ్మపూర్ణం సమాధౌ॥ ౪౦౯॥

చ॥ నుతిదలపోయరానిది సమానములేనిది హేచ్చుతగ్గులే।

కతిసమభావమైనది ప్రయాస బ్రమాణము లందరానిదై।

శ్రుతిదెలియంగనైనది యశుద్ధవికారములేక నిత్యమా।

తతమును నేననంబరగు దాని బుధుడు సమాధిగన్గొనున్॥ ౪౦౯॥

శ్లో॥ అజరమమరమస్తా భావవస్తుస్వరూపం।

స్తిమితనలిలరాశిప్రఖ్య మాఖ్యావిహీనం।

శమిణగుణవికారం శాశ్వతంశాంతమేకం।

హృదికలయతి విద్వాక్ బ్రహ్మపూర్ణం సమాధౌ॥ ౪౧౦॥

చ॥ ముదిమియుచావురాశమును బొందనివస్తువు నిత్య మేకమున్॥

గదలనిసంద్రమట్టిని గుణమ్ములబుట్టువికార సంతతు।

బ్లిదిమిని డెట్టిపేరునను జెప్పగరానిదియైన బ్రహ్మమున్॥

మదిదలపోయవిజ్ఞుడు సమాధిని నిండివెలుంగ నెప్పుడున్॥ ౪౧౦॥

శ్లో॥ సమాహితాంతః కరణస్త్వరూపే।

విలోకయాత్మాన మఖండవైభవం।

విచ్చింది బంధం భవగంధ గంధితం
యత్నేనపుంస్తవం సఫలీకురుష్వ|| ౪౧౧||

తే.గీ॥ నిలిపియంతః కరణమును నీదురూపు,
నందునేకాకృతి వెలుంగునాత్మగాంచి,
సంసర్జనవాసనలఁజెనసాగుబంధ,
మడచి కనుమయ్య మగవాడవైన ఫలము|| ౪౧౧||

శ్లో॥ సర్వోపాధి వినిర్ముక్తం సచ్చిదానంద మద్వయం|
భావయాత్తాన మాత్మస్థం నభూయః కల్పసేఽధ్వనే|| ౪౧౨||

తే.గీ॥ మితినిగల్పించు నన్నింటి మీతినదియు|
సునికేతెలివియు సుఖమునానొప్పచుండు|
రెండవదిలేని బ్రహ్మంచు నిందుమతిని|
నుండ గను మింక నీ త్రోవగుండరావు|| ౪౧౩||

శ్లో॥ ఛాయేవ పుంసఃపరి దృశ్యమాన|
మాభాసరూపేణ ఫలను భూత్యా|
శరీరమారాచ్ఛవ వన్నిరస్తం|
పునర్నసంధత్త ఇదలిమహాత్మా|| ౪౧౪||

తే.గీ॥ నరునిమైనడవలె నిజంబరయ లేక|
చెయుపులఫలంబు గొడుచుచు శేష్టలాంది|
తోచునీమేని నీనుంగుద్రోచినట్లు|
ద్రోచి మఱిదానిముట్టడు దొడ్డవాడు|| ౪౧౫||

శ్లో॥ సతతవిమల బోధానందరూపం సమేత్య|
త్యజజడమల రూపోపాధిమేతంసుదూరే|
అథపునరపి వైషస్సర్వతాంవాంతనస్తు
స్మరణవిషయభూతం కల్పతే కుత్సనాన్య|| ౪౧౬||

తే॥ ఎఱుగనిర్మలచిత్తుఖా కృతినబొంది

జడముమలరూపమగు మేనివిడువు దవుల

నంతమఱిదీనిదలపకు వాంతమైన

వస్తువుదలంప గడునేవ వచ్చుగాడె॥ ౪౧౮॥

శ్లో॥ సమూలమేతత్పరిదహ్యవహ్నా సర్వాతస్మిన్ బహ్లాణినిర్వికల్పే

తతస్త్వయంనిత్యనిశుద్ధసోధా సందాత్మవాత్సత్వతవిద్వరితః॥ ౪౧౯॥

తే॥ అచలమై కలరాలేని ప రాత్మయనెడు

నగ్గినీమేనిమొదలంట సమరమాడ్చి

వీడకెప్పుడు తేటతెల్వయ్యసుఖంబు

తానెయ్యెనిల్చు బ్రహ్మవిద్యుడు ఘనుడు॥ ౪౨౦॥

శ్లో॥ ప్రారబ్ధసూత్రగ్రధితంశరీరం ప్రయోతువాత్సత్వగుోరివస్రక్

నతత్పునఃపశ్యతితత్త్వవేత్తా సందాత్మనిబ్రహ్మాణినివృత్తిః॥ ౪౨౧॥

తే॥ అవుమెడనుండు పూదండయట్లులనకు

తొంటికర్తంబనెడు త్రాటగంటువడిన

మేనుపోయిన నున్న విజ్ఞాని గనడు

వృత్తియానందమగుబ్రహ్మమెనసియుంట॥ ౪౨౨॥

శ్లో॥ అఖండానందమాత్మానం విజ్ఞాయస్వస్వరూపతః

కిమచ్చనాస్యవాహితోద్దేహంపుణ్ణోతతత్త్వవిత్॥ ౪౨౩॥

క॥ తననిజరూపము వేత్తా పెనయనిసౌఖ్యమగుబ్రహ్మమేయని మదిలో

గనినంత నేమికావలెననియెవ్వనికొఱకువిజ్ఞాడంగముబెంచు॥ ౪౨౪॥

శ్లో॥ సంసిద్ధస్యఫలంత్వేత జ్ఞేవన్ముక్తస్యయోగినః

బహిరంతస్సదానంద రసాస్వాదనమాత్మని॥ ౪౨౫॥

క॥ యోగికిజీవన్ముక్తియె బాగుగగుమరలకుఫలముబయటలోన

సాగినుఖరసమునెపుడు॥ తాగుచుమతిజోకియుం బెతభ్యమునుమ్మి॥

శ్లో॥ వైరాగ్యస్య ఫలం బోధో బోధస్యోపరతిః ఫలం ।

స్వానందానుభవాచ్చాంతి రేషైవోపరతే ఫలం ॥౪౧౮॥

క॥ తెలివియొఫలమగువరతికి నల తెలివికిఫలము పరతియందులఫలమై

వెలయుట బ్రహ్మనందము । చెలువనుభవ మొందిశాంతి జెందుటెచూవే ॥

శ్లో॥ యద్యత్తరోత్తరాభావే పూర్వపూర్వంతునిష్ఫలం ॥౪౧౯॥

క॥ వినుమీవైరాగ్యంబును ననుపమబోధోపరతులు ననుమూడింట

నైనను పెనుకటివిజనింపమి । మునుమనుపటివెల్లవర్ధములు దలపోయె ॥

శ్లో॥ నివృత్తిః పరమాత్మప్తిరానందోనుపమస్వత్తిః ।

దృష్టదుఃఖేష్వనుజ్ఞేగోవిద్యాయాః ప్రస్తుతః ఫలం ॥౪౨౦॥

తే-గీ॥ తగులమెడలుటయును లేస్సతనివిగనుట ।

సాటిలేనియానందంబుచవిగొనుటయు ।

తోచుదుఃఖంబులను వెతదొరగుటయును ।

విద్యవలనిఫలంబిది విశ్రుతంబు ॥౪౨౧॥

శ్లో॥ యత్యతంత్రాంతివేశాయాం నానాకర్మజుగప్సితం ।

పశ్యాన్నరోవివేకేన తతః కర్తవ్యమర్హతి ॥౪౨౨॥

క॥ భ్రమపడియుండినతటిహే । యములగునేపనులు మంచివనిచేసెనవే ।

విమలజ్ఞానముగల్గిన సమయంబున నరుడు సేయజనునేచెప్తమా ॥౪౨౩॥

శ్లో॥ విద్యాఫలంస్యాదనతోనివృత్తిః ।

ప్రవృత్తిగజ్ఞానఫలంతదీక్షితం ।

తజ్ఞానయోగ్యస్య గతృష్టికాదా ।

నోచేద్విదాం దృష్ట ఫలంకిమస్మాత్ ॥౪౨౪॥

ఉ॥ జ్ఞానముగల్గినన్నిజముగా నెదిలే దదితోపకుండు నా ।

జ్ఞానములేమి నట్టిదెనిజంబుగదోచు మరీచికాదుతా ।

వానినిజంబెఱుంగుటను వానినెఱుంగఁడు నెట్టులట్టులే ।

- కానియెడం బరాత్మునెటుగఁ ఫలమేమిక విజ్ఞకోటఁగఁ॥౪౨౩॥
- శ్లో॥ అజ్ఞానహృదయగ్రంథే ర్వి నాశోయద్యశేషతః।
అనిచోర్విషయఃకిన్ను ।నవృత్తేకారణంస్వతః॥౪౨౩॥
- క॥ ఎటుగమియను నెదలోముడ్చికఱకునమొదలంట దెగినఘనునకుఁగోరుకొల్॥
- నెలయమి నెందులకైద।బృహగనిజమంచునతదుపరువిద్యుదానఁ॥
- శ్లో॥ వాసనానుదయోభోగ్య వైరాగ్యస్యతదావధిః।
అహంభావోదయాభావో బోధస్యపరమావధిః।
లీనవృత్తేరనుత్పత్తి ర్మర్యాదోపరతేస్తుసా॥౪౨౪॥
- తేగీ॥ అనుభవించంగ దగువాని ననుకొనమియె।
యగువిరక్తితుద మదినహముపుట్ట।
కుండుటే తెల్పిచివరలేకుండువృత్తి।
మొలకయెత్త మియుపరతి తలపొలంబు॥౪౨౫॥
- శ్లో॥ బ్రహ్మకారతయాసదాస్థితయానిర్ముక్త బాహ్యార్థధీ
రన్యవేదితభోగ్యభోగకలనోసిద్రాఘవద్బాలవత్।
స్వప్నాలోకితలోకవజ్జగదిదంపశ్యకృచ్చిల్లబధీ।
రాస్తేకశ్చిదనంతపుణ్యఫలభుగ్ధవ్యస్థమాన్యోభవి॥౪౨౬॥
- మ॥ నిరతంబుంబరమాత్మరూపమున దా నిల్వ న్నెలిందోచున।
రవ్వరతుల్బుద్ధినివీడ నిద్రితుని తేవన్బాలునట్లన్నిటిం।
బరులర్పించిన రీతినొందుచెపుడైనఁ బుద్ధి స్వప్నాకృతిఁ।
ధరణీలోకముబాచుపుణ్యడేవడో ధన్యుండుపూజ్యుండెలఁ॥ ౪౨౬॥
- శ్లో॥ స్థితప్రజ్ఞోయతిరయం యస్సదానందమశ్నుతే।
బ్రహ్మజ్యేషవిలీనాత్మా నిర్వికారో వినిష్కరియః॥ ౪౨౭॥
- తేగీ॥ ఎపుడునానందమును బొందునీయతీంద్రు।
డేస్థితప్రజ్ఞుడనబడు నితడుబుద్ధి।

నెప్పుడును బ్రహ్మమున గల్పియేవికార।

మేసనియులేక వెలుగొందు నెఱుగుమయ్య॥ ౪౨౭॥

శ్లో॥ బ్రహ్మత్వనో శ్శోధితయో రేకభావా వగాహీనీ।

నిర్వికల్పవచిన్మాత్రా వృత్తిః ప్రజ్ఞేతి కథ్యతే॥ ౪౨౭॥

క॥ ఏవృత్తిపరబ్రహ్మము! జీవునిశోధించియొకటే సిద్ధంబునుచు।

న్మావించునట్టిచెదరని! పావనచిన్మాత్ర వృత్తిప్రజ్ఞయనబడు॥

శ్లో॥ సుస్థితాసా భవేద్యస్య స్థితప్రజ్ఞస్స ఉచ్యతే।

యస్యస్థితా భవేత్ప్రజ్ఞ తస్మానందోనిరంతరః॥ ౪౨౮॥

ప్రపంచో విస్మృతప్రపాయ స్సజీవన్ముక్త ఇష్యతే॥ ౪౨౮॥

తే-గీ॥ ఎవనికీవృత్తి సుస్థిరంబవునతండె।

యగుస్థితప్రజ్ఞ డతడె నిరంతరముగ।

బొందువానంద మీలోకమునుమఱచిన!

యట్టులుండు జీవన్ముక్తుడతడెనుమ్మ॥ ౪౨౯॥

శ్లో॥ లీనధీరపిజాగర్తి యోజాగ్రధర్మర్వర్జితః।

బోధోనిర్వాసనోయస్య సజీవన్ముక్త ఇష్యతే॥ ౪౨౯॥

తే-గీ॥ బుద్ధియణగియు మేలొంచిసొదలుచుండు।

మెలకువను జేయుషనులు చా సలుపకుండ।

తెలివి వాసనలొందజే ధీమహీతున।

కట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౦॥

శ్లో॥ శాంతసంసారకలనః కలావానపి నిష్కలః।

యస్యచిత్తం వినిశ్చిత్తం సజీవన్ముక్త ఇష్యతే॥ ౪౩౦॥

తే-గీ॥ ఎంచి సంసృతిమెలగ జాలించునెవడు।

గుణములుండియు వానిజేకొనడెవండు।

చిత్తమెవనిది యే చింతజేయుకుండు।

నట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౧॥

- శ్లో॥ వర్తమానేఽపిదేహేఽస్మి ఛాయావదను వర్తిని।
అహంతా మమతాభావో జీవన్ముక్తస్యలక్షణం॥ ౪౩౧॥
- తే॥ తనసు మైనీడవలెనె యీ తనువు పెంట।
దగ్గలియున్నను నదితాను తనదియది యు।
టంచు నెన్నడు దలపడేయమలమూర్తి।
యట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౨॥
- శ్లో॥ అతీతాననుసంధానం భవిష్యద విచారణం।
బౌద్ధాసీన్యమపి ప్రాప్తం జీవన్ముక్తస్య లక్షణం॥ ౪౩౩॥
- తే॥ గడిచిపోయినవానిని గడన గొనక।
రాగలుగువాని దలపక ప్రాప్తములగు।
వానివలవక యుండు నేమాననీయు।
డట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౪॥
- శ్లో॥ గుణదోష విశిష్టేఽస్మి స్వభావేన విలక్షణే।
సర్వత్ర సమదర్శిత్యం జీవన్ముక్తస్య లక్షణం॥ ౪౩౫॥
- తే॥ బాగునోగునుగలిసి స్వభావమునని।
తనకువేరుగు నీ పదార్థంబు లందు।
నంతటను నొక్కరూపుగా నలరుచుండు।
నట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౬॥
- శ్లో॥ ఇష్టానిష్టార్థ సంప్రాప్తౌ సమదర్శితయాత్మని।
ఉభయత్రావికారిత్వం జీవన్ముక్తస్య లక్షణం॥ ౪౩౭॥
- తే॥ ప్రయములైనవియేని నప్రియములేని।
కార్యములుగూడినప్పుడు కలక లేక।
రెండిటిని నొక్కటిగజూచుచుండు నెవ్వ।
డట్టివాడె జీవన్ముక్తు డనగ బరగు॥ ౪౩౮॥

శ్లో॥ బ్రహ్మనంద రసాస్వాదా సక్తచిత్తతయాయతేః ।

అంతర్బహి రవిజ్ఞానం జీవన్ముక్తస్యలక్షణం॥ ౪౩౫॥

తే-గీ॥ అసమమైన బ్రహ్మనంద రసముచవిసి,

మఱిగియుటజొకిం చిత్తంబు మఱలకునికి

లోన వైబుపల నేదియుగ్గానడెవ్వ

డట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౬॥

శ్లో॥ దేహేంద్రియాదౌ కర్తవ్యే మమాహంభావ వర్జితః ।

బౌదాసీన్యేన యస్తిష్ఠే త్సజీవ స్సుక్తలక్షణః॥ ౪౩౭॥

తే-గీ॥ అంగమున నింద్రియాదుల నంటదగిన,

నేను నాయది యనుటను మానివాని

తలపుసేయక చెదరక నిలుచు నెవ్వ

డట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౩౮॥

శ్లో॥ విజ్ఞాత ఆత్మనోయస్య బ్రహ్మభావ శ్శుతేర్బలాత్ ।

భవబంధ విగర్భ క్త స్సజీవ స్సుక్తలక్షణః॥ ౪౩౯॥

తే-గీ॥ గురుముఖంబున విన్నట్టిగుఱులు పటిమ

సకలసంసార బంధముల్గురగ విడిచి

తానెబ్రహ్మబని యెఱుంగు భన్యుడెవ్వ

డట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగబరగు॥ ౪౪౦॥

శ్లో॥ దేహేంద్రియేష్యహంభావ ఇదంభావ స్తదన్యకే ।

యస్యనోభవతఃక్వాపి సజీవ స్సుక్త ఇవ్యతే॥ ౪౪౧॥

తే-గీ॥ తనువునను నింద్రియముల నేననెడుమతియు

నితరముల నినియను బుద్ధి యెవుడు నెందు

బాడను నెహిత్రమైన నేవుణ్యమతికి

డట్టివాడె జీవన్ముక్తుడనగ బరగు॥ ౪౪౨॥

శ్లో॥ నప్రత్య గృహ్లాణో ధేదం కదాపి బ్రహ్మసర్గయోః |
ప్రజ్ఞాయాయోవిజానాతి సజీవన్తు క్త లక్షణః॥ ౪౩౯॥

తే-గీ॥ ఆరయబ్రహ్మంబునకు బ్రత్యగాన్తునకును |

సృష్టికిని బ్రహ్మమునకును నించుకైన |

భేదమేలేమి ప్రజ్ఞగాన్పించునెవని |

కట్టివాడె జీవన్తుక్తుడనగ బరగు॥ ౪౪౦॥

శ్లో॥ సాధుభిః పూజ్యమానేఽస్మి నీద్యమానేఽపిదుర్జనైః |

సమభావో భవేద్యస్య సజీవన్తు క్త లక్షణః॥ ౪౪౧॥

తే-గీ॥ మంచివారలు తన్ను బూచించుచున్న |

చెడ్డవారలు కడునొప్పి సేయుచున్న |

రెంటి సమముగనే చూచు దంటయెవ్వ |

డట్టివాడెజీవన్తుక్తుడనగ బరగు॥ ౪౪౨॥

శ్లో॥ యత్రప్రవిష్టావిషయాః పరేరితా |

నదీత్రవాహాభవవారిరాశా |

లీయంతిసన్మాత్రతయానవిక్రియా |

ముత్పాదయంత్యేవయతిర్విముక్తః॥ ౪౪౩॥

తే-గీ॥ కడలిలో నేలులట్టు లే ఘననియందు |

నారుతానంగడువిషయలబులోలిజొచ్చి |

మాయుసన్మాత్రమై మాఱు సేయకుండ |

నట్టియతియెవిముక్తజా యనయెమాని॥ ౪౪౪॥

శ్లో॥ విజ్ఞాతబ్రహ్మ తత్తత్తస్య యథాపూర్వం నసంస్పృతిః |

అస్తిచేన్నసవిజ్ఞాత బ్రహ్మభావో బహిర్ముఖః॥ ౪౪౫॥

తే-గీ॥ బ్రహ్మతత్త్వంబెఱింగిన భవ్యమతిః |

మఱి సంస్పృతి మునుపటిమోటిదోష |

దట్టుతోచిన సతకు బ్రహ్మంబెఱుంగఁ

దనియు బయటనె యుండువాడనియునెఱుగు॥౪౪౩॥

శ్లో॥ ప్రాచీనవాసనావేగా దసాసంసరతీతిచేత్ |

న సదేకత్వవిజ్ఞానా న్మృదీభవతివాసనా॥౪౪౩॥

తే-గీ॥ వాడు మునుపటి వాసనవలన నట్లు |

సంస్మృతిజరించునంటివా జరుగదట్లు |

వెలయునత్తోకటేయని తెలిసినపుడు |

వాసనలబలమణగుటవాస్తవంబు॥౪౪౪॥

శ్లో॥ అత్యంతకాముకస్యాపి వృత్తిఃకుంతతిమాతరి |

తద్వైవబ్రహ్మణిజ్ఞాతే పూర్ణానందేమనీషిణి॥౪౪౪॥

తే-గీ॥ మికుటంటంబుగ కామంబుమీఱువాని |

కైన దల్లినిగన వృత్తి యణగుగాదె |

యట్లే నిండుసుఖంబైన యాపరాత్ము |

గన్న పెద్దలకును వృత్తి సున్నయగును॥౪౪౫॥

శ్లో॥ నిదిధ్యాసనశీలస్య బాహ్యప్రత్యయతత్వతే |

బ్రవీతిశ్రుతిరేతస్య ప్రారబ్ధంఫలదర్శనాత్॥౪౪౫॥

తే-గీ॥ నిరతమును బరిమాత్మధ్యానించుచుండు |

వానికిని వెలివిషయముల్గానుపించు |

నిది ఫలంబొట దీనికి హేతువరసి |

యతనిప్రారబ్ధమిదియని శ్రుతివచించు॥౪౪౬॥

శ్లో॥ సుఖాద్యసుఖవోయావ త్తావత్ప్రారబ్ధమిష్యతే |

ఫలోదయఃక్రియాపూర్వో నిష్క్రియోనహికుత్రచిత్॥౪౪౬॥

తే-గీ॥ సుఖముమున్నగునవిపొడచూపునంత |

వఱకు ప్రారబ్ధముండును ఫలముగల్గును |

హేతువగుక్రియగల్గుచో నెందునైనను

గలుగునేక్రియలేనిదే ఫలముభవిని॥౪౪౭॥

శ్లో॥ అహంబ్రహ్మేతివిజ్ఞానా తగల్గుకోటిశతార్జితం

సంచితంవిలయంయూతి ప్రబోధాత్స్వప్నకర్మవత్॥౪౪౮॥

తే-గీ॥ నేనెబ్రహ్మంబనడి తెల్పినగడనేని

సమయు శతకోటిబ్రహ్మకల్పములగలిగి

యున్నసంచితమెల్ల మేలొకన్ననరుడు

కలనుజేసినపనియట్లు తుణములోన॥౪౪౯॥

శ్లో॥ యతకృతంస్వప్న వేశాయాం పుణ్యంవాపాపముల్బలం

సుప్తాస్థితస్యకింతతస్య తస్మిన్గాయ నరకాయవా॥౪౫౦॥

తే-గీ॥ నరుడుకలగనువేశ నొనర్చుపనులు

పుణ్యములుగాని కడుపాపములవి గాని

నిమరలేచిన వానికి నికురవముగ

స్వర్గమేనరకమునే నొసంగగలవె॥౪౫౧॥

శ్లో॥ స్వమసంగముదాసీనం పరిజ్ఞాయనభోయధా

నశ్లిప్యతిచయతిగ్రంచి తగదాచిచ్ఛావికర్మభి॥౪౫౨॥

తే-గీ॥ అకసముబొలిచేనిని నంటకయును

కోరకయునుండునట్లు త స్తటి నెఱిగిన

రానయునకర్మముల నెద్ది యేనినెవ్రుడు

నెంతమాత్రంబు దనునంట వింతనిజము॥ ౪౫౩॥

శ్లో॥ననభోఘటయోగేన సురాగంధేన విప్యతే

తథాత్మోపాధియోగేన తద్ధర్మైరైవవిప్యతే॥ ౪౫౪॥

తే-గీ॥ కుండనంటుటవలన నాకుండలోని

కల్లుకంపును బొండడాకాశమట్లు

పాధిశేరుటవలన నాబ్రహ్మయ సకు।

పాధిధర్మంబులేవియు బట్టుపడవు॥ ౪౫౧॥

శ్లో॥ జ్ఞానోదయాత్పురారబ్ధం కర్మజ్ఞానాన్ననశ్యతి।

అదత్వాస్వఫలంలక్ష్మ్య ముద్దిశ్యోతస్సౌప్తదాణవత్॥ ౪౫౧॥

తే-గీ॥ ఆత్మశైలుగక మున్ను చేయంగబడినే।

కర్మమా తెల్పిచేతనే కఱిగిపోదు।

వడిగుఱినిగూర్చి విడువంగబడినతూపు।

దానిఫలమీకనమమ నెట్లైనపోనె॥ ౪౫౨॥

శ్లో॥ వ్యాసుబుద్ధ్యా వినిర్ముక్తో బాణఃపశ్చాత్తు గోమతే।

నతిష్ఠతిభిన్నత్రైవిధ ఖత్వం చేగేననిర్భరం॥ ౪౫౨॥

తే-గీ॥ పెద్దపులి యనుకొని యెక్కు పెట్టివిడువ।

బడినదాణంబుపిమ్మట. పాడిమొదవ।

టంచుదానినెఱింగిన నాగిపోనె।

తెంపుమెయిబోయి గుఱినిభేదించుగాక॥ ౪౫౩॥

శ్లో॥ ప్రారబ్ధంబలవత్తరం ఖలువిదాం భోగేనతస్యక్షయః।

సమ్యక్జ్ఞానహుతాశనేనవీలయః ప్రాకస్సంచితాగామినాం।

బ్రహ్మత్రైక్యమవేక్ష్యత స్సమతయా యేసర్వదాసంస్థితా।

స్తేషాంతత్త్రితయం నహీక్వవిదపి బ్రహ్మైవాతేనిర్గుణం॥ ౪౫౩॥

శా॥ ప్రారబ్ధంబుకడుంబలియము ఘృజింపం బోవు విజ్ఞాళికిం।

దారుంబ్రహ్మమునేకమ నిఖి జేడం దత్సంచితాగాములు।

స్సారంబారసితామెబ్రహ్మమయి యశ్రాంతంబు నేపారునా।

ధీరుల్నిర్గుణమైనబ్రహ్మమయి సక్తింబోరు కర్మత్రయి॥ ౪౫౪॥

శ్లో॥ ఉపాధితాదాశ్శ్య విహీనకేవలః

బ్రహ్మత్వవైవాశ్శ్య నితిష్ఠతోమునేః

ప్రారబ్ధసద్భావ కథానయంతా

స్వప్నార్థసంబంధ కథేవజాగ్రతి॥ ౪౫౪॥

తే-గీ॥ ఏయుపాధయు గాక యేదేనినంట

కేకమగుబ్రహ్మమాత్రమై యెసగుమునకి

తగదు ప్రారబ్ధమనుమాట తగులమైన

మేలొకనినవాని గల లంటి మెలగగలవె॥ ౪౫౫॥

శ్లో॥ నహి ప్రబుద్ధః ప్రతిభాసదేహే

దేహిపయోగి న్యపిచప్రపంచే

కరోత్యహంతాం మమతామిదంతాం

కింతుస్వయంతిష్ఠతి జాగరేణ॥ ౪౫౬॥

చ॥ కలగనిమేలుకాంచి కలగాంచినకాఢము దానికింపుగా

నిలిచినలోకముందలచి నేనును నాయది యిద్దియంచుదా

మెలగుచునెంచు నేనరుడు మేలొకని యా సకలంబుకల్లగా

మలయ దృఢించు గాక వినుమా యనుమానమి కేలనీకిట॥ ౪౫౭॥

శ్లో॥ నతస్యమిథ్యాత్థ సమర్థనేచ్ఛా

నసంగ్రహస్తజ్జగతోఽపి దృష్టః

తత్రానువృత్తిర్యదిచ్ఛేన్నపార్థే

సనిద్రయాముక్త ఇతివ్యతేఘ్రవం॥ ౪౫౮॥

తే-గీ॥ వట్టియవ్వానిగోరబో డట్టివాడు

కలియడావట్టి లోకంబు కార్యములను

కలిసిపనిచేయుచుండెనా కలవరంపు

నిద్ర వానికివిడువమి నిజమునుమ్ము॥ ౪౫౯॥

శ్లో॥ తద్వత్పరేబ్రహ్మణి వర్తమానా
స్సదాత్మనాతిష్ఠతి నాన్యదీక్షతే
స్మృతిర్యథా స్వప్నవిలాకితార్థే
తథావిదఃప్రాశన మోచనాదౌ॥ ౪౫౭॥

తే-గీ॥ అటులె పరమాత్మయందుండు ననఘుడెపుడు
నుండుసేన్మాత్రుడై యన్య మొందు గనడు
కుడుపువిడుపును మున్నగు నెడలనతని
జ్ఞప్తి కలగన్న విషయంబుకరణినుండు॥ ౪౫౮॥

శ్లో॥ కర్మణానిర్మితోదేహః ప్రారబ్ధంతస్యకల్పవృతాం
నానాదేరాత్మనోయుక్తం వైవాత్మాకర్మనిర్మితః॥ ౪౫౯॥

తే-గీ॥ కర్మమునబుట్టినట్టిదొ కాయమగుట
ఠిరిగిప్రారబ్ధముక వేళ దీనిదగులు
నంతెగాని మూలములేని యాత్మనొంద
దాత్మకర్మముచేనైన యదియుగాదు॥ ౪౬౦॥

శ్లో॥ అజోనిత్యశ్శాశ్వతఇతి బ్రూతేశ్రుతిర మోఘవాక్
తదాత్మనా శిష్టతోఽస్య కుతఃప్రారబ్ధకల్పనా॥ ౪౬౧॥

తే-గీ॥ అజుడునిత్యుండుశాశ్వతుండునుచునాత్మ
జెప్పుశ్రుతి సందియములేక జెల్లునట్లు
గాననాయాత్మయైయుండు వానినంటు
నేవిచారింపప్రారబ్ధ మెన్నడైన॥ ౪౬౨॥

శ్లో॥ ప్రారబ్ధసిద్ధ్యతితదా యదాద్యేహాత్మ నాస్థితః
దేహాత్మభావో వైవేఙ్ఞః ప్రారబ్ధంత్యజ్యతామతః॥ ౪౬౩॥

తే-గీ॥ లేనువుతానయియుండు నత్తఱినిజెప్ప
నగునతండుప్రారబ్ధంబునందునండు

తనువుతానయియుండుట తగదుగానఁ

విడువుప్రారబ్ధమనుమాటవిజ్ఞతలక॥ ౪౬౧॥

శ్లో॥ శరీరస్యాపి ప్రారబ్ధ కల్పనాభ్రాంతిరేవహి॥

అభ్యస్తస్య కుతస్సత్త్వ మసత్త్వస్యకుతోజనిః॥ ౪౬౧॥

తే-గీ॥ తనువునకును ప్రారబ్ధంబు దగులుననుటఁ

భ్రాంతిమాత్రంబెయ్యెట్లన్న భ్రాంతివలనఁ

నున్నదనుకొన్నదానికి నునికిగలదె॥

లేనిదానికపుట్టు వెందైనగలదె॥ ౪౬౨॥

శ్లో॥ అజాతస్యకుతోనాశః ప్రారబ్ధమసతఃకుతః॥ ౪౬౧౪॥

క॥ పుట్టుటయెలేనిదానికి నెట్టులగున్నాశ మ్మికి యే లేక భ్రమఁ

నెట్టుననున్నట్టుగపడుఁ నట్టిదిప్రారబ్ధమెట్టు లందుండెపుమా॥ ౪౬౩॥

శ్లో॥ జ్ఞానేనాజ్ఞానకార్యస్య సమూలస్యలయోయది॥

తివ్యత్యయంకథంచేహ ఇతిశంకావతోజడా॥ ౪౬౩॥

శ్లో॥ సమాధాతుంబాహ్యదృష్ట్యా ప్రారబ్ధంవదతిశ్రుతిః॥

నతుదేహాది సత్యత్వ బోధనాయవిపశ్చితాం॥ ౪౬౩॥

తే-గీ॥ తెలియ దెలియమి నున్నట్లు వెలయుచుండిఁ

నవి మొదలుముట్టినశియించు ననినయెడలఁ

దేహమెట్లుండుననుచు సందేహపడెడు॥

నజ్జలకుదృష్టి సేయంగ నాత్మదలచి॥ ౪౬౪॥

తే-గీ॥ బయటిక నెఱుఁగి ప్రారబ్ధవశతదేహఁ

ముందునని యంతెకాని యఖండతత్త్వఁ

విదులకెల్లను దేహాది విశ్వమెపుడు॥

నుండుననితెల్పుటకు గాదు యుక్తి నెఱుగు॥ ౪౬౫॥

శ్లో॥ పరిపూర్ణమనాద్యంత మప్రమేయమపిక్షియం॥

ఏకమేవాద్యయంబ్రహ్మ నేహనానాస్తికించన॥ ౪౬౪॥

తే॥ అంతటనునిండ తుదమొదలండకెట్టు॥

లెటుగ గారాక యెట్టి వికృతియులేక॥

రెండవదిలేనిబ్రహ్మ మొక్కండెయుండు॥

లేదు వెవ్వేటగుటయుందు లేశమైన॥ ౪౬౬॥

శ్లో॥ నద్వనంచద్వననిత్యమానందఘనమవ్యయం॥

ఏకమేవాద్యయంబ్రహ్మ నేహనానాస్తికించన॥ ౪౬౫॥

తే॥ మొత్తమైవేటుపడకుండు సత్తుచిత్తు॥

సుఖమునైచేటులేనిదై సుస్థిరమయి॥

రెండవదిలేనిబ్రహ్మ మొక్కండెయుండు॥

లేదు వెవ్వేటగుటయుందు లేశమైన॥ ౪౬౭॥

శ్లో॥ ప్రత్యగేకరసంపూర్ణ మసంతంసర్వతోముఖం॥

ఏకమేవాద్యయంబ్రహ్మ నేహనానాస్తికించన॥ ౪౬౬॥

తే॥ అఖిలసాక్షియు నొక్కరూపైనసుఖము॥

నిండితుదలేక యెటుబూడ నుండునట్టి॥

రెండవదిలేని బ్రహ్మ మొక్కండెయుండు॥

లేదు వెవ్వేటగుటయుందు లేశమైన॥ ౪౬౮॥

శ్లో॥ అహియమను పాదేయ మనాదేయమనాశ్రయం॥

ఏకమేవాద్యయంబ్రహ్మ నేహనానాస్తికించన॥ ౪౬౭॥

తే॥ పాయగారాని డాయంగదీయధాని॥

మొత్తయియ్యగరాని యుండేనిబోలుని॥

రెండవదిలేని బ్రహ్మ మొక్కండెయుండు॥

లేదు వెవ్వేటగుట యిందు లేశమైన॥ ౪౬౯॥

శ్లో॥ నిర్గుణ్యం నిష్కలం సూక్ష్మం నిర్వికల్పం నిరంజనం।

ఏకమేవాద్వయం బ్రహ్మ నేహ నానాస్తి కించన॥౪౬౮॥

తే-గీ॥ గుణములేకయు పలుతెలుగులునుగాక।

సన్నమైకలకలేక యెచ్చట దవులక।

రెండవదిలేనిబ్రహ్మ మొకరండెయుండు।

లేదువెవ్వెఱగుటయుందు లేశమైన॥౪౬౯॥

శ్లో॥ అనిరూప్యస్వరూపేయ స్సనోవాచామగోచరం।

ఏకమేవాద్వయం బ్రహ్మ నేహ నానాస్తి కించన॥౪౭౦॥

తే-గీ॥ ఇట్టిదనిచూపరానిదై యెట్టివైన।

మాటలకుమానసమునకు సూటిపడని।

రెండవదిలేనిబ్రహ్మ మొకరండెయుండు।

లేదువెవ్వెఱగుటయుందు లేశమైన॥౪౭౧॥

శ్లో॥ సత్యచృద్ధంస్వతస్సిద్ధం శుద్ధంబుద్ధమనీదృశం।

ఏకమేవాద్వయం బ్రహ్మ నేహ నానాస్తి కించన॥౪౭౨॥

తే-గీ॥ వెలయు నెప్పుడు దండిగానిలుచుదానె।

తేటయైసాటిలేనిదై తెలియుచుండు।

రెండవదిలేనిబ్రహ్మ మొకరండెయుండు।

లేదువెవ్వెఱగుట యిందులేశమై న॥౪౭౩॥

శ్లో॥ నిరస్తరాగా వినిరస్తభోగా।

శ్మాంతాస్సుదాంతాయతయోమహాంతః।

విజ్ఞాయతత్త్వం పరమేతదంతే।

ప్రాప్తాప్తాపరానిర్వృతీమాత్మయోగాత్॥౪౭౪॥

తే-గీ॥ కో రికలజంపి సుఖములజేరనీక।

శమము దమమునుగల యతులునుమహితాత్ము।

లిట్టిపడమాత్మ నెఱిగియే చిట్టచివర।

కందుగలిసి విముక్తులైరయ్యచినుము॥౪౭౩॥

శ్లో॥ భవానపీదం పరతత్త్వమాత్మన।

స్వరూపమానంద ఘనం విచార్య।

విధూయమోహం స్వమనఃప్రకల్పితం।

ముక్తః కృతార్థో భవతుప్రబుధః॥౪౭౪॥

మత్తకోకిల॥ నీవునీపరమాత్మ తత్త్వమునిత్యచిత్సుఖమేకము।

న్నావధానముగావిచారణసల్పి నిశ్చయమొంది దు।

ర్చావమైనమనంబుచేసిన భ్రాంతిపైకెగజిమ్మియా।

కేవలంబగుముక్తి మేడను క్రీడసేయుముధన్యతః॥ ౪౭౫॥

శ్లో॥ సమాధినాసాధు వీనిశ్చలాత్మనా।

పశ్యాత్త తత్త్వంస్ఫుటబోధచక్షుషా।

సిన్సంశయంసమ్యగవేషితశ్చే।

ప్రచ్ఛతఃపదార్థోనపునర్వికల్పతే॥౪౭౬॥

మత్తకోకిల॥ వాటమైచలనంబులే కలవాటుపడ్డసమాధిలో।

తేటతెల్పినిజూడు ముచ్చటదీటుగాబరతత్త్వమున్

ధాటిగామఱుమాటలేక శ్రుతస్వరూపముతెల్లమై।

సూటినిల్చిననింక బుట్టపుసుమ్మ నీకువికల్పముల్ ॥౪౭౬॥

శ్లో॥ స్వస్వావిద్యాబంధసంబంధమోక్షా।

త్యత్యజ్ఞానానంద రూపాత్మలక్షణా

శాస్త్రంయుక్తిరేశికొక్తిఃప్రమాణం।

నాతస్సిద్ధాన్వానుభూతిః ప్రమాణం॥౪౭౭॥

తే-గీ॥ నీకేటుంగమచేబాల్చి నిల్చియున్ను

కట్లువిడిచిన సచ్చిత్సుఖస్వరూప

- మొప్పున నండ శాస్త్రంబుయుక్తి గురువు!
నాన యివిచాలకున్న నీయసుభవంబు॥౪౨౬॥
- శ్లో॥ బంధో మోక్షత్వత్పత్తిశ్చ చింతారోగ్యక్షుదాదయః!
స్వేనైవ వేద్యా యద్భావం పరేషామానుమానికం॥౪౨౭॥
- తేగీ॥ కట్టు విడుపును తృప్తి దుఃఖంబునుఖము!
నాకలియుడప్పిమున్నగు నవి గలిగిన!
వారె యెఱుంగంగదగినవి వారికిట్టి!
వెనసియుండుట నన్యులూహింపవలయు॥౪౨౮॥
- శ్లో॥ తటస్థి తాబోధయంతి గురవశ్శృతయోయథా!
ప్రజ్ఞయైతత రేచ్ఛిద్వా నీశ్వరానుగృహీతయా॥౪౨౯॥
- తేగీ॥ దరినితాముండి గురువు లాదరముతోడ!
వేదములరీతి బోధింతు రీదుతేటగు!
నీశ్వరానుగ్రహంబుచే వృద్ధిబాండు!
తెలివినేదాటవలయునీ జలధిబుధుడు॥౪౩౦॥
- శ్లో॥ స్వానుభూత్యాస్వయంజ్ఞాత్వా స్వమాత్మానమఖండితం!
సంసిద్ధస్సన్మఖంతిష్ఠే నిర్వికల్పత్కనాత్మని॥౪౩౧॥
- తేగీ॥ ఒకఁడైయుండుతను చానె యోపికగని!
చెదరకుండుసమాధి సంసిద్ధుడగుచు!
సుఖముగానుండి తనుచానెచూచుచెపుడు!
నాత్మమాత్రతనేమఱ కలరవలయు॥౪౩౨॥
- శ్లో॥ వేదాంతసిద్ధాంతనిర్గుక్తిరేషా బ్రహ్మైవజీవస్సకలంజగచ్చ!
అఖండమాపస్థితేవమోక్షో బ్రహ్మద్వితీయేశ్రుతయప్రమాణం॥
- తేగీ॥ నిగమములతుదనుండెడి నిశ్చయమిది!
బ్రహ్మమేజీవుడెల్లచిశ్వుంబుగూడ!

నేక మై వేటువడకుండుటేనిముక్తి |

బ్రహ్మమద్యయమనియొప్పబలుకుఁశుతులు || ౪౮౦ ||

శ్లో || ఇతిగురువచనాఽచ్చతి ప్రమాణా |

త్పరమవగమ్యస తత్త్వమాత్మయ్యుక్త్యా |

ప్రశమితకరణ స్సమాహితాత్మా |

క్వచిదేవలాశ్చరాత్మ నిష్ఠతోఽభూత్ || ౪౮౧ ||

చ || అనియిటులన్నసద్గురుని యా పలుకుల్వీరి వేదనిచ్చయం |

బునుగని యుక్తిగూర్చి పరముం గుఱుతించి సమాధినిష్ఠచే |

తనసకలేంద్రియంబుల మదంబణగించి చలించకుండ నా |

శ్మనిరతినద్రియట్లు మతిమంతుడుశిష్యుడు నిచ్చెనత్తఱి || ౪౮౨ ||

శ్లో || కంచితాగలం సేమాధాయ పరేబ్రహ్మణి మానసం |

ప్యృథ్వా యపరమానందా దిదంవచనమబ్రవీత్ || ౪౮౩ ||

క || కొండొకతడవుమనంబును నిండుపరబ్రహ్మమందునిలిపియచలుడై |

యుండిపదంపడిపరమా | ఖండానందమునగురువుగని యిట్లుయె || ౪౮౪ ||

శ్లో || బుద్ధిర్విసష్టాగళితాప్రవృత్తి |

ర్చక్రిష్టాత్మనో భేకతయా ధిగత్యా |

ఇదంనజానేఽప్యనిదం సజానే |

కైవాకియద్వా గుఖమస్యపారం || ౪౮౫ ||

తే గీ || బ్రహ్మమునునేను నొకటియై పరిగినిలువ |

బుద్ధినశియించె సంస్కృతి పొలువుమానే |

నిదియును నెఱుంగ నిదిగానిచెదియు నెఱుగ |

నానుఖంబేమొయదియెంతో యదియు నెఱుగ || ౪౮౬ ||

శ్లో || వాచావక్తుమశక్యమేవమనసా.మంతుంనవాస్వాద్యతే |

స్వానందామృతపూరపూరిత పరబ్రహ్మంబుధేవైవభవః |

- అంభోదాశివీర్ణ వాషికశిలా భావంభజస్త్రేమనో,
యస్యాంశాంశలవే విలసమధునానందాత్మనా నిర్వృతం॥ ౪౮
ఉ॥ మాటలఁజెప్పరాదు మఱి మానసమందగజాల దాచవి॥
సాటియెలేనియాత్మసుఖ సారసుధారసముబ్బిపొద్దు ము|
స్నిటినిబ్రహ్మసెన్నగలవే మనసిప్పుడు దానిలోత్రస|
న్నేటిసుఖంబయైకటగై నీరధిలోవడగంటి కైవడి॥ ౪౮౪॥
శ్లో॥ క్వగతంకేనవాసితం కుత్రలీనమిదంజగత్॥
అధునైవమయాదృష్టం నాస్తికింమహదద్భుతం॥ ౪౮౫॥
ఆ-వె॥ అకటముప్పుడేగదా నేనుబాచిత|
నీజగంబునెల్ల నేదియిప్పు|
డెందుబోయెనయ్య యెవ్వడుగొనిపోయె|
నెందడంగనయ్య యేమివితం॥ ౪౮౬॥
శ్లో॥ కిం హేయం కిముపాదేయం కిమన్యత్కింవిలక్షణం|
అఖండానందపీయూష పూర్ణేబ్రహ్మమహార్ణవే॥ ౪౮౭॥
ఆ-వె॥ ఏకరూపమైన యీసుఖావృతముడే|
నిండిపిక్కటిల్లు నీరధియగు|
బ్రహ్మమందునేది పాయుదునెదికొందు|
నన్యమేదివేతెయైనదేది॥ ౪౮౮॥
శ్లో॥నకించిదత్రపశ్యామి నశ్రుణోమినవేద్యహం|
స్వాత్మవైవసదానంద రూపేణాస్మి విలక్షణం॥ ౪౮౯॥
ఆ-వె॥ ఇంద్రాకింతయైన నేబాడనేనిన|
నేనెఱుంగనెదియు నేకరూప|
మైనసుఖమునగుచు నన్నింటివిడిచియు|
న్నాడసతతంబు నాకునేవె॥ ౪౯౦॥

శ్లో॥ న మోనమస్తే గురవేమహాత్మనే!

విముక్తసంగాయసదుత్తమాయ!

నిత్యాద్వయానందరసస్వరూపిణే!

భూమ్నేనదా పారదయాంబుధామ్నే॥ ౪౮౬।

తేగీ॥ దేనినంటకనిండి సందీనివాడ!

తేగీజితలేని సుఖరసంబగుమహాత్మ!

నిజమెఱుగు ప్రోడకడలేని నెనరుకడలి!

వందనమునీకు నాస్వామి వందనంబు॥ ౪౮౭॥

శ్లో॥ యతఃటాక్ష శశిసాంద్రచంద్రికా!

పాతధూతభవతాపజశ్రమః!

ప్రాప్తవానహమఖండవైభవా!

నందమాశ్శపదమక్షయం త్షణౌత్॥ ౪౮౮॥

ఉ॥ చల్లనిపండువెన్నెల వెన న్యైయిసోకిన తాపదుఃఖముల్!

జల్లనిపాసిహాయిగను చాడ్చున నీకడకంటిచూపునా!

యుల్లముసోకి సంస్మృతి మహిమాగ్ర తపంబడగెన్ తుణంబులో!

• చెల్లె నొకండయైచెడని చిత్సుఖ దివ్యపదంబునాకిటన్॥ ౪౮౯॥

శ్లో॥ ధన్యోఽహంకృతకృత్యోఽహం విముక్తోఽహంభవగ్రహాత్!

నిత్యానందస్వరూపోఽహం పూర్ణోహం తదనుగ్రహాత్॥ ౪౯౦॥

క॥ కడతేరితినిదయచే! విడిచెభవగ్రహమునన్ను విడువనిసుఖమా!

కడ సేరితి నిడితిని । లోడనంతట నికలేదుకార్యమునాకున్॥ ౪౯౦॥

శ్లో॥ అసంగోఽహమసంగోఽహ ములింగోఽహమభంగురః!

ప్రశాంతోఽహమనంతోఽహ మమహోహంచిరంతః॥ ౪౯౧॥

తేగీ॥ ఏమియునునంటనేమేని నేనినొడ!

వేగుఱుతులేనివాడనే నెందుజెడను! .

మిగులశాంతుడ తుదలేకమిగులువాడ|

నిర్మలుడనెప్పుడొకరీతి నిలుచువాడ||౪౯౦||

శ్లో|| అకర్తాహమభోక్తాహ మచికారోఽహమక్రియః|

శుద్ధబోధస్వరూపోఽహం కేవలోఽహంసదాశివః||౪౯౧||

తే-గీ|| దేనిజేయను గుడువనేదేనిసేని|

నేవికారంబుగర్భంబు నేనుబారయ|

నెప్పుడునుచాకరమా తెల్విసేనెయవుడు|

తేటగాతేలి హాయిగాతెలియుచుండు||౪౯౨||

శ్లో|| ద్రష్టుశ్చోక్తితుర్వక్తుః కర్తుర్ఘోక్తుర్విభిన్నపవాహం|

నిత్యనిరంతరనిష్ఠిర్యనిస్సీమాసంగపూర్ణబోధాత్మా||౪౯౩||

తే-గీ|| కనుచు వినుచును పలుకుచు గర్తనగుడు|

ఫలముగుడుచుచునుండెడు వాడగాను|

విదువకెప్పుడుక్రియలేక గడువుబడక|

దేనినంటకనిండిన తెలివినేను||౪౯౪||

శ్లో|| నాహమిదంనాహమనోప్యభయోరవభాసకంపరశుద్ధం|

బాహ్యభ్యంతరశూన్యం పూర్ణంబ్రహ్మాద్వితీయమేవాహం||౪౯౫||

తే-గీ|| నేనుగానిది యదియురెండిటివెలంగ|

దేయుగడపలి తేటయాచిత్తునేను|

లోనువెలుపలయను నవిలేనివాడ|

రెండవదిలేనిబ్రహ్మమై నిండనాడ||౪౯౬||

శ్లో|| నిరుపమమనాదితత్త్వం త్వమహమిదమదత్తితికల్పనాచూరం|

నిత్యానందైకరసంసత్యం బ్రహ్మాద్వితీయమేవాహం||౪౯౭||

తే-గీ|| మొదలులేకయు దేనితోబోల్చరాక|

యేనునీచిదియదియు నేవికల్ప|

మొదకొప్పుడునొకచవి నుండునట్టి|

మాట్టుపోతేని సుఖముబ్రహ్మాంబెనేను||౪౯౫||

శ్లో॥ నారాయణోఽహంస్థరకాంతకోఽహం|

పురాంతకోఽహంపురుషోఽహమీశః|,

అఖండభోధోఽహమశేషసాక్షి|

నిరీశ్వరోఽహంసిరహంచవిర్భుజః||౪౯౬||

తే.గీ॥ ఆ నరకనాశకుడను నారాయణుడను|

పురహరుడబురుషుడను నీశ్వరుడ సాక్షి|

సకమగుతెల్వించుపై నెవడులేడు|

నేనునాయదియను నవిలేనివాడ||౪౯౭||

శ్లో॥ సర్వేషుభూతేష్వహమేవసంస్థితో|

జ్ఞానాత్మనాంతర్బహుగాశ్రయస్సౌ|

భోక్తాచభోగ్యంస్వయమేవసర్వం|

యద్యత్పునర్జన్మమిదంతయా పురా||౪౯౮||

తే.గీ॥ తెలివినైతోనవెల్పుల నిలిచినేన|

యన్నిభూతములందు నున్నట్టివాడ|

కుడుచుపొడును కుడువంగబడెనునఖిల|

మిదియనుచు మున్ను బొచ్చినదెల్లనేనె||౪౯౯||

శ్లో॥ మయ్యఖండసుఖాంభోధౌ బహుభావిశ్వవీచయః|

ఉత్పద్యంతేవిలియంతే మాయామారుతవిభ్రమాత్||౫౦౦||

తే.గీ॥ వెలుపడకుండుచిత్సుఖాభివయినిండ్రి|

నట్టినాయందు విశ్వంబు లలల చుట్టు|

వేయి తెలుగులబుట్టుచు మాయుచుండు|

మాయయనుకాలిసుడియొనుమలయొక్కతన||౫౦౧||

శ్లో॥ స్థూలాదిభావామయికల్పితాభ్రమాః।

చారోపితాదుస్ఫురణేనలక్ష్మైః।

కాలేయథాకల్పకవత్సరాయః।

సర్వాదయో నిష్కలనిర్వికల్పే॥౪౯౭॥

చ॥ యుగమునుగల్ప మేడునెలయున్నొద్దలైనమితుల్ జనుల్లితి॥

దెగకయుమాటకుండ నొకతీరగుకాలమునందు నెన్నున॥

టాగిభ్రమదోచుచానివయి యున్నక్రియంగనుపట్టుమేనులూ॥

నగునవినాకున్నువని యందురు నేనటవెల్లుచుండుట॥౪౯౮॥

శ్లో॥ ఆరోపితంనాశ్రయచూషకంభవే।

తదాపిచూషైరతిదోషచూషితైః।

నార్జ్యకరోత్యూషరభూమిభాగం।

మరీచికావారిమహాప్రవాహాః॥౪౯౯॥

చ॥ కడుగులుపొత్తులొసరులకన్నుల కున్నుతెలుంగునం గనం॥

బడి నిజమెన్నులేనియది వాస్తవమైనననుంగలంచునే॥

జడులవిషమోహదృష్టినిజంబుగ వెల్లువసేరుగాగనం॥

బడియెడియెండమావులవిపాతిన భూమికి జన్మదెచ్చునే॥౫౦౦॥

శ్లో॥ ఆకాశవల్లె పవరూరగోఽహః।

మాదిత్యవద్భాస్య విలక్షణోఽహః॥

అహార్యవన్నిత్య నిశ్చలోఽహః॥

మంబోధిసత్పరవివర్జితోఽహః॥౫౦౧॥

తే॥గీ॥ అకసముబోలిమాటని యెట్టివాడ॥

నినునివలె వెల్లుగొనువాని నెనయనేను॥

కొండయట్లేత్తుకదలక యుండువాడ॥

కడలిపోలికదరిలేనిఘనుడనేను॥ ౫౦౧॥

శ్లో॥ నమేవేహీన సంబంధో మేఘదేవవిహాయసః।

అతఃకుతోమేతద్ధర్మా జాగత్స్వప్న సుషుప్తయః॥ ౫౦౦॥

తే-గీ॥ ఆకసముమొయిలంటని యల్లెనేను।

మేని నెన్నడునంటచు గాన నాకు।

గలుగునేదానివైన మేలక-నుట కలల।

గనుట సడురించుటను పక్షల్లనియుమృతియు॥ ౫౦౧॥

శ్లో॥ ఉపాధిరాయాతినవగచ్ఛతి నవవకర్కాణికరోతిభుజ్జీ-

నవవజ్జీర్ణస్త్రియతేనదాహం కులాత్రివస్త్రిలవనసంస్థితః॥ ౫౦౨॥

తే-గీ॥ వచ్చెనేనినుపాధిదా వచ్చుబోవు।

పనులనదెచేయు నదెఫలంబనుభవించు।

నదెశిలిమైనశించునే ననగదెదృ।

కొండవలెనల్లెకదలక యుండువాడ॥ ౫౦౩॥

శ్లో॥ నమేప్రవృత్తిన్నభమేనివృత్తి।

స్సదైకరూపస్యనిరంశకస్య।

ఏకాత్మకోయో నిబిడోనిరంతరో।

వ్యోమేవపూర్ణస్సకథంనుచేష్టతే॥ ౫౦౪॥

తే-గీ॥ దేనినేజేయుమఱి దేని నేనివిడువ।

నొకరూపైనసత్తునేఁబెకుగ్గాను।

ఏకరూపినిసందులేక తానొకరడగుచు।

నాకసమువలెనిండు వాడగునెకదల॥ ౫౦౫॥

శ్లో॥ పుణ్యానిపాపానినిరింద్రియస్య।

నిశ్చేతసోనిర్వికృతేర్నిరాకృతేః।

కుతోమమాఖండసుఖానుభూతే।

ద్రుష్టతేహ్యనన్వాగతమిత్యపిశ్రుతిః॥ ౫౦౬॥

తే-గీ॥ ఇంద్రియంబులుమనసు లేకవికార।
మాకృతియులే కఖండసుఖానుభవమే।
యైననాకునుపాపపుణ్యములుగలవే।
వెంటనివిరావనియెఁజెప్ప వేదములాను॥౫౦౫॥

శ్లో॥ ఛాయయా స్పృష్టచుష్టంవా శీతంవాసుష్మదుష్మవా।
నస్పృశ త్యేవయతి-ంచ త్పురుషతద్విలక్షణం॥ ౫౦౬॥

అ-వె॥ మేనినీడ వేడిమినిగాని చలిగాని।
మంచిఁబోటుగాని మైలగాని।
సోకుగాక నీడగాక వేటగునట్టి।
నరుని నాగుణములు భారయగలవే॥ ౫౦౬॥

శ్లో॥ ససాక్షిణం సాక్ష్యధర్మా స్సంస్పృశగతి విలక్షణం।
అవికారముదాసీనం గృహధర్మాః ప్రదీపవత్॥ ౫౦౭॥

తే-గీ॥ అట్లేయెట్టివికారంబులంటకుండ।
దగులకెఱిగియును వేఱై యగుదు సాక్షి।
నైనననునంటవగపడు వానిగుణము।
లింటిగుణములు దీపంబునంటనిక్రియ॥ ౫౦౭॥

శ్లో॥ రవేర్యథాకర్షణిసాక్షిభావో।
వహ్నేర్యథావాయ సిదాహకత్వం*।
రజ్జోర్యథారోపితవస్తుసంగ।
స్తథైవకూటస్థచిదాత్మనోమే॥ ౫౦౮॥

తే-గీ॥ అరు-డెట్లన్నిపనులకు సాక్షియగుట।
యగ్నియనుమును గాల్చువాడగుటయెట్లు X।

పాఠాంతరము.

* వహ్నేర్యథా దాహనియామకత్వం।

X అగ్నివేడిమినిచ్చువాడగుటయెట్లు।

త్రాక్షతనయంచుదోచు సర్పమెటులంటు|

నట్లెకూటస్థచిక్వాత్రమైననను|| ౫౦౮||

శ్లో|| కర్తాపివాకారయితాపినాహం|

భోక్తాపివాభోజయితాపినాహం|

ద్రష్టాపివాదర్శయితాపినాహం|

సోఽహంస్వయంజ్యోతిరసిద్ధగత్తా|| ౫౦౯||

తేగీ|| ఎదియుశేయను చేయింపనేదియునను|

ఫలమనుభవింప ననుభవింపంగశేయ|

నేదియుబాడను చూపింప నెట్టివాడ|

ననితెలియరాక నాయంత నలరుచుందు|| ౫౧౦||

శ్లో|| చలత్యుపాధౌ ప్రతిబింబతౌల్య|

మాపాధికం మూఢధియోనయంతి|

స్వబింబభూతం రవివద్వినిషిరియం|

కర్తాస్తిభోక్తా స్మిహతోఽస్తి హేతి|| ౫౧౧||

ఉ|| ఆడెనునాశ్రయంబునను నాడెడునీడనుగాంచి మూఢు లా|

• యాడుట యాశ్రయంబునను నారయలే కల నీడమూలమా|

నాడనిసూర్యుడా డెనను నట్టిబుపాధిగుంబులేవీయుం|

గూడతనిమ్ముగూర్చి యనుకొందువు కర్తనుభోక్తనంచలె|| ౫౧౨||

శ్లో|| జలేవాపి స్థలేవాపి లుతత్వేషజడాత్మకః|

నాహంవిలిప్యేతద్ధర్మైర్గుటసర్మైర్మభోయథా|| ౫౧౩||

తేగీ|| మొద్దిజలంబులొనైన యామినైవ|

దొర్లుగాకేమి నేదానితోడగూడి|

దానిగుణములగలియను చానగుణము|

లాకనంబంటకుండెడి యాచిధమున|| ౫౧౪||

శ్లో॥ కర్తృత్వభోక్తృత్వఖలత్వమత్రతా

జడత్వబద్ధత్వవిముక్తతాదయః

బుద్ధేర్వికల్పనతుసంతపమత

స్సవస్థిస్తరే బ్రహ్మణికేవలేద్యయే॥ ౫౧౦॥

శా॥ నేనేదేయదు నే భుజింశుఫలమున్నేదుష్టుడన్నత్తుడ

న్నేనజ్ఞుండను నేనుకట్లుబడితె న్నేముక్తుడనెన్నగా

నేనున్నానను నిట్టివెల్లమతిలోనే పుట్టుదోషంబు లా

హానికరంబుగ లే వొకండ నగుబ్రహ్మంబైన నాకేదియు॥ ౫౧౧॥

శ్లో॥ సంతువికారాః ప్రకృతేర్దశధాశతధాసహస్రధాచాపి

త్రైకింశేనసంగచితేర్నహ్యంబుడడంబరోఽంబరంస్పృశతి॥ ౫౧౨॥

అ॥ వె॥ పదులు నూళ్లు వేలు ప్రకృతి వికారంబు

లుండుగాకయెన్నియున్న నెదియు

నంటకుండు తెల్వినైయుండునాకేమి

మేఘమంటగలదె మింటిదొడరి॥ ౫౧౩॥

శ్లో॥ అవ్యక్తాదిసూలపర్యంతమేత

ద్విశ్వం యత్రాభాసమాత్రం ప్రతీతం

వ్యోమప్రఖ్యం మూర్ఖ మాద్యంతపీనం

బ్రహ్మైద్యంతయత్రదేవాహమస్మి॥ ౫౧౪॥

తే॥ తోచునవ్యక్తమునుదొట్టి సూలతనువు

వలకు నీవిశ్వమెల్ల నే వస్తువుననె

నీడవలెతోచు నాసూక్ష్మమీడులేని

మొదలుకొనలేని బ్రహ్మమ౯ చదలెనేను॥ ౫౧౫॥

శ్లో॥ సర్వాధారం సర్వవస్తుప్రకాశం

సర్వాకారం సర్వగం సర్వశూన్యం

నిత్యంశుద్ధం నిశ్చలం నిర్వికల్పం

బ్రహ్మదైవతం యత్త దేవాహమస్మి॥ ౫౧౩॥

ఉ॥ అన్నిటికేదియాదరువా యన్నిటినేదివెలుంగజేయునో

యన్నియుదేసిరూపా యెదియన్నిటనుండునా దేనికన్నియు॥

సున్నయొ యట్టినిశ్యమును శుద్ధమునిశ్చలమేవికల్పము

ల్పన్ననసేయకుండు పరమంబగు బ్రహ్మమొకండేనేనహ॥ ౫౧౪॥

శ్లో॥ యత్ప్రత్యస్తాశేష మాయావిశేషం

ప్రత్యగ్రూపం ప్రత్యయాగమ్యమానం

సత్యజ్ఞానానంత మానందరూపం

బ్రహ్మదైవతంయత్తదేవాహమస్మి॥ ౫౧౫॥

తే-గీ॥ మాయచేదోచు నవియెల్లమాపెనేని

యేది యన్నిటికెడమైన దేగులుతున

కందనిది సచ్చిదానంద మాతృసౌఖ్య

మట్టియొండగు బ్రహ్మంబె యైతినేను॥ ౫౧౬॥

శ్లో॥ నిష్క్రియాఽస్త్వ వికారోఽస్మి నిష్కలాఽస్మినిరా కృతః

నిర్వికలాఽస్మి నిత్యోఽస్మి నిరాలంబోఽస్మి నిర్వయః॥ ౫౧౭॥

తే-గీ॥ కదల నేనేవికారంబు గాంచనేను

చీలనేను కూపేదీయు జెందనేను

మాటనే నెప్పుడు నిష్కళముగాను

పట్టులేకుండు రెండవపాటిలేక॥ ౫౧౮॥

శ్లో॥ సర్వాత్మకోఽహంసర్వోఽహం సర్వాతీతోఽహమద్వయః

కేవలాఖండబోధోఽహం స్వానందోఽహంనిరంతరం॥ ౫౧౯॥

తే-గీ॥ నాదురూపె యంతయును నంతయునునేని

యంతయునుమింతు లేదునాకన్ననొండు

దేనినంటని చెదరని తెలివినేను।

నాదుసుఖమన నెప్పుడు సూదియుందు॥ ౫౧౨॥

శ్లో॥ స్వారాజ్య సామ్రాజ్య విభూతిరేషా।

భవత్యపాశ్రీమహిత ప్రసాదాత్।

ప్రాప్తామయాశ్రీగురవే మహాత్మనే।

నమోనమస్తేఽస్తుభ్యన్నమోఽస్తు॥ ౫౧౩॥

తే॥ ఓ మహాత్మ శ్రీగురుచూర్తి నీమహిమను।

నీదయ ననుగ్రహంబున నేబడసితా।

నీమహారాజ్య సామ్రాజ్య మీసమగ్ర।

సంపదచు నీకునిదెనమసాగిరశతము॥ ౫౧౪॥

శ్లో॥ మహాస్వప్నే మాయాకృతజనిజరామృత్యుగహనే।

భ్రమంతం క్లిశ్యంతం బహుళతర తామైరనుదినం।

అహంకార వ్యాఘ్రవ్యధిత మమమృత్యంతే కృపయా।

ప్రబోధ్యప్రస్వాపా త్వర మవతవా న్నామసిగురో॥ ౫౧౫॥

ఉ॥ పుట్టుటవృద్ధుడౌట మృతిబొందుట యన్వనమందుజికినే!

బెట్టునుగ్రాగి నిత్యమునుబెలుగరి క్రుష్కరుచున్న వ్యాఘ్రమై!

యట్టై యహమ్ము నక్షదఱుమ నావతివందురినట్లుమాయచే!

బుట్టిననాకలండెలిపి ప్రోచితి సత్యపనక గురుప్రభు॥ ౫౧౬॥

శ్లో॥ నమస్తన్నైసదేకన్నైకన్నైచిత్తహసేనమః।

యదేతద్విశ్వరూపేణ రాజతేగురురాజతే॥ ౫౧౭॥

క॥ ఏనీదురూపు విశ్వం బై నిరతము నలరుచుండునట్టిసత మొకం।

దైన యొకానొక వెలుగున కే నతులనరింతు జూడవే గురువర్యా॥

శ్లో॥ ఇతినతమవ లోక్యశిష్యవర్యం।

సమధిగతాత్మసుఖం ప్రబుద్ధతత్త్వం।

ప్రమచిత హృదయస్సదేశికేంద్రః।

పునఃదమాహవచః పరంమహత్తా॥ ౫౨౦॥

తేగీ॥ అనుచు బరత త్వమెరిగి సుఖానుభవము।

గలిగి మ్రొకిన శిష్యాగ్రగణ్యు బూచి।

యధికసంతోష మొంది మహాత్ముడైన

యాగురువు మఱియిట్లుని యానతిచ్చె॥ ౫౨౧॥

శ్లో॥ బ్రహ్మప్రత్యయసంతతిర్జగదతో బ్రహ్మైవసత్సర్వతః।

పశ్యాధ్యాత్మదృశా ప్రశాంతమనసా సర్వాస్వవస్థాస్వపి।

రూపాదన్యదవేషితం కిమభిశత్యక్షాత్తతాం దృశ్యతే।

తద్వద్బ్రహ్మవిదస్సతః కిమపరంబుద్ధేర్విహారాస్తుదం॥ ౫౨౨॥

శా॥ తోచుం బ్రహ్మముచి నైలే జగము లెందుం గాన బ్రహ్మబెనె।

త్తాచదంబున నంతటంగనుము సర్వావస్థల నైమ్మదిం।

దోచంగల్గునె నేత్రవంతులకు నెందుకయాపు గా కన్యమ।

జ్ఞేచెల్లున్మతికాటపట్టుగను సత్తేయంతటక జ్ఞానికె॥ ౫౨౩॥

శ్లో॥ కస్తాంపరానంద రసానుభూతి।

ముత్సృజ్యసూక్త్యేషురమేత విద్వాన్॥

చంద్రేమహాహ్లాది దీప్యమానే ।

చిత్రేందుమాహాకయతుంకంభిచ్ఛేత్॥ ౫౨౪॥

తేగీ॥ మహితసుఖరసమానుటమానివిజ్ఞు।

డెవ్వడెనియు లేనివియ్యకొనినె।

కడుముదంబిచ్చురేవెల్లు గాలుచ్చుడ।

దానిబొమ్మనెవండైన గానబోవె॥ ౫౨౫॥

శ్లో॥ అసత్పదార్థానుభవేనకీంచి స్మర్యాస్తితృప్తిర్నచదుఃఖహాని।

తదద్యయానందరసానుభూత్యా తృప్తస్సుఖంతిష్ఠసదాత్మనిష్ఠయా॥

తే-గీ॥ వట్టివస్తువు లనుభవింపంగ నించు

కైన తనివియు వెతమాను టదియు లేదు।

గానసరిలేనిసుఖరసమాచి తనివి।

హాయి గనుచుండు మెపుడు సత్తుగుచు నిలిచి॥౫౨౫॥

శ్లో॥ స్వమేవసర్వధాపశ్య స్మన్యమానస్స్వమద్వయం।

స్వానందమనుభుంజానః కాలంనయమహమ్ తే॥౫౨౬॥

క॥ నిన్నేయంతటబాచుచు నిన్నేరెండవదిలేనినిజమనుకొనుచుం

బస్తుగస్వాత్మసుఖందే క్రన్ననగొనుచెపుడుగడపుకాలమునుమఱి॥

శ్లో॥ అఖండబోధాత్మసినిర్వికల్పే।

వికల్పనంవ్యోమ్ని పురప్రకల్పనం।

తదద్వయానందమయాత్మనాసదా।

శాంతింపరామేత్యభజన్వమానం॥౫౨౭॥

తే-గీ॥ రెండవదిలేని కలగని నిండు తెలివి।

నన్యమగపడుటాక సంబంధుఁబురము।

పొలుచుక్రియ గాన సరిలేని పూర్ణసుఖమ।

వై పరమశాంతినొంది యేమనకయిండు॥౫౨౮॥

శ్లో॥ తూష్ణీమవస్థాపరమోపశాంతి।

ర్భుధేరసతకల్పవికల్పహేతోః।

బ్రహ్మాత్మనాబ్రహ్మవిదోమహాత్మనో।

యత్రాద్వయానంద సుఖంనిరంతరం॥౫౨౯॥

తే గీ॥ ఊరకుండెచుస్థితి లేని ఘన్నయట్లు।

గనబటచుబుద్ధి యేమియుఁ గదలకెపుడు।

బ్రహ్మమైయుంట దీనిచే బ్రహ్మమెఱుగు।

ఘనుడు గను సరిలేని సౌఖ్యంబునేపుడు॥౫౩౦॥

శ్లో॥ నాస్తినిర్వాసనాన్మోనా త్వరంసుఖకృదుత్తమం।

విజ్ఞాతాత్మస్వరూపస్య స్వానందరసపాయినః॥౫౨౬॥

తే-గీ॥ తనదునిజమైనరూపంబు దా నెఱింగి।

నిత్యమానందరసపాన నిరతుడైన।

వానికేతలపునులేని చానదశను।

మించి సుఖమిచ్చునది మఱేమియునులేదు॥౫౨౭॥

శ్లో॥ గచ్ఛంతిష్టన్నుపవిశః శయానోవాన్యథాపివా।

యథేచ్ఛయావసేద్విద్వా నాత్కారామస్సదామునిః॥౫౨౮॥

తే-గీ॥ నదుచుచున్నను నిల్చియున్నను మెదలక।

కూరుచున్నను దా బండుకొన్ననైన।

నిచ్చవచ్చివయట్లున్ను నెపుడు మాని।

యై తనంతట తానుండనగు బుధుండు॥౫౨౯॥

శ్లో॥ సచేశకాలాసనదిగ్యమాది లత్యోద్యపేక్షాప్రతిబద్ధవృత్తేః।

సంసిద్ధతత్త్వస్యమహత్మనోఽస్తి స్వవేదనేకానియమాద్యవస్థా॥

తే-గీ॥ వృత్తిదానిల్చిబ్రహ్మాంబు వెలయనెఱిగి।

యలరుఘునునకు దనుదానె తెలియుకొఱకు।

స్థలఘాసమయంబుదిక్కు- నాసనము యమము।

మున్నగునవస్థలును లత్యములును నేల॥౫౩౦॥

శ్లో॥ ఘటోఽయమితివిజ్ఞాతుం నియమఃకోన్వపేత్తతే।

వినాప్రమాణసుష్టుత్వం యస్మిన్నతిపదార్థధీః॥౫౩౧॥

క-గీ॥ ఘటమిదియనియెఱుగ నెవం।

డిట నియమమువలయునంచు నిచ్చుండేయు॥

దిటముగవస్తువుదెలియగ।

స్ఫుటమైతగుగుఱియొకండు పొసగినజాలు॥౫౩౨॥

శ్లో॥ ఆచుమాత్మానిత్యసిద్ధః ప్రమాణేనతిభాసతే।

న దేశంవాపివాకాలం నశుద్ధింవాప్యపేక్ష తే॥౫౩౧॥

క॥ ఈయాత్మయపుడుదెల్లం।

బైయమరుచు గుజగుడినియప్పుడె తెలియుం।

బాయకి స్థలమునుసమయము।

పా నుములేనియును గోరబనిలేదునుమీ॥౫౩౨॥

శ్లో॥ దేవదత్తోఽయమిత్యేత ద్విజ్ఞానంనిరపేక్షకం।

తద్వద్బ్రహ్మచర్యోఽప్యస్య బ్రహ్మహమితివేదనం॥౫౩౩॥

తే-గీ॥ దేవదత్తుడనేనుతెలియుకొఱకు।

నేనియచుములునక్కరలేనియట్లు।

బ్రహ్మమెఱిగినవాడు నేబ్రహ్మచరుడు।

దెలియ నేనియమంబులువలవ దెపుడు॥౫౩౪॥

శ్లో॥ భానుసేవజగత్సర్వం భాసతేయస్యతేజసా।

అవాశ్మకమసత్తుచ్ఛం కింనుతస్యావభాసకం॥౫౩౫॥

తే-గీ॥ తరణిజగులవెల్లిండుకరణి నెవ్వ।

డాత్తదీప్తిని నీహేయమై నిజంబు।

గాక తోచు నవాత్మ వెల్లంగజేయు।

నట్టివాని వెలుంగించునదియుగలదె॥౫౩౬॥

శ్లో॥ వేదశాస్త్రపురాణాని భూతానిసకలాన్యపి।

యే రాగధవంతితంకిన్ను విజ్ఞాతారంప్రకాశయేత్॥౫౩౭॥

తే-గీ॥ వేదశాస్త్రపురాణముల్వివిధభూత।

జాతములుదేనిచే బ్రయోజనమునొందు।

నట్టిసకలంబెఱుంగు పరమాత్మునెద్ది।

యేని వెల్లొందజేయునే యెంచిమాడ॥౫౩౮॥

శ్లో॥ ఏషపశ్యయంజ్యోతి రనంతశక్తిః।

రాత్మాప్రమేయ స్సకలానుభూతిః।

యమేవవిజ్ఞాన విమక్తబంధోః।

జయత్యయంబ్రహ్మ విదుత్త మోక్షమః॥౫౩౫॥

తే॥ ఇతడుదనయంత వెలుగు నే చేనిశేయు।

నిట్టిడేసరాదుసకలంబు సేతఁజెలుగు।

నిట్టిబ్రహ్మంబెయెఱిగి కట్లెడలిపోవఁ

జెలగునుమిబ్రహ్మ విద్వరశ్రేష్ఠుడవని॥౫౩౬॥

శ్లో॥ నఖద్యతేనో విషయైప్రమోదతే।

నసజ్జతేనాపి విరిజ్యతేవ।

స్వస్మిన్నదా క్రీడతీనందతస్వయం।

నిగంతరానంద రసేనతృప్తః॥౫౩౭॥

క॥ కుందడువిషయంబులచే॥ నందడుముదమెదియువలయుననడువిడువడా

నందరసంబునశృప్తిం బొందిసతతమాత్మకభిబాదలుచుమరియు॥

శ్లో॥ తుధాందేహవ్యధాంశ్యక్వా బాలిక్రీడతివస్తుని।

తథైవవిద్వాన్రమతే నిర్మమానిరహంసఖః॥౫౩౮॥

క॥ బాలుండాకలిబడలికఁజోలవడలి యటలాడు సొబగునబ్రహ్మంబు

బై లిలక్రీడసేయుచు॥ హరిన్ననాదియనక యలరుఘసుండు॥౫౩౯॥

శ్లో॥ చింతాశూన్య మదైన్యభైక్ష మశనం పానం సరిద్వారిషు।

స్వాతంత్ర్యేణ నిరంకుశాస్థితిరభీర్నిద్రా శ్శశానేవనే।

వస్త్రైశ్చాశనశోషడాది రహిత్యం దిగ్వాస్తుశయ్యామహీ।

సంచారో నిగమాంతవీధిశునిదాం క్రీడాపరేబ్రహ్మణి॥౫౪౦॥

సీ॥ బ్రహ్మంబు నెఱిగితత్పరులై సుఖం చెడుపరమమునీంఁగ్రులచరితవినుము।

వగవకదీనభావములేకదారికిన బిచ్చపుకథించు రిచ్చయైనఁ

నేట్రదాపుదురు నీ రేయడ్డుమునులేకనిచ్చలు నెంచేని నిలిచియుండ్రు।
కాటడవిన్దోవల్ల కాటిలోనో వెలుపెఱుగకని ద్రింతురింతతడవు॥

అ-వె॥ ఉడుకకారవేయకుండెడిగుడ్డయో।

దెసలాకట్టుకొండ్రు నిగువబండు।

కొండ్రువేదపక్షి-కొసలజరిఁత్రుబ్ర।

హ్నుంబుగూడి యెవుడునాడుచుండ్రు॥౫౪౦॥

శ్లో॥ విమానమాలంబ్య శరీరమేత।

ద్భునక్త్యశేషాన్విషయానుపస్థితాః।

పరేచ్ఛయాబాలవదాత్మవేత్తా।

యోఽవ్యక్తలింగోఽననుషక్తబాహ్యః॥౫౪౧॥

తే-గీ॥ గుఱుతెఱుగఁగాక వెలివానిగూడకుండ్రు।

నీశరీరంబను విమానమెకిరయొరుల।

యిచ్చచేవచ్చునిషయంబు లెల్లగుడుచు।

బాలుపోలిక బ్రహ్మమై పరగువాడు॥౫౪౨॥

శ్లో॥ దిగంబరో వాపిచసాంబరోవా త్వగంబరో వాపిచిదంబరత్మః।

ఉన్నతవద్వాపిచ బాలవద్వాపిశాచవద్వాపి చరశ్యవన్యాః।

క॥ దెసలోగుడ్డయొతోలో పసగలయా తెలివివదలా బట్టగవెట్టిఁ।

బసివానిలిశాచంబును వెసబోలుచు దిరుగుబ్రహ్మవేత్తయవనిపై॥౫౪౩॥

శ్లో॥ కామాన్నీకామ రూపీసంశ్చరత్యేక చరోమునిః।

సావత్సరైవసదాతుష్ట స్వస్థం సర్వాత్మనాస్థితః॥ ౫౪౪॥

తే-గీ॥ తనకుదానెయెప్పుడును శృప్తినివహించి।

తానెసర్వంబునై నిర్వితానాకడయి।

కోరినవిఘ్నజియించుచు కోరినట్టి।

రూపమునసంచరించు నారూఢిమాని॥ ౫౪౫॥

శ్లో॥ క్వచిన్మాఢోవిద్వాన్కన్వ చిదపిమహారాజ విభవః।
 క్వచిద్ద్భ్రాంత స్సోమ్యః క్వచిదజగరా చారకలితః।
 క్వచిత్పాత్రీఘాతః క్వచిదవమతః క్వాప్యవిదిత।
 శ్చర త్యేవం ప్రాజ్ఞస్సేతత పరమానందసుఖితః॥ ౫౪౨॥

సీ॥ బ్రహ్మబులెస్సగా బరికించియెఱిగియా యెక్కువౌసుఖమున జో
 కుట వాడు । భువిజరియించుచో బాడసూపునొకటచో నేమి
 యు నెఱుగనిపామరుక్రియ! నొకచోటవిజ్ఞుపోలిక నొండుచోట
 మహారాజు నైశ్వర్య మమరినట్టు! లొకయెడమత్తుడైయున్నట్టులిం
 కొక యెడశాంతుడగు వానివడువుదోప॥

ఆ-వె॥ కొండచిలువబోల్చియుండునింకొకచోట।
 పూజలొందువాని బోలునొకట।
 మఱియునొకట భంగపఱుపగా బడినట్లు।
 నొకటయెఱుక బడకయుండునతడు॥ ౫౪౩॥

శ్లో॥ నిర్ధనోఽపిస వాతుష్టో ప్యసహాయోమహాబలః।
 నిత్యస్తిస్తోఽప్యభుంజానోఽప్యసమస్సమ దర్శనః॥ ౫౪౪॥

తె-గీ॥ ధనములేకయు ముదమునీ ధనరు నెపుడు।
 తోడులేకయు గడు బల్లిదుండెయగును।
 భోజనము సేయకయు దృష్టిబొదలు నెపుడు।
 నీడులేకయు గనునన్నియీడుగాగ॥ ౫౪౫॥

శ్లో॥ అపికుర్వన్నకుర్వాణ శ్చభోక్తాః ఫలభోగ్యపి।
 శరీర్యప్యశరీర్యేష పరిచ్ఛిన్నోపిసర్వగః॥ ౫౪౬॥

తె-గీ॥ చేయుచుండియు జేయక చెలగుచుండు।
 ఫలమనుభవించుచుండియు దలగియుండు।

మేనుగల్గియులేకుండ మెలగుచుండు।

వేఱువేఱయ్యునంతట వెలయుచుండు॥ ౫౪౬॥

శ్లో॥ అశరీరంసదాసంత మిమంబ్రహ్మ విదంక్వచిత్।

ప్రియాప్రియే నస్వృశన స్తథైవచ శుభాశుభే॥ ౫౪౭॥

తే-గీ॥ మేనులేకయె యెప్పుచుమిగిలియుండు।

బ్రహ్మచేత్రను దగులవేపాటియైన।

నింపగునవేని నటుగానివేని పనులు।

నించుకయుమేలెయేని గీడేని ఫలము ॥ ౫౪౮॥

శ్లో॥ స్థూలాది సంబంధవతోఽభిమానిన।

స్పృఖించ దుఃఖించ శుభాశుభేచ।

విధ్వస్తబంధస్య సదాత్మనోమునేః।

కుతశ్శుభం వాప్యశుభం ఫలంవా॥ ౫౪౯॥

తే-గీ॥ స్థూలదేహోదులను జిక్కిరి లోలుడైన।

యతనికగు సుఖదుఃఖ శుభాశుభములు।

తగులమును ద్రెంచినన్నాత్మగుమనకిని।

ఫలముమేలైన కీడైన గలుగగలదే॥ ౫౫౦॥

శ్లో॥ తమసాగ్రస్తవద్భావా చగ్రస్తోఽపిరవిర్జనైః।

గ్రస్తశత్రువ్యతే భ్రాంత్యా హ్యజ్ఞాత్వవస్తులక్షణం॥ ౫౫౧॥

తే-గీ॥ నీడ సూర్యుని మ్రంగిన జాడదోప।

భ్రమసిలోకులు వాస్తవ క్రమమెఱుగక।

నికరముగమ్రొంగబడని యాచాకరమైన।

సూర్యుడదే మ్రొంగబడెనని చూచుపగిది॥ ౫౫౨॥

శ్లో॥ తద్వద్దేహోదిబంధేభ్యో విముక్తం బ్రహ్మవిత్తమం।

పశ్యంతి దేహీవన్ముఖా శ్వరీరాధానదర్శనాత్॥ ౫౫౩॥

తే.గీ॥ తనువు ఘోరదలగు బంధముల్దను దొరగిన;

బ్రహ్మవిత్తముగని వానిబట్టుకొన్న!

యట్లుతోచెడు మేనిచాయగనివాని!

మేనుగలవాడె యందు రక్షానులవని॥ ౫౪౦॥

శ్లో॥ అహిర్నిలయినీవాయం ముక్తదేహస్తుతిష్ఠతి.

ఇతస్తీతిశ్చైవమానో యతిః సచిత్ప్రణవా యనా॥ ౫౪౧॥

తే.గీ॥ తనువుతగులంబువిడిచిన ఘనుడు తోలు!

విడిచియుండెడి పాముకైవడిని వెఱయు!

నటుఁటునునించుకించుక ప్రాణవాయు!

వీడ్వ గదలుచునచలమా వృత్తివలరి॥ ౫౪౨॥

శ్లో॥ ప్రాంతసానియతేదారు యథాః మ్నోన్నతస్థలం!

దైవేననీయతేదేహేనా యథాకాలోపభుక్తిః॥ ౫౪౩॥

తే.గీ॥ దైవవశమున దేహంబు దానివేళ!

కొలదివచ్చెడు ననుభవంబులను బొందు!

కొయ్యనదివేగమున గొట్టుకొనుచుబోయి!

పల్లమునవిజ్ఞునను బెట్టబడెనుమాడి॥ ౫౪౪॥

శ్లో॥ ప్రారబ్ధ కర్మపరికిర్భితే శాసనాభి!

స్సంసారివచ్చరతి భుక్తిః ముక్తదేహః!

సిద్ధస్త్వయం వసతిసాక్షివదత్రతూష్టిం!

చక్రస్యమూలమివ కల్ప వికల్పకూన్యః॥ ౫౪౫॥

మ॥ ఐదీచారభముచేతదోచువిషయ వ్రాతంబుభోగించున!

యొడ మైవీడినవాడు పామరునియట్లే తానటించుకగలం!

గడు బ్రహ్మంబయి చూచువాని పగిదింగన్నట్టునిశ్చేష్టుడై!

సుడియుంజక్రము మధ్యమరదిటును నిల్పుబోలినిశ్చేగుడై॥ ౫౪౬॥

శ్లో॥ నైవేంద్రియాణి విషయేషునియుఁ జూపిషు॥

నైవాపయుఁజ్ఞాన ఉపదర్శనలక్షణస్థః॥

నైవక్రియాఫలమపీషదవేక్షతైషు॥

సానందపాండ్ర రసపానసుమతచిత్తః॥ ౫౫౨॥

ఉ॥ ఆరమునట్లులుండు విషయంబులలోనికి నింద్రియంబులకు॥

జేరుచుటేని వేఱుపడజేయుట యేని నొనర్పడేపని॥

గోరికయిందు కేనియును గోరికచేయునితండుచిక్కనా॥

సారసుఖంబు గ్రోలియలసంబగు చిత్తముగల్గియెప్పుడు॥ ౫౫౩॥

శ్లో॥ లక్ష్యాలక్ష్య గతింశ్యక్త్యా యస్తిష్ఠే తేనవలాల్సనా॥

శివవీచస్వయంసాక్షాదయం బ్రహ్మవిదుత్తమః॥ ౫౫౪॥

తే-గీ॥ చూచుటయు భాడకుండుట ద్రోచియవల॥

నెందునంటకతానె వెల్లొందునెవ్వ॥

డట్టిఘనుడగు సతడె బ్రహ్మంబునిజము॥

వాడెయగుజుమ్మ బ్రహ్మవిద్యరుడనంగ॥ ౫౫౫॥

శ్లో॥ జీవన్నేవ సచాముక్తం కృతార్థో బ్రహ్మచిత్తమః॥

ఉపాధినాశాద్బ్రహ్మైవా సస్త్విహాప్యేతి నిర్ద్వయమ్॥ ౫౫౬॥

తే-గీ॥ బ్రదికియుండియు బ్రహ్మవిద్యరుడు ముక్తు॥

డై యలరు నెప్పుడును ధన్యుడతడెనుమ్మ॥

పాధినశియింపబ్రహ్మమై పరగనిలిచి॥

రెండవదితేని బ్రహ్మమేనిండికలియు॥ ॥ ౫౫౭॥

శ్లో॥ శైలూషోవేషసదృశా భావయోశ్చయథాపుమాక॥

తదైవబ్రహ్మవిచ్ఛేద్య స్సదాబ్రహ్మైవానాపరః॥ ౫౫౮॥

తే-గీ॥ వేషమును దాల్చియున్నను విడిచియున్న॥

బురుఱుడేకద వేషగ్నాడరయనల్లె॥

బ్రహ్మబిచ్ఛేష్ఠ డెప్పడు బ్రహ్మమయగు
గానిమణియొందుగాడు నికరంబుజూడ॥ ౫౫౭॥

శ్లో॥ యత్రకావపి విశీర్ణం పగ్గమవతరోర్ధ్వపుఃపతనాత్ ।
బ్రహ్మభూతస్యయతేః ప్రాగేవతచ్చిదగ్నినా దగ్ధమ్॥ ౫౫౮॥

తే-గీ॥ బ్రహ్మమైయుండు యతిశరీరంబు మునుపే ।
తెలివియనునగ్గిఁ గాలి బూదివలెనుంటు ।
నెందునైననుబడి పండి క్రిందపడెడు ।
చెట్టునాకు తెఱంగున చివికిపోవు॥ ౫౫౯॥

శ్లో॥ సదాత్మని బ్రహ్మణి తిష్ఠతోముసేః ।
పూర్ణాద్వయానంధ మయాత్మనాసదా ।
నదేశకాలాద్యుచిత ప్రతీతౌ ।
త్వహ్మాంసవిట్పిండ విసర్జనాయ॥ ౫౬౦॥

తే-గీ॥ ఎపుడుసత్తుగు బ్రహ్మమే యెసగినిండి ।
రెండవదిలేనిసుఖమయి యుండుమునికి ।
మంచిఱోటును వేశయు నెంచవలెనె ।
మలమునంబు తోల్చుర్ద మైనివిడువ॥ ౫౬౧॥

శ్లో॥ దేహస్యమోక్షోనోమోక్షో నదండస్య కమండులోః ।
అవిద్యాహృదయ గ్రంధి మోక్షోమోదో యతస్తతః॥ ౫౬౨॥

తే-గీ॥ తనువువిడుతుట మోక్షంబుగనుటకాదు ।
కట్టియనుచెంబు విడువమోక్షంబుగాదు ।
మది నెఱుంగమియను ముడి వదలిపోవు ।
టదియెమోక్షంబు దానిచే నగు సుఖంబు॥ ౫౬౩॥

శ్లో॥ కుల్యాణామథనద్యాంవా శివతేత్రేపితత్వరే ।
పల్లంపతతిచేత్రేన తరోఃకింనుశుభాశుభం॥ ౫౬౪॥

తేగీ॥ కాల్యూనైన నదినైన కాటనైన
 నగ్నులనువేల్పునట్టున నైదనదు॥
 నాకురాలినమాత్రాన న్రూకునకును॥
 నగునెమేలైన గీడైన నవనియందు॥౫౬౦॥

శ్లో॥ పత్రస్య పుష్పస్య ఫలస్య నాశవ॥
 న్దేహేంద్రియప్రాణధియంవినాశః॥
 వైవాత్మనస్సవ్యస్య సదాత్మకస్యా॥
 నందాకృతేర్వృక్ష వదాస్త ఏషః॥౫౬౧॥

తేగీ॥ ఆకుపూవునుపండు దూపఱినయిట్లై॥
 పాలియుదే హేంద్రియప్రాణ బుద్ధులెల్ల॥
 బాలియిడాగ్నుసదానంద మూర్తితాను॥
 న్రూనుపోలికతనయంత మలయుచుండు॥౫౬౨॥

శ్లో॥ ప్రజ్ఞానఘనత్యాత్మ లక్షణంసత్యసూచకం॥
 అనూద్యాపాధికస్యైవ కథయంతివినాశనం॥౫౬౩॥

తేగీ॥ ఆత్మప్రజ్ఞానఘనడను టాతడెవుడు॥
 నుండునని తెల్పుటకె మఱియొగుడుగాదు॥
 చెడుననుటయాశ్రయంబుచే జేయబడిన॥
 దానినేగాని స్థిరమైనదానిగాదు॥ ౫౬౪॥

శ్లో॥ అవినాశీవా అరేయ మాత్యేతిశ్రుతిరాత్మనః॥
 ప్రబ్రవీత్యవినాశిత్యం వినశ్యత్సునికారిషు॥౫౬౫॥

క॥ ఓరీయాయాశ్చ చెడని దానియనిచాటినిగమమనుటనికారా॥
 కారములెల్లనుజెడునని యారసియాత్మచెడకుండునని తెల్పుటకే॥

శ్లో॥ పాపాణ్యవృక్షత్య గధాన్యకటాంబరాద్యా॥
 దగ్ధాభవంతిహిమ్య దేవయథాతదైవ॥

దే హేంద్రియాసుమన ఆదినమస్తద్యశ్యం।

జ్ఞానాగ్నిదగ్ధముపయాత పరాత్మభావం॥౫౬౩॥

తే-గ॥ శిలలు చెట్లును గడ్డి గింజలునుచాప।

లంబరాదులుకాలిమోనైనయట్లు!.

తనువునింద్రియమాన సాద్యములుజ్ఞాన।

వహిల్లోగాలి బ్రహ్మభావంబునాందు॥౫౬౪॥

శ్లో॥ విలక్షణం యథాధ్వంతం లీయతేభానుతేజసి।

తద్భేవనకలంద్యశ్యం బ్రహ్మణిప్రవిలియతే॥౫౬౪॥

తే-గీ॥ ఎట్లు వేటగుచ్చికటి యెండయందు।

నణగియెండయె యైపోవు నల్లెకాన।

నగునమస్తంబు బ్రహ్మంబునందుగలిసి।

బ్రహ్మమైపోవు పొడగాన బడదుమఱల॥ ౫౬౬॥

శ్లో॥ ఘటేనప్తేయథావ్యోమ వ్యోమైవభవతిస్ఫుటం।

తద్భేవోపాధివిలయే బ్రహ్మైవబ్రహ్మనిత్యమితి॥ ౫౬౭॥

ఆ-వె॥ కుండచెడిననందు నిండియుండినచెదల్ ।

చదలెయగునుగాదె స్పష్టముగను।

నల్లెతనయుపాధి యణగిపోయినబ్రహ్మ।

వేత్తబ్రహ్మమెయగు వేయునేల॥౫౬౮॥

శ్లో॥ షీరంక్షీరేయథాక్షిప్తం తైలంతైలేజలంజలే।

సంయుక్తమేకతాయాతి తథాత్మన్యాత్మన్యాన్॥ ౫౬౯॥

తే-గీ॥ పాలుపాలనుతైలంబు తైలమునను।

నీరునీటనుగలిసిన తీరుగాను।

బ్రహ్మమెఱిగినవాడు తాబ్రహ్మమందు।

గలిసియుక్కటె యైపోవు తుణములోన॥౫౬౯॥

శ్లో॥ ఏవంవిదేహకైవల్యం సన్మాత్రత్వమఖండితం

బ్రహ్మభావం ప్రపద్యైష యతిర్నావర్తతేపునః॥౫౬౨॥

తే॥ ఇదివిదేహకైవల్య మన్నదపిసుమ్మ!

వేఱుగానిసన్మాత్రమై వెలయుబ్రహ్మ!

భావమిదిపొందిన హానుభావుడైన!

యతివరేణ్యుడు తిరిగిరాడందునుండి॥౫౬౩॥

శ్లో॥ సదాస్మైకత్వవిజ్ఞాన దగ్ధావిద్యాదివర్జితః

అముష్యబ్రహ్మభూతత్వా ద్భ్రష్టాణఃకుతడధ్వవః॥౫౬౪॥

క॥ సత్తైనదియొకటేయని హత్తియెఱుగుట నెడిసిప్పునంటియెఱుగమిం

టాత్తైనవిగాల్చినతడుసత్తైబ్రహ్మమగునదియుజన్మముగనునే॥౫౬౫॥

శ్లో॥ మాయాక్లృప్తబంధమోక్షౌ నస్తస్మాత్త్వనివృత్తతః

యథారజ్జానిషిక్రియాయాం సర్వభావవినిర్గతా॥౫౬౬॥

తే॥ కట్టువిడుపును మాయచేబుట్టినట్టి

భావములెకానియాత్మకు లేవుచూడ

కార్యమేమియులేని వగ్గంబునకును

పాముతోచుటతోపమి పరగునొక్కొక్క॥౫౬౭॥

శ్లో॥ అవృతేన్నదసత్వాభ్యాం వక్తవ్యేబంధమోక్షతః

నావృతిర్భ్రష్టాణఃకాచిదన్యభావాదనావృతం

యద్యస్తస్యదైవతహానిస్సాన్విత దైవతంనోసహతే శ్రుతిః॥౫౬౮॥

తే॥ అవరణముండు లేములనలరవచ్చు!

బంధమోక్షములావృతి బ్రహ్మమునకు

లేదొకింతయు నన్యంబులేకయుంట

బ్రహ్మనావృతమగుటకు వలనుపడదు॥౫౬౯॥

తే-గీ॥ రెండవదియుండిన ట్టైనవండవచ్చు॥

నయ్యయదైవతసిద్ధికి నాగమములు॥

దైవతమంగీకరించవు తత్వవిదుల॥

స్వానుభవమునుకాదన బూనవలయు॥౫౭౩॥

శ్లో॥ బంధంచమోక్షంచ మృషైవమూఢాః॥

బుద్ధేర్గుణంవస్తు నికల్పయంతి॥

దృగావృత్తిం మేఘకృతాంశుధారవో॥

యతోద్వయాసంగ చిదేతదక్షరం॥౫౭౪॥

తే గీ॥ బంధమునుమోక్షమనుటిది వట్టిదియిది॥

బుద్ధిగుణమాత్మ గూర్తురంబుదముకంటి॥

గర్భరవిగప్పెనన్నట్లు కలుషమతులు॥

కానస్థిరమద్వయాసంగ మైన తెలివి॥౫౭౫॥

శ్లో॥ ఆస్తీతిప్రత్యయోయశ్చ యశ్చనాస్తీతివస్తుని॥

బుద్ధేరేవగుణావేతా నతునిత్యస్యవస్తుని॥౫౭౬॥

తే గీ॥ బ్రహ్మమున్నది లేదను పలుకలవియు॥

బుద్ధిగుణములెరెండును పిద్ధమగుచు॥

నిత్యమగువస్తువున గల్గినేర వెపుడు॥

నేమియునుజేయనిదియది యెంచిచూడ॥౫౭౭॥

శ్లో॥ అతస్తామాయయాక్ష్మై బంధమోక్షౌనచాత్మని॥

నిష్కలేనిప్రియేశాంతే నిరవద్యేనిరంజనే॥

అద్వితీయేపరేతత్వే వ్యోమవతకల్పనాకుతః॥౫౭౮॥

తే-గీ॥ కానమాయనుదోచెడు కల్లమితులు॥

బంధమోక్షములాత్మ క్షేపికిలేవు॥

గుణముక్తియైక శాంతమైగణనకంద।

కేదియునంటకయుండెడు నదియెయ్యాత్మ॥ ౫౭౬॥

తే.గీ॥ రెండవదిలేకి చివరి యైయుండునట్టి

యాత్మతత్వముననుబంధమనియు మోక్ష।

మనియుగల్పించుటాకాశమున నువట్టి।

పున్నవనుకొన్న తీరెయ్యాన్నియేల॥ ౫౭౭॥

శ్లో॥ ననిరోధోన చోత్పత్తి ర్నబంధోనచసాధకః।

నముముక్షుర్నవైముక్త ఇత్యేషా పరమార్థతా॥ ౫౭౮॥

తే.గీ॥ అడ్డగిరిచుట పొడముటయును పెలేదు।

బంధమును సాధకుండను పలుకెలేదు।

ముక్తికోరెడువాడని ముక్తడనియు।

మొదలెలేదిదె వరమార్థమిదె నిజంబు॥ ౫౭౯॥

శ్లో॥ సకలనిగమచూడా స్వాంతసిద్ధాంతరూపం।

పరమమిదమతి గుహ్యందర్శితంతేమయాద్య-

అపగతకలిదోషంకామ నిర్ముక్తబుద్ధిం।

స్వసుతపదసకృత్త్వాం (త్వమనుపదసకృత్త్వం)

భావయిత్వాముముక్షుం॥ ౫౮౦॥

తే.గీ॥ ఉపసవత్తులలోడాగి యుండునిక్క-।

మిదియతిరహస్యమిదె నీకు నేడెలిపితి।

విమలుడవుకోరి కలులేని సుమతివనియు।

ముక్తిగోరితివని యెంచిపుత్రునట్లు॥ ౫౮౧॥

(పాతాంతరము.)

తే.గీ॥ ఉపసవత్తులలో డాగియుండునిక్క-।

మిదియతిరహస్య మిదెనీకు నేడెలిపితి।

విసుల్లుచునుకోకలుభేసి సుమతి మోక్షు।

కామియందైననున్న నికర-మిదిదెల్పు॥౫౮౦॥

శ్లో॥ ఇతిశ్రుత్వాగురౌర్వాక్యం ప్రశ్రయోక్యతాసతిః।

స తేనసమనుజ్ఞాతో యయానిర్ముక్తిబంధనః॥౫౮౧॥

క॥ అనియిట్లుగురువువలికిన వినిశిష్యుడు విశ్వయమలర వినతుండై యా।

యనయనేతిగొనిబంధను । లనువిడుపించుకొని నిశ్చలత దానరిగె॥

శ్లో॥ గురు రేషస దానంద సింధౌనిర్మగ్నమౌనసః।

పావయన్వసుధాం సర్వాం విచచారనిరంతరః(నిరుత్తరః)॥౫౮౨॥

తే॥ ఆగురువరుండు నిత్యసుఖాన్ధియందు।

నోలలాడెడు మనముతో నుర్వియెల్లి।

దావనముశేయుచును మాటుపలుకకుండ (పూర్ణభావమనసె)

సంచరించుచుండె నాశ్చర్యముగను॥౫౮౩॥

శ్లో॥ ఇత్యార్చ్యస్యశిష్యస్య సంవాదేనాశ్శలక్షణం।

నిరూపితంముముక్షూతాం సుఖిభోధాప పత్తయే॥౫౮౪॥

క॥ అనియిట్లుగురువు శిష్యుడు। ననుకొన్న తెలుంగుగాగ నాశ్శలిధంబిం।

• దొనరందెల్లంబడెము। క్రినిగోరెడువారు తెలియదేలిక గాగె॥

శ్లో॥ హితమిదముపదేశ మౌత్రియంతాం।

విహితనిరస్త సమస్త చిత్తదోషాః।

భవసుఖవిరాతాఃప్రశాంత చిత్తాః।

శ్రుతిరసికాయత యోముముక్షువోయే॥౫౮౫॥

చ॥ వినుడిదిమంచిమాట సువివేకమునంగడు•నాదరంబుతో।

ఘనతరసతిగ్రాసుల్పలిపి కల్గవ మేమియు జిత్తమందుగ।

ల్లనిఘోరులు భవంబునను గల్గెడుసౌఖ్యము తోయుపుణ్యలు।

స్వనియత చిత్తులున్ని గమవేత్తులు యోగులుమోక్షకాములు॥౫౮౬॥

శ్లో॥ సంసారాధ్వని తాపభానుకిరణప్రోద్భూతదాహవ్యథా।
 భిన్నానాంజల కాంతయూమరు ఖువిశ్రాంత్యా పరిభ్రామ్యతాం
 ఆత్యాసన్నసుథాంబుధింసుఖరం బ్రహ్మహ్వయం దర్శయ।
 త్యేషాశంకర భారతీవిజ్ఞయతే నిర్వాణసంధాయినీ॥౫౨॥౩॥

మ॥ నరులై సంస్కృతిబాటఁ దాపమను నెండంబుట్టుపె. దప్పిచే।
 గరముంచినత నొంది జస్సిజలముంగాంక్షించుచున్నెల్లలో।
 ర్వరపై గ్రుమ్మరువారి కందుబడిగా బ్రహ్మఖ్యకా మోక్షసౌ।
 ఖ్యరమావాససుధాబ్ధి శంకరుని వాక్సారంబిహి చూపెడికె॥౫౩॥౩॥
 ఇతి శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య శ్రీగోవింద
 భగవత్పుజ్య పాదశిష్యశ్రీమచ్చంకరభగ
 వత్కృతః వివేకచూడామణిః

సమాప్తః

ఇది శ్రీమత్పరమహంస పరివ్రాజకాచార్య వర్యులును శ్రీగోవింద
 భగవత్పుజ్యపాదాచార్య శిష్యులునగు శ్రీమచ్చంకరభగవత్పాదాచార్య
 స్వామివారిచే రచియింపబడిన వివేకచూడామణి ముగిసెను.

ఇష్టవాక్యగర్భ శాస్త్రాలవిక్రీడితము.

ఓంకారప్రతిపాదితా, తతమహాపూర్వార్థ, సత్పత్యతా।
 పంకంధ్వంసక బ్రహ్మపూజితపదా బ్రహ్మహ్వయాయుర్చక్రమా।
 హంకారపణ్య విమోచనప్రవణ నిత్యశ్రీపదా తత్త్వము।
 స్యంకై కాకృతిని వెన్తుత్తుడవు నీకొమ్మెకులశ్రీశంకరా॥

(ఇందుమొదటినుండి ప్రతియెనిమిదింట మొదటియక్షరముంగొన్న
 నిష్టవాక్యమేర్పడు)

సీ॥ బడగణనాటి కన్నడబ్రాహ్మణుండు ఋగ్వేది వైశ్వామిత్రవి
 తతగోత్రు । డాశ్వలానసూత్రు డగుమఁ గోపూరి వేంకటరమణార్యు

సతకర్మచశతా నాయనపత్ని నారాయణమ్మకుబ్జి హరియే పట్టాభిరా
మాఖ్యనొంది పెద్దలసేవించి నిక్కురిసాలించి గురుకృపచే నెఱుంగుటను
మాని॥

తే.గీ॥ శంకరుడుసెప్ప నీసర్వ శాస్త్రస్థారా

మైన గ్రంథంబును తెనుంగులందువ్రాసి

దీనిగీత పుటాపుట గా నొనర్చి

ధన్యులగుచు వివేకిమూర్ధన్యులెల్ల॥

విభూతివృత్తము.

బాణభాజచంద్రులక హూణమామవర్జమం

దేనానర్చికూర్చితక దీననాంధ్రపద్యముల్॥

సీ॥ శ్రీమతులైమహా ధమంతులై గురుసింహసన్దరుని సచ్చిష్యులిగఁచు

కడపపురంబున గాపురింబుండు పెంజాలనుబ్బయ్యయై వైశ్యమణిమణి

నాళివవర్ణంబునను ధన్యదైన తంజావూరు గంగయ్య సాధుమీతుడు

వీరిరువురు భక్తి విశ్వాసములతోడ నీగ్రంథరత్నంబు వెల్లడిపె

తే.గీ॥ యచ్చవేయించి ప్రచురింప నిచ్చగించి

సాహ్యమొనరింప నీపనిసాగగాన

వీరికోరిక లెల్లనవారితమేగ

నిచ్చిరక్షించుగాత సర్వేశ్వరుండు॥

ప్రతి	శ్లోక సంఖ్య	సూక్తి సంఖ్య	పాదము	తపస్య	బహు
౧	౧	౧	౧	గోచరు	గోచరుని
౨	౨	౨	౨	ఐత్యో	ఐత్యో
౩	౩	౩	౩	తీవ్రములే	తీవ్రములే
౪	౪	౪	౪	ఊర్ధ్వ	ఊర్ధ్వస్వ
౫	౫	౫	౫	లభ్య	లభ్య
౬	౬	౬	౬	ప్రగరుడవాచ	ప్రగరుడవాచ
౭	౭	౭	౭	యదా	యద
౮	౮	౮	౮	అవగచ్ఛ	అవగచ్ఛ
౯	౯	౯	౯	తస్యే	తస్యే
౧౦	౧౦	౧౦	౧౦	బహు	బహు
౧౧	౧౧	౧౧	౧౧	స్వ	స్వ
౧౨	౧౨	౧౨	౧౨	స్వ	స్వ
౧౩	౧౩	౧౩	౧౩	స్వ	స్వ
౧౪	౧౪	౧౪	౧౪	స్వ	స్వ
౧౫	౧౫	౧౫	౧౫	స్వ	స్వ
౧౬	౧౬	౧౬	౧౬	స్వ	స్వ
౧౭	౧౭	౧౭	౧౭	స్వ	స్వ
౧౮	౧౮	౧౮	౧౮	స్వ	స్వ
౧౯	౧౯	౧౯	౧౯	స్వ	స్వ
౨౦	౨౦	౨౦	౨౦	స్వ	స్వ

తక్కువ
 సూక్ష్మశాస్త్ర
 తక్కువ
 సమీప
 జలద
 మహాత్మ
 భార్య
 సమీప
 పునః
 దృశ్య
 సమీప
 దృశ్య
 అయ్య
 సమీప
 సమీప
 సమీప

తక్కువ
 సూక్ష్మశాస్త్ర
 తక్కువ
 సమీప
 జలద
 మహాత్మ
 భార్య
 సమీప
 పునః
 దృశ్య
 సమీప
 దృశ్య
 అయ్య
 సమీప
 సమీప
 సమీప

౩ ౦ ౫ ౩ ౧ ౫ ౩ ౫ ౩ ౫ ౩ ౫ ౩ ౫ ౩ ౫ ౩ ౫

, , , , , , , , , , , , , , , ,

౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦ ౧౦౦

౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩ ౩౩

పుట	శ్లోక సంఖ్య	పద్య సంఖ్య	పాదము	తపస్య	విషయ
21	౨౪౯	౨౪౯	౩	తథాతథాతథా	యథాతథాతథా
22	౨౫౦	౨౫౦	౩	నజన	నజన
23	౨౫౧	౨౫౧	౩	విదూషక	విదూషక
24	౨౫౨	౨౫౨	౩	మర్తతి	మర్తతి
25	౨౫౩	౨౫౩	౩	సూర్యుని	సూర్యుని
26	౨౫౪	౨౫౪	౩	దిమనా	దిమనా
27	౨౫౫	౨౫౫	౩	జాం	జాం
28	౨౫౬	౨౫౬	౩	తా	తా
29	౨౫౭	౨౫౭	౩	హోతిక	హోతిక
30	౨౫౮	౨౫౮	౩	రాతారి మ	రాతారి మ
31	౨౫౯	౨౫౯	౩	౨౩౩	౨౩౩
32	౨౬౦	౨౬౦	౩	మృషాపాశ్చ	మృషాపాశ్చ
33	౨౬౧	౨౬౧	౩	సంధర్మచరితః	సంధర్మచరితః

పుట	క్రమ సంఖ్య	విషయము	తేదీ	బిచ్చ
౧౪౩	౫౦౦	౦	జనవరి	జనవరి
"	"	౧	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
౧౪౪	"	౨	మార్చి	మార్చి
౧౪౫	"	౩	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
౧౪౬	౫౦౧	౪	మే	మే
"	"	౫	జూన్	జూన్
౧౪౭	౫౦౨	౬	జూలై	జూలై
"	"	౭	ఆగష్టు	ఆగష్టు
౧౪౮	౫౦౩	౮	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
౧౪౯	౫౦౪	౯	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౧౦	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౧౧	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౧౨	జనవరి	జనవరి
"	"	౧౩	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౧౪	మార్చి	మార్చి
"	"	౧౫	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౧౬	మే	మే
"	"	౧౭	జూన్	జూన్
"	"	౧౮	జూలై	జూలై
"	"	౧౯	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౨౦	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౨౧	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౨౨	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౨౩	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౨౪	జనవరి	జనవరి
"	"	౨౫	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౨౬	మార్చి	మార్చి
"	"	౨౭	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౨౮	మే	మే
"	"	౨౯	జూన్	జూన్
"	"	౩౦	జూలై	జూలై
"	"	౩౧	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౩౨	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౩౩	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౩౪	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౩౫	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౩౬	జనవరి	జనవరి
"	"	౩౭	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౩౮	మార్చి	మార్చి
"	"	౩౯	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౪౦	మే	మే
"	"	౪౧	జూన్	జూన్
"	"	౪౨	జూలై	జూలై
"	"	౪౩	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౪౪	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౪౫	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౪౬	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౪౭	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౪౮	జనవరి	జనవరి
"	"	౪౯	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౫౦	మార్చి	మార్చి
"	"	౫౧	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౫౨	మే	మే
"	"	౫౩	జూన్	జూన్
"	"	౫౪	జూలై	జూలై
"	"	౫౫	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౫౬	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౫౭	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౫౮	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౫౯	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౬౦	జనవరి	జనవరి
"	"	౬౧	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౬౨	మార్చి	మార్చి
"	"	౬౩	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౬౪	మే	మే
"	"	౬౫	జూన్	జూన్
"	"	౬౬	జూలై	జూలై
"	"	౬౭	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౬౮	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౬౯	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౭౦	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౭౧	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౭౨	జనవరి	జనవరి
"	"	౭౩	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౭౪	మార్చి	మార్చి
"	"	౭౫	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౭౬	మే	మే
"	"	౭౭	జూన్	జూన్
"	"	౭౮	జూలై	జూలై
"	"	౭౯	ఆగష్టు	ఆగష్టు
"	"	౮౦	సెప్టెంబరు	సెప్టెంబరు
"	"	౮౧	అక్టోబరు	అక్టోబరు
"	"	౮౨	నవంబరు	నవంబరు
"	"	౮౩	డిసెంబరు	డిసెంబరు
"	"	౮౪	జనవరి	జనవరి
"	"	౮౫	ఫిబ్రవరి	ఫిబ్రవరి
"	"	౮౬	మార్చి	మార్చి
"	"	౮౭	ఏప్రిల్	ఏప్రిల్
"	"	౮౮	మే	మే
"	"	౮౯	జూన్	జూన్

10931

